

Προβληματισμοί

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

HELLENIC INSTITUTE for STRATEGIC STUDIES

ΤΕΥΧΟΣ 71 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ 2013, ΕΥΡΩ 0,01

Νίκης 11, 105 57 Αθήναι

Ημερίδα στην ΖΕ/Δ'ΣΣ "Γενικά Εθνικά Θέματα Αφαλείας και Αμύνης"

* "Ενεργειακή Κατάσταση της Περιοχής Εθνικού Ενδιαφέροντος",

Αντιναύαρχου ε.α. Βασιλείου Μαρτζούκου Π.Ν. Προέδρου Δ.Σ./ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

* "Περί Διεθνούς Δικαίου – Δίκαιο Θαλάσσης – Ορισμοί και Έννοιες Εθνικά Θέματα".

Κυρίου Παύλου Φωτίου Νομικού-Διεθνολόγου

Άρθρα

* "Βαλκάνια, η γνωστή πυριτιδαποθήκη"

Στρατηγού ε.α. Δημητρίου Σκαρβέλη - Ακαδημαϊκού

* "Η Ελλάδα και η διπλωματία της λαθρομετανάστευσης"

Δρος. Ευαγγέλου Βενέτη, Ισλαμολόγου - Ειδικού σε θέματα Μέσης Ανατολής

* "Η νέα Υπηρεσία Υποστήριξης του ΝΑΤΟ και η Έξυπνη Άμυνα"

Σμχου ε.α. (ΜΗ) Αναστασίου Μπασαρά πρώην Ανωτέρου Στελέχους ΝΑΤΟ

* "ΑΟΖ/Υφαλοκρηπίδα- Μπορούμε να προχωρήσουμε στην κατοχύρωσή τους;"

Του Κώστα Λουκόπουλου, Αναλυτού στο Ινστιτούτο Αναλύσεων Άμυνας και Ασφάλειας

και μέλους του ΔΣ του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών

* "Σάσων: Το Γιβραλτάρ της Αδριατικής. Ένα νησί που στις 5-6-1914 το «χαρίσαμε» στην Αλβανία"

Αντιναύαρχου ε.α. Δρος Στυλιανού Χαρ. Πολίτη

* "Κεμαλική Δημοκρατία και Ισλαμική Δημοκρατία"

Αντιστρατήγου ε.α. Σταύρου Κουτρή

* "Κερδοσκοπία και Κρίση Πολιτικής Οικονομίας"

Κυρίου Δημήτρη Ζακοντίνου Οικονομολόγου-Αντιπροέδρου Δ.Σ./ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ

* "Συμβουλές και Συστάσεις προς τους Πολίτες"

Επιμέλεια Υποστρατήγου ΕΛ.ΑΣ. ε.α. Παναγιώτη Λάγγαρη

* "Θεσμοί και Αγωγή στην Αρχαία Σπάρτη"

Ταξίαρχου ε.α. Δημητρίου Τσολακίδη

Δοκίμια

* "Περί ανορθολογισμένων ορθολογισμών"

Υποστρατήγου ε.α. Κωνσταντίνου Αργυροπούλου

Επισκοπήσεις

"Με μια Ματιά η Ελλάδα και ο Κόσμος"

Επισκόπηση γεγονότων τριμήνου

Αντιστρατήγου ε.α. Χρήστου Μουστάκη

Οι Προβληματισμοί του Εκδότη

Αγαπητά Μέλη

Η πρόσφατη συνάντηση του Ανωτάτου Συμβουλίου Συνεργασίας Ελλάδος – Τουρκίας, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί συνολικά ως θετική. Εν τούτοις παραμένει η επιφύλαξη του ακριβούς περιεχομένου των επί μέρους συμφωνιών χαμηλής πολιτικής που υπεγράφησαν και κυρίως ο τρόπος εφαρμογής των. Η ανησυχία πηγάζει από την διαπίστωση ότι η απουσία Εθνικής Στρατηγικής (δηλαδή ο συντονισμένος και μακροπρόθεσμος τρόπος χρήσεως του συνόλου των παραγόντων ισχύος του έθνους προς εκπλήρωση των Εθνικών Συμφερόντων), καταδικάζει την εκάστοτε Κυβέρνηση στην σύναψη επί μέρους τεχνοκρατικών συμφωνιών, που υπηρετούν το εκάστοτε συγκυριακό επίπεδο ελληνοτουρκικών σχέσεων, με κίνδυνο αποκλίσεων από τα ευρύτερα Εθνικά μας Συμφέροντα (υπενθυμίζεται επί παραδείγματι, η κατά το παρελθόν υιοθετηθείσα συγκυριακή πολιτική, όπως αποκαλείται «τουρκική», η θρησκευτική μειονότητα στην Θράκη, στο σύνολό της). Ο κίνδυνος επιτείνεται όταν οι διμερείς διαπραγματεύσεις και τελικές συμφωνίες πραγματοποιούνται μεταξύ γεωπολιτικά ανισοβαρών κρατών, διότι στις περιπτώσεις αυτές εννοείται κατά κανόνα ο ισχυρός.

Σε ότι αφορά τα ζωτικά Εθνικά Συμφέροντα υπάρχει καχυποψία και ανησυχία. Ουδείς γνωρίζει τι συζητήθηκε μεταξύ των δύο πρωθυπουργών κεκλεισμένων των θυρών. Μέχρι στιγμής η κυβερνητική προεκλογική υπόσχεση ανακήρυξης της ΑΟΖ δεν πραγματοποιείται (μακάρι να αναμένεται η φημολογούμενη συνολική σχετική ευρωπαϊκή πρωτοβουλία), ενώ βάσει της τρέχουσας πολιτικής τους, οι ΗΠΑ αποθαρρύνουν τις «μονομερείς ενέργειες» και συνιστούν συνεκμετάλλευση των υποθαλασσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων με την Τουρκία. Πέραν των εκατέρωθεν εξαγγελιών, κρίνεται ότι η χώρα μας αντιμετωπίζει διαρκή ελληνοτουρκική κρίση, η οποία εύκολα είναι δυνατόν να κλιμακωθεί, αφού δεν έχει μεταβληθεί κάποιο από τα ακόλουθα δεδομένα: -Υφίσταται σημαντική διαφορά γεωπολιτικού δυναμικού (π.χ. δημογραφική, στρατιωτική, οικονομική, τεχνολογική κλπ), μεταξύ των δύο χωρών, η οποία διαρκώς διευρύνεται. -Η Τουρκία διατηρεί αμειώτερες τις περιφερειακές της φιλοδοξίες και οι διεκδικήσεις της θίγουν την εθνική μας ακεραιότητα και τα κυριαρχικά μας δικαιώματα. -Η αναθεωρητική Τουρκία προκαλεί αποκάλυπτα και ποικιλοτρόπως, στα πλαίσια της πολιτικής πειθαναγκασμού που ακολουθεί, ενώ η χώρα μας κατευνάζει, διατηρώντας την παθητικότητα και «ψυχραιμία» του αδυνάτου. -Για τις Η.Π.Α. (και για το ΝΑΤΟ) η Τουρκία παραμένει πολύτιμος σύμμαχος και συνεπώς δεν αντιμετωπίζουν τις τουρκικές διεκδικήσεις νομικά αλλά πολιτικά. Η Ε.Ε. δεν εγγυάται σαφώς την εθνική μας ακεραιότητα και δεν είναι

βέβαιον ότι θα υποστηρίξει πλήρως τα εθνικά μας δίκαια, σε περίπτωση σχετικών διαπραγματεύσεων, λόγω της ευρείας εμπλοκής της με την Τουρκία (πολιτική, οικονομική, εμπορική, ενεργειακή, μεταναστευτική).

-Η Τουρκία αποκτά στρατιωτική ισχύ μεγέθους περιφερειακής δυνάμεως και ταυτόχρονα η πολιτική μας ηγεσία, επικαλούμενη την οικονομική κρίση, αποδυναμώνει ανησυχητικά τις Ε.Δ., με τάσεις επιδεινώσεως και πάντως σε ανακολούθια με τις αποστολές που αυτή η ίδια τους αναθέτει.

Ίσως κατά τα τελευταία έτη οι υφιστάμενες μονομερείς διεκδικήσεις της Τουρκίας, υπό την απειλή πολέμου, να ευρίσκονται «εν υπνώσει» κατά ευνοϊκό γι αυτήν τρόπο (χωρικά ύδατα, εναέριος χώρος, γκρίζες ζώνες, Κυπριακό, υφαλοκρηπίδα, ΑΟΖ, έρευνα και διάσωση κ.λ.π.) αλλά δεν χρειάζονται μαντικές ικανότητες για να αντιληφθεί κάποιος, ότι η ανάγκη εκμεταλλεύσεως των υποθαλασσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων, προκαλεί δυναμική και κινητικότητα η οποία αναπόφευκτα θα εξαναγκάσει την χώρα μας να παύσει την πολιτική μεταθέσεως των προβλημάτων και να λάβει αποφάσεις. Στην περίπτωση αυτή θα προκύψει το δίλημμα είτε εκχωρήσεως κυριαρχικών δικαιωμάτων, είτε εισόδου της χώρας σε κλιμακούμενη κρίση με την Τουρκία. Το μόνο σχόλιο για την πρώτη επιλογή είναι ότι ο λαός που θα το επιτρέψει, είναι άξιος της μοίρας του. Εφ' όσον η Κυβέρνηση αποδεχθεί την επιλογή της κλιμακούμενης κρίσεως, τότε απαιτείται (αν και καθυστερημένα), να προετοιμάζεται από τώρα, κατ' ελάχιστον, για τα ακόλουθα:

-Συστηματική και θεσμοθετημένη επιμόρφωση και κατανόηση όλων των παραμέτρων που συνθέτουν μία κρίση, καθώς και των μέσων αντιμετώπισεως αυτής, από τους εμπλεκόμενους πολιτικούς, αφού η διαχείριση κρίσεων αποτελεί πολιτική ευθύνη και αφού δεχόμεθα ότι η ημιμάθεια είναι περισσότερο επικίνδυνη από την αμάθεια.

-Άμεση συγκρότηση Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας με διαρκή λειτουργία και ευρεία συμμετοχή αρμοδίων στρατιωτικών από το ΥΕΘΑ αλλά και αντιστοίχων εκπροσώπων τόσο του ΥΠΕΞ, όσο και των λοιπών εμπλεκόμενων Υπουργείων.

-Επείγουσα αλλαγή πολιτικής νοοτροπίας, ως προς τις Ε.Δ. της χώρας και ταχεία ισχυροποίηση αυτών σε αποδεκτό αποτρεπτικό επίπεδο, όσο ακόμη υπάρχει καιρός. Το μόνο που απαιτείται προς τούτο είναι ισχυρή πολιτική βούληση.

Πριν επαναληφθεί η κρίση των Ιμίων (από την οποία η πολιτική τάξη φοβούμαι ότι ελάχιστα έμαθε) και οι κυβερνώντες αποδουθούν σε κνήγη αποδιοπομπαίων τράγων, είναι προτιμότερο να προλάβουν τις επερχόμενες εξελίξεις και να διαψεύσουν το μειονέκτημα της «ασθενούς εθνικής μνήμης», που μας προσάπτουν οι ξένοι.

**Αντιναύαρχος ε.α. Β. Μαρτζούκος Π.Ν.
Πρόεδρος Δ.Σ./ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.**

Τα δημοσιευόμενα άρθρα αποδίδουν τις προσωπικές απόψεις των συγγραφέων των και δεν είναι απαραίτητο να συμφωνούν με τις θέσεις του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ

Ιδιοκτήτης: ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Εκδότης-Διευθυντής: Β. Μαρτζούκος

Υπεύθυνος Συντάξεως: Κ. Αργυρόπουλος

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Π. Λάγγαρης

Συντακτική Ομάδα: Β. Γωγουβίτης, Σ. Σκλήρης, Π. Λεονάρδος

DTP-Καλλιτεχνικά: Κ. Αργυρόπουλος

Εκτύπωση: NEMESIS A.E.

53000319
Λεωφόρος 19

Γραφεία: Νίκης 11

TK 105 57 Αθήνα

Τηλέφωνο: 210 8211025

Fax: 210 8211056

E-mail: elesme@otenet.gr

Διαδίκτυο: www.elesme.gr

Βαλκάνια, η γνωστή πυριτιδαποθήκη

Στρατηγού ε.α. Δημητρίου Σκαρβέλη
Ακαδημαϊκού

Η πρόσφατη (17-12-12) συνάντηση των Υπουργών Εξωτερικών Ελλάδος και Βουλγαρίας, με την υπογραφή αριθμού Συμφωνιών σε πολλούς τομείς (ασφαλείας, ενέργειας, μεταφορών, τουρισμού, υγείας κ.α.) έδωσε αφορμή για τις σκέψεις που ακολουθούν. Η συνάντηση αυτή έχει την ιστορία της, που ξεκίνησε από το 1992 και δεν είναι του παρόντος η αναφορά της. Αυτό που ενδιαφέρει είναι, αν η όλη προσέγγιση Ελλάδος και Βουλγαρίας θα μπορούσε να χαιρετισθεί σαν μία καλή προσπάθεια συνεργασίας και πέραν αυτής, σαν ένα βήμα προς την κατεύθυνση της συνεννόησης μεταξύ των βαλκανικών κρατών, σε ένα πνεύμα λήθης του κακού παρελθόντος και ενατένισης του μέλλοντός των. Αλήθεια, ένα όραμα βαλκανικό κατά πόσον είναι εφικτό, η μήπως εμπίπτει στο χώρο της ουτοπίας;

Ο χώρος της Βαλκανικής φέρει από μακρού χρόνου την προσωνομία της «πυριτιδαποθήκης», όχι αδικώς, αφού συχνά οι εκρήξεις της στο παρελθόν συνετάραξαν τη χερσόνησο. Τα βαλκανικά κράτη επετύγχαναν κατά καιρούς προσωρινές μεταξύ τους συμφωνίες, η και συμμαχίες, όπως π.χ. στους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-13, όμως συχνότερες ήσαν οι μεταξύ τους προστριβές. Σ' αυτές συνέβαλαν και οι επιδιώξεις των εκάστοτε μεγάλων δυνάμεων στο βαλκανικό χώρο, που κατά κανόνα ήσαν αντιτιθέμενες. Η εικόνα των Βαλκανίων την εποχή του ψυχρού πολέμου και έως την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, δίνει το μέτρο διεisdυσης και επιρροής των ξένων στα βαλκανικά πράγματα, αλλά και το μωσαϊκό προσανατολισμών των βαλκανικών κρατών (ΝΑΤΟ, Σ. Βαρσοβίας, Κίνα, Τρίτος Κόσμος, σε αντιστοιχία με τα κράτη Ελλάδα, Βουλγαρία και Ρουμανία, Αλβανία, Τιτοϊκή Γιουγκοσλαβία).

Ποτέ στην ιστορία των Βαλκανίων, οι ίδιοι οι Βαλκάνιοι, δεν προδιέγραφαν και διηύθυναν τα του οίκου των, ανεπηρέαστοι από πολιτικά συστήματα και ξένες πιέσεις. Μία «Βαλκανική Συνεννόηση» με τη συμμετοχή όλων των κρατών, προς επιδίωξη από κοινού του συμφέροντος των βαλκανικών λαών, δεν λειτούργησε ποτέ στην πράξη. Κατά καιρούς έλαβαν χώρα πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση επίτευξης μιάς συνεργασίας (Συνεννόησης, Συμφώνου, Ένωσης ...), όπως αυτή του 1934 (Entente Balcanique) μεταξύ Ελλάδος, Τουρκίας, Γιουγκοσλαβίας και Ρουμανίας, ή του 1942 μεταξύ των εξορίστων κυβερνήσεων Ελλάδος και Γιουγκοσλαβίας, η του 1954 μεταξύ Ελλάδος, Τουρκίας και Γιουγκοσλαβίας και τέλος, η του 1976, όταν με πρωτοβουλία του τότε πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή συνήλθε στην Αθήνα μία διάσκεψη με συμμετοχή των Γιουγκοσλαβίας, Ρουμανίας και Βουλγαρίας. Οι διαφορετικοί πολιτικοί προσανατολισμοί των κρατών, ο έντονος

εθνικισμός τους και οι μεταξύ τους ιστορικές διαφορές, κυρίως εδαφοεθνολογικές, δεν άφηναν τις όποιες πρωτοβουλίες να ευδοκιμήσουν. Όλα τα κράτη έχουν τις «μεγάλες ιδέες» τους, το ένα εις βάρος του άλλου, ενώ ο χώρος είναι μικρός για να ικανοποιηθούν όλες.

Ο Πολωνός ιστορικός Γκέρεμεκ γράφει κάπου ότι... «η τραγωδία των Βαλκανίων είναι ότι, παράγουν περισσότερο ιστορία από όση μπορούν να καταναλώσουν». Προφανώς εννοεί ότι, υπάρχει μεγάλη δραστηριότητα στο χώρο, τόση, ώστε να μη αφήνει περιθώρια παγίωσης μιάς κατάστασης και εξεύρεσης ενός *modus vivendi* που θα μπορούσε να φέρει διαρκή ειρήνη στο χώρο.

Και όμως, η περίοδος μετά τη λήξη του Β.ΠΠ ήτο αρκετά μακρά, ώστε να προσφέρεται σαν μία ευκαιρία ειρήνης, έστω και ειρήνης του τρόμου, (για το σύνολο του ευρωπαϊκού χώρου), η οποία με προϋπόθεση την καλή θέληση όλων των βαλκανίων θα παγίωνε ένα *status quo* στη Βαλκανική, με τις διαφορές, τις υποψίες και τις δυσπιστίες στο χρονοντούλαπο της ιστορίας για πάντα.

Όμως ήλθε η πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού και ακολούθησαν τα γεγονότα της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας, οι πόλεμοι και οι επεμβάσεις Ευρωπαίων και Αμερικανών στο χώρο, έτσι ώστε η «πυριτιδαποθήκη» να επαληθευθεί για ακόμα μία φορά. Η επιβληθείσα κατάσταση μέσα από τη Συμφωνία Ντέιτον (1995)...επέτυχε μία επίφαση ησυχίας σταματώντας τις εχθροπραξίες στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, όμως τίποτε δεν εγγυάται τη διάρκειά της. Νοτιότερα, το ζήτημα του Κοσσοβού δεν έχει βρει ακόμα την οριστική λύση του και μπορεί να αναφλεγεί ανά πάσα στιγμή.

Επανερχόμενοι σ' αυτό που αναφέραμε στην αρχή, δηλ. την πρόσφατη προσέγγιση Ελλάδος και Βουλγαρίας και την υπογραφή σειράς συμφωνιών, σαν ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της συνεργασίας μεταξύ όλων των βαλκανικών κρατών, μέσα σε ένα πνεύμα λήθης του παρελθόντος και ενατένισης του μέλλοντος, απογοητεύεται κανείς διαβάζοντας σχεδόν ταυτόχρονα τις δηλώσεις του Αλβανού πρωθυπουργού κ. Μπερίσα για την μεγάλη Αλβανία και τις εδαφικές βλέψεις σε γειτονικά της κράτη, την λαθροχειρία στα ποσοστά των χριστιανών της Αλβανίας κατά τήν πρόσφατη απογραφή και τον άκρατο επιθετικό εθνικισμό που συνεχώς αυξάνεται στη χώρα αυτή.

Στο ίδιο εθνικιστικό παραλήρημα και το νεοσύστατο κράτος των Σκοπίων, με αλυτρωτικές βλέψεις εις βάρος των γειτόνων του. Με θρασύτητα και ληστρική διά-

θεση κατά των ιερών και οσίων της ιστορίας του γείτονος, τον πλιζεί τη σταθερότητα της περιοχής, αρνούμενο να συμβάλει σε μία προοπτική ησυχίας και γαλήνης στον βασιμισμένο χώρο των Βαλκανίων.

Και στα δύο κράτη (Αλβανία, ΠΓΔΜ) η νεολαία διδάσκεται από τα σχολικά βιβλία για τη Μεγάλη Αλβανία (Φυσική Αλβανία) και τη Μεγάλη Μακεδονία (Μακεδονία του Αιγαίου), με φυσικό επακόλουθο οι νέες γενιές εισερχόμενες στο πολιτικό γίγνεσθαι των χωρών τους, να είναι φορτισμένες με αντιπαραγωγικές ιδέες και αισθήματα ως προς ένα βαλκανικό όραμα.

Στον ίδιο χρόνο, η επίσκεψη του κ. Νταβούτογλου, Υπ. Εξωτερικών της Τουρκίας, στα Σκόπια, που τα αισθάνεται σαν δεύτερο σπίτι του, όπως δήλωσε, η συνταύτισή του με την πολιτική Γκρούεφσκι και η παροχή πολεμικού υλικού στην Π.Γ.Δ.Μ. μόνο κατευναστική και εποικοδομητική πολιτική δεν συνιστά. Η Τουρκία, μετέχουσα των Βαλκανίων χάρη στην Ανατολική Θράκη, θα μπορούσε να είναι σταθεροποιητικός και συντονιστικός παράγων προς την αναφερθείσα κατεύθυνση για το σύνολο της Βαλκανικής. Εντούτοις δεν έχει δώσει μέχρι τούδε τέτοια δείγματα, τουναντίον θεωρεί εαυτήν προστάτιδα των μουσουλμανικών θυλάκων των Βαλκανίων, κτίζει και χρηματοδοτεί τη λειτουργία μουσουλμανικών σχολείων και διενεργεί προπαγάνδα και προβαίνει σε ενέργειες που πολύ καλά γνωρίζουμε από τα συμβαίνοντα στην Ελληνική Θράκη. Πρόσθετα, ο πρωθυπουργός της κ. Ερντογάν δεν αφήνει ευκαιρία να μη επιτεθεί φραστικά κατά της Ελλάδος, τελευταίως λέγοντας με ειρωνική διάθεση, ότι, η Χώρα μας λόγω οικονομικής κρίσεως, έφθασε να πωλεί κάποια νησιά της. Προβάλλει διεκδικήσεις παράλογες εις βάρος της Ελλάδος, αντιβαίνουσες προς το Διεθνές Δίκαιον και διατηρεί από ετών το “casus belli” έναντι νομίμου δικαιώματος της Χώρας μας, που αφορά στην επέκταση των χωρικών υδάτων της.

Η μεγάλη πρόκληση της ευρωπαϊκής προοπτικής των ως άνω χωρών φαίνεται ότι απασχολεί ελάχιστα τις ηγεσίες τους. Και όμως η ευκαιρία αυτή, της ένταξης στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια, θα μπορούσε να γίνει ο καταλύτης μιάς ευνομούμενης και εύτακτης Βαλκανικής. Τουρκία, Αλβανία, Π.Γ.Δ.Μ. επιδιώκουν την ένταξή τους, αλλά δεν ασπάζονται και το ευρωπαϊκό κεκτημένο ως προς τη συμπεριφορά τους και κυρίως ως προς τους όρους καλής γειτονίας με τα όμορα τους κράτη. Η ίδια κατάσταση και ως προς τη συμμετοχή τους στο ΝΑΤΟ, ενώ είναι πρόδηλον ότι οι δύο αυτοί θεσμοί (Ε.Ε. και ΝΑΤΟ) θα εξασφάλιζαν ένα κλίμα σταθερότητας και ασφαλείας στο χώρο, απαραίτητες προϋποθέσεις για την από κοινού προώθηση των συμφερόντων και της ευημερίας των Βαλκανικών λαών.

Το μεγάλο πλεονέκτημα της αναμφισβήτητης Στρατηγικής Αξίας της Βαλκανικής χερσονήσου, ως συνόλου, παραμένει έτσι αναξιοποίητο. Καίτοι στις ημέρες μας, η αξία αυτή έχει λάβει ακόμα μεγαλύτερες διαστάσεις, διότι ο χώρος συνδέει την Ε.Ε. με τα συμβαίνοντα στην Ανατολική Μεσόγειο και στον Αραβικό Κόσμο και είναι αυτός μέσω του οποίου θα καλύπτει (η Ε.Ε.) σε μεγάλο βαθμό τις ενεργειακές ανάγκες της. Αλλά και ευρύτερα αν δούμε το θέμα της στρατηγικής αξίας, η Βαλκανική, τοποθετημένη μεταξύ Ευρώπης και Ασίας, διαχωρίζει η και ενώνει τις δύο ηπείρους και με τις ακτές της στην Αδριατική, τη Μεσόγειο, το Αιγαίο και τη Μαύρη Θάλασσα διαθέτει θαλάσσιες εξόδους ανεκτίμητης αξίας. Το κλίμα της, η εύφορη γή της, ο ορυκτός πλούτος της, τα αξιοθέατά της, η πολιτιστική κληρονομιά της συμβάλλουν μεγάλως στη σημασία της. Σαν παράδειγμα της στρατηγικής αξίας της αναφέρεται η γνώμη της απόβασης των συμμάχων στα Βαλκάνια, αντί της Ιταλίας, κατά το Β.ΠΠ, που αν είχε υιοθετηθεί, οι σύμμαχοι θα είχαν βρεθεί πολύ ενωρίτερα στην καρδιά της Ευρώπης, με ποικίλες ευνοϊκές συνέπειες υπέρ αυτών, αλλά και για την ίδια τη Βαλκανική.

Η γαλλική Le Monde, την εποχή της σύγκρουσης στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (1993), έγραψε... «από την εποχή της διάλυσης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας οι επεμβάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων στα Βαλκάνια απεδείχθησαν εξίσου ολέθριες, όσο και οι τοπικές διαφωνίες. Είναι πολύ εύκολο να καταλογίζονται όλες οι ευθύνες των συγκρούσεων στα πάθη και στους παραλογισμούς των τοπικών λαών. Οι τελευταίοι συχνά είχαν το συναίσθημα ότι, δεν είναι παρά πόνια σε μια μεγάλη σκακιέρα, όπου τα σύνορα χαράσσονται και αναχαράσσονται σύμφωνα περισσότερο με τα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων παρά με τις θελήσεις των τοπικών λαών». Τα σύνορα είναι το κλειδί του όλου ζητήματος, διότι όλοι έχουν βλέψεις πέραν αυτών. Ας τα θεωρήσουν παγιωμένα δια παντός και οι βλέψεις ας στραφούν προς την ειρηνική συμβίωση, την πρόοδο και την ευημερία των λαών της Βαλκανικής, την από κοινού διεύθυνση των του οίκου των (του βαλκανικού οίκου). Αξίζει μία τέτοια πρωτοβουλία, πρώτο βήμα της οποίας μπορεί να θεωρηθεί η πρόσφατη προσέγγιση Ελλάδος-Βουλγαρίας. Ένα σχήμα Βαλκανικής Οντότητας (Ενωσης, Συμμαχίας... ή ό,τι άλλο) ανεξαρτήτων κρατών σε ομόνοια, θα μπορούσε από κοινού να υπηρετήσει καλλίτερα τα συμφέροντα των βαλκανικών λαών. Έχουν γνώση της ιστορίας των οι βαλκάνιοι και έχουν αρκετά ωριμάσει πολιτικά, ώστε να αξιοποιήσουν και τα εξ αυτής παθήματα και τα μαθήματα.

Τα μείζονα κράτη της Βαλκανικής, πολιτικά ωριμότερα, πρέπει να συναινέσουν προς την διατυπωθείσα κατεύθυνση. Τα μικρότερα εξ αυτών και τα ολιγότερον ώριμα, δεν θα έχουν άλλες επιλογές και θα ακολουθήσουν, έστω εξ ανάγκης.

Κατά την περίοδο 15 έως 17 Οκτωβρίου 2012 το Ινστιτούτο μας πραγματοποίησε Ενημερωτικές Ημερίδες στην ΖΕ του Δ'ΣΣ με γενικό τίτλο: **“Γενικά Εθνικά Θέματα Αφαιρίας και Αμύνης”**

Τις Ημερίδες παρακολούθησαν αξιωματικοί του στρατηγείου του Δ' ΣΣ, των μειζόνων σχηματισμών καθώς και αξιωματικοί ε.α. της περιοχής.

Ακολουθούν οι δύο εισηγήσεις εκ των έξι ομιλητών. Οι λοιπές εισηγήσεις στο επόμενο τεύχος.

Εισήγηση Αντιναύρχου ε.α. Βασιλείου Μαρτζούκου Π.Ν. Προέδρου Δ.Σ./ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. με τίτλο: Ενεργειακή Κατάσταση της περιοχής Εθνικού Ενδιαφέροντος. Ενεργειακή Πολιτική της Τουρκίας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δεν χρειάζεται ανάλυση η διαπίστωση ότι η ενέργεια συνδέεται άμεσα με την ισχύ και επιπλέον δημιουργεί και διαμορφώνει πολιτισμούς των οποίων η πορεία και η διάρκεια συνδέεται ευθέως με την ενεργειακή επάρκεια. Η κορύφωση, η κάμψη και η πτώση της διαθεσιμότητας των ενεργειακών πόρων καθορίζει την αντίστοιχη πορεία τόσο του διεθνούς συστήματος που διαμορφώνει, όσο και των Δυνάμεων που κυριαρχούν στο εν λόγω σύστημα. Ο σύγχρονος πολιτισμός και η κυρίαρχες δυνάμεις του, προέρχονται και στηρίζονται από τα ορυκτά καύσιμα όπως ο άνθρακας, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο (Φ.Α.).

Όπως όλα δείχνουν ο πολιτισμός των ορυκτών καυσίμων αναμένεται ότι θα τερματισθεί εντός του 21ου αιώνας και μέχρι στιγμής ουδεμία εναλλακτική ενεργειακή λύση φαίνεται ότι δύναται να τον αντικαταστήσει αξιόπιστα. Επί παραδείγματι η καθαρή ενέργεια όπως η ηλιακή, αιολική, υδροηλεκτρική είναι μέχρι στιγμής, δυσχερής και δαπανηρή, τα βιοκαύσιμα στερούν πολύτιμη γη προς καλλιέργεια, ενώ η πυρηνική ενέργεια είναι επικίνδυνη ενώ τα απόβλητά της προβληματίζουν. Ακόμη και η πολλά υποσχόμενη ενέργεια του υδρογόνου αντιμετωπίζει δυσχέρειες μέχρι στιγμής, όπως οι απαιτούμενες μεγάλες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας για την ηλεκτρόλυση του ύδατος. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις της BP η παγκόσμια ενεργειακή κατανάλωση θα διπλασιασθεί το 2050, ενώ τα αποδεδειγμένα αποθέματα πετρελαίου επαρκούν για 40 έτη και τα αντίστοιχα Φ.Α. για 60 έτη. Άλλες εκτιμήσεις προσδιορίζουν την κορύφωση των ορυκτών καυσίμων και την επακόλουθη πτώση, εντός της δεκαετίας 2030. Μετά την

κορύφωση το κόστος των αγαθών θα είναι σταθερά ανοδικό με άμεσο αντίκτυπο στην θέρμανση, τις κατασκευές, την συγκοινωνία, την ηλεκτρική ισχύ, τις επικοινωνίες, τα πλαστικά, τα ελαστικά, τα φάρμακα, την καλλιέργεια (φυτοφάρμακα, λιπάσματα, μηχανήματα), τις συσκευασίες, τον ρουχισμό και ασφαλώς τα τρόφιμα. Οι προβλέψεις αυτές θα πρέπει να συνδυασθούν με τις μεγάλες ανοδικές δημογραφικές μεταβολές και τις επιπτώσεις από την καταστροφή του περιβάλλοντος. Οι παγκόσμιοι συσχετισμοί ισχύος αναμένεται ότι θα κλονισθούν ενώ οι κοινωνίες θα δοκιμασθούν. Η επιστημονική έρευνα και τεχνολογία έχουν αποδυθεί στον αγώνα της διάδοξης καταστάσεως και το στοίχημα είναι καθαρά χρονικό.

Για το ορατό μέλλον η παγκόσμια ενέργεια θα βασίζεται στους υδρογονάνθρακες. Τεράστια ποσά θα εξακολουθήσουν να δαπανώνται για έρευνες, εξορύξεις, άντληση, επεξεργασία, αγωγούς μεταφοράς υδρογονανθράκων και εξασφάλιση της προστασίας αυτών. Οι περισσότεροι παράγοντες της αγοράς διατηρούν αποθέματα έως 15 ημερών, γεγονός που σημαίνει ότι απαιτείται άριστος προγραμματισμός και συντονισμός της διαδικασίας ροής υδρογονανθράκων, μέσω του πολύπλοκου, αλληλεξαρτώμενου και ευάλωτου ενεργειακού συστήματος σε παγκόσμια κλίμακα. Τα ορυκτά καύσιμα αποτελούν το μεγαλύτερο κονδύλιο στο ισοζύγιο πληρωμών των περισσότερων κρατών. Συνολικά 10 με 12 ιδιωτικές και κρατικές εταιρείες πετρελαίου κυριαρχούν στην παγκόσμια αγορά, ενώ ο έλεγχος της παγκόσμιας ενέργειας και όλων των εμπορικών δραστηριοτήτων που απορρέουν από αυτήν, έχει περιέλθει σε 500 περίπου αλληλεξαρτώμενες πολυεθνικές

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Αγαπητά Μέλη και Φίλοι του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Το Περιοδικό **“Προβληματισμοί”** ήδη διανέμεται μόνο στους συνδρομητές του. Δηλαδή στα φυσικά πρόσωπα, τα οποία καταβάλουν € 50 ετησίως (Μέλη) και τους απλούς Συνδρομητές, € 20 ετησίως.

Γίνεται έκκληση προς τους φίλους μας αποδέκτες του περιοδικού, όπως συνδράμιουν στην προσπάθεια του Ινστιτούτου με την συνεπή τους οικονομική υποστήριξη καθώς και με την παρουσίαση και σύσταση του Ινστιτούτου μας σε πρόσωπα και θεσμούς, ώστε με την εγγραφή και νέων μελών και συνδρομητών να συνυπολογισθεί η υποστήριξη απάντων ώστε να δυναθούμε να διεξέλθουμε όσο γίνεται περισσότερο αλώβητοι από την οικονομική κρίση η οποία έχει επίπτωση σε όλες τις εκφάνσεις της εθνικής και πνευματικής ζωής της χώρας μας. Σ' αυτή την ιδιαίτερα δυσχερή περίοδο, το ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. βασιζόμενο κυρίως στις συνδρομές των μελών του, δίχως εξαρτήσεις από οικονομικούς χορηγούς, διατηρεί στο ακέραιο την ευγενή φιλοδοξία της αναδείξεως κάθε θέματος εθνικής εμβέλειας, για την συνδρομή στην ορθή λήψη αποφάσεων και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

Αγαπητοί φίλοι του Ινστιτούτου, να είσθε βέβαιοι ότι η εγγραφή και η χρηματική συνδρομή σας θα πιάσουν τόπο.

Από το Δ.Σ. του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

εταιρείες. Το γεγονός ότι το συντριπτικό ποσοστό των αποθεμάτων των υδρογονανθράκων, ευρίσκεται στην Μ. Ανατολή και την Κασπία, ερμηνεύει τις πρόσφατες γεωπολιτικές εξελίξεις στην ευρύτερη αυτή περιοχή και θα αποτελέσει την κεντρική παράμετρο προβλέψεως των μελλοντικών εξελίξεων.

Οι χώρες εισαγωγείς στα πλαίσια της ενεργειακής τους ασφάλειας προσπαθούν να ασκήσουν επιρροή στις περιοχές των πηγών ενέργειας καθώς και στις γραμμές μεταφοράς αυτής (π.χ. Η.Π.Α., Κίνα, Γαλλία, Αγγλία κ.λ.π.). Οι εξαγωγικές χώρες εκμεταλλεζόμενες τα ενεργειακά τους αποθέματα, επιχειρούν να εκπληρώσουν τις πολιτικές βλέψεις τους επί των χωρών εισαγωγέων (π.χ. Ρωσία, Βενεζουέλα, Ιράν κ.λ.π.). Επιπλέον διαφόρου μεγέθους εντάσεις δημιουργούνται μεταξύ χωρών που εισάγουν ενέργεια, ως προς την πρόσβαση σ' αυτήν (π.χ. Αρκτική, Μ. Ανατολή, Σινική Θάλασσα, Κασπία, Αφρική κ.λ.π.), ενώ όταν μειώνονται οι τιμές πετρελαίου και Φ.Α., δημιουργείται οικονομική και πολιτική αστάθεια στις εξαγωγικές χώρες με πιθανό επακόλουθο τις περιφερειακές εντάσεις.

2.ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ.

Ο κύριος προμηθευτής της Ε.Ε. σε Φ.Α., είναι η Ρωσία (36%). Η εξάρτηση αυτή ανησυχεί ιδιαίτερα την Ευρώπη κυρίως διότι ο ρωσικός έλεγχος του Φ.Α. θα μπορούσε να επιφέρει πολιτικές πιέσεις προς την Ε.Ε., ανάλογες προς τον βαθμό εξαρτήσεως αυτής. Επί του παρόντος η σχέση Φ.Α. μεταξύ Ρωσίας και Ε.Ε. δημιουργεί αλληλεξάρτηση, αφού η εξαγωγή Φ.Α. αποτελεί για την Ρωσία σημαντικό ποσοστό του ΑΕΠ της (στην Ε.Ε. εξάγει το 70%). Οι ανάγκες της Ε.Ε. σε Φ.Α. αναμένεται ότι θα αυξηθούν κατά 40%, έως το 2030, λόγω μειώσεως της ευρωπαϊκής παραγωγής. Επισημαίνεται ότι η Ευρώπη δεν διαθέτει ακόμη στον επιθυμητό βαθμό κοινή ενεργειακή στρατηγική και συνήθως τα ιδιαίτερα κρατικά ενεργειακά συμφέροντα, υπερισχύουν των κοινών Ευρωπαϊκών σκοπών. Επί παραδείγματι η Γερμανία η οποία κατά την επόμενη δεκαετία θα παύσει την λειτουργία των πυρηνικών της εργοστασίων, προτιμά την απ' ευθείας απρόσκοπτη παροχή Φ.Α. από την Ρωσία (π.χ. ο Nord Stream με παροχή 55 δις κ.μ.), αντί του ρίσκου της παροχής Φ.Α., από την ασταθή περιοχή της Κασπίας και του Καυκάσου.

Η Ρωσία προσπαθεί να αποφύγει τις περισσότερες δυνατές ενδιάμεσες χώρες διελεύσεως Φ.Α. και πετρελαίου, όπως η Τουρκία, Ουκρανία, Σλοβακία, Λευκορωσία, Τσεχία και Πολωνία, με απ' ευθείας σύνδεση με τους τελικούς αποδέκτες. Με τον τρόπο αυτό η Ρωσία θα δύναται να ασκεί επιρροή ή και να διαμορφώνει ανάλογα τις τιμές της ενέργειας στις προαναφερθείσες ενδιάμεσες χώρες, δίχως να επηρεάζονται οι τελικοί αποδέκτες και να δημιουργούνται διεθνείς κρίσεις.

Η ρωσική απάντηση για τον δυτικών συμφερόντων αγωγό Nabucco ο οποίος θα αναφερθεί στην συνέχεια, είναι ο αγωγός South Stream παροχής 63 δις κ.μ. Φ.Α. και κόστους περί τα 15 δις €, ο οποίος παρακάμπτει την Τουρκία και θα παρέχει Φ.Α. στην Ευρώπη, μέσω Μ. Θάλασσας και Βουλγαρίας. Ο εν λόγω αγωγός ασφαλώς δεν εξυπηρετεί την απεξάρτηση από την Ρωσία αλλά παρακάμπτει ενδιάμεσα κράτη, μειώνει τις τιμές Φ.Α. ενισχύοντας την οικονομική ανταγωνιστικότητα, ενώ παράλληλα ικανοποιεί σειρά ευρωπαϊκών χωρών όπως η Βουλγαρία, η Ουγγαρία και η χώρα μας, οι οποίες ανησυχούν για την αυξανόμενη εξάρτηση από την Τουρκία. Η Ρωσία έχει ήδη προβεί σε

διακυβερνητικές συμφωνίες ως προς την κατασκευή και τις τιμές του Φ.Α. με εμπλεκόμενα κράτη (Βουλγαρία, Σερβία, Ουγγαρία, Ελλάδα, Τουρκία, Σλοβενία, Αυστρία και Κροατία) αλλά η τελική απόφαση υλοποιήσεως του όλου έργου θα ληφθεί το αργότερο στις αρχές του 2013.

Η στρατηγική των Η.Π.Α. αποβλέπει στην δημιουργία ενεργειακού διαδρόμου Ανατολής – Δύσεως, από την Κασπία στην Ευρώπη, δίχως την παρεμβολή της Ρωσίας και του Ιράν. Η Ε.Ε. συγκλίνει προς την στρατηγική αυτή και στηρίζει τον λεγόμενο «νότιο ενεργειακό διάδρομο». Τον εν λόγω διάδρομο εξυπηρετούν οι αγωγοί Μπακού–Τιφλίς–Τσεϋχάν (πετρέλαιο και Φ.Α.) καθώς και ο αγωγός Φ.Α. Μπακού–Τιφλίς–Ερζερούμ (ή αγωγός νοτίου Καυκάσου με 20 δις κ.μ.). Το επόμενο βήμα της αμερικανικής στρατηγικής είναι να διοχετεύσει το Φ.Α. της Κ. Ασίας, μέσω του υποβρυχίου αγωγού trans-Caspian (ο οποίος αντιμετωπίζει δυσχέρειες υλοποιήσεως λόγω κυρίως διαφορών περί του καθεστώτος της Κασπίας), στην Τουρκία και από εκεί στην Ευρώπη μέσω του αγωγού Nabucco (δια της Τουρκίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Ουγγαρίας, Αυστρίας). Παρά το γεγονός ότι ο αγωγός Nabucco, ετησίας παροχής 31 δις κ.μ. ετησίως, θα αποτελούσε στρατηγικό βήμα στην προσπάθεια μειώσεως της εξαρτήσεως από την Ρωσία, οι Ευρωπαίοι θεωρούν ότι ο αγωγός αυτός εκτός από ιδιαίτερα ακριβός στην κατασκευή του (15 έως 20 δις €), παρουσιάζει και σύνθετες πολιτικές επιπλοκές.

Τα γεγονότα μεταξύ Γεωργίας και Ρωσίας το 2008, πείθουν ότι η τελευταία θεωρεί την άσκηση επιρροής στην περιφέρειά της (Γεωργία, Καύκασος, Κ. Ασία, Κασπία κ.λ.π.) ως ζωτικό συμφέρον, καθιστώντας έτσι τα κράτη των περιοχών αυτών διστακτικά για τυχόν πολιτικές αποκλίσεις. Εάν η Δύση αδυνατεί να διασφαλίσει Φ.Α. σε βάθος χρόνου από τον Καύκασο και την Κ. Ασία, η μόνη εναλλακτική λύση είναι η Μ. Ανατολή και ειδικότερα το Ιράκ (το Ιράν αποκλείεται από την Δύση), το οποίο όμως παρουσιάζει πολιτικά προβλήματα, λόγω της ρευστής εσωτερικής καταστάσεως (ασφάλεια εσωτερικού, επίδραση Ιράν, κουρδικό ζήτημα). Τέλος, μετά τις προστριβές Αζερμπαϊτζάν και Τουρκίας, ως προς τις τιμές πωλήσεως Φ.Α. και τις σχετικές προτάσεις της ρωσικής Gazprom, υπάρχει ισχυρό ενδεχόμενο μεγάλο ποσοστό του Αζέρικου Φ.Α. να αγορασθεί από την Ρωσία, γεγονός που κλόνησε ήδη ακόμη περισσότερο την επιλογή του αγωγού Nabucco.

Επισημαίνεται ότι η δυνατότητα υγροποιήσεως του Φ.Α. και της μεταφοράς αυτού δια θαλάσσης αποτελεί σημαντική παράμετρο η οποία προσθέτει μεν κόστος στην τιμή αυτού αλλά αποφεύγει την σύνθετη διακρατική διαδικασία κατασκευής δαπανηρών αγωγών Φ.Α., οι οποίοι δημιουργούν εξαρτήσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων κρατών και ενίοτε θεωρούνται ως επενδύσεις υψηλού ρίσκου, λόγω της διελεύσεως των εν λόγω αγωγών μέσω ασταθών πολιτικά και στρατιωτικά περιοχών.

Στα πλαίσια του νοτίου ενεργειακού διαδρόμου, ο αγωγός Φ.Α. Nabucco ο οποίος αποτελεί στρατηγική συνέχεια του αγωγού Μπακού – Τιφλίς – Τσεϋχάν, έχει ήδη καταστεί μακρινό όνειρο αφού πέραν του υψηλού κόστους κατασκευής του, οι διαθέσιμες ποσότητες Φ.Α. δεν είναι αρκετές για την παροχή των 31 δις κ.μ. της δυνατότητας του αγωγού (τον στηρίζουν οι αυστριακή OMV, η ουγγρική MOL, η τουρκική BOTAS και η γερμανική RWE). Το Αζερμπαϊτζάν θα δύναται να παρέχει μόνο 16 δις κ.μ. από το κοιτάσμα Shah Deniz II το οποίο θα είναι λειτουργικό από το 2017. Πιθανές επιλογές για παροχή επιπλέον Φ.Α., αποτελούν το Τουρκμενιστάν, το Ιράκ και το Ιράν. Οι γε-

ωπολιτικές επιπλοκές των τριών αυτών κρατών, οι νομικές διαφορές και η τοπική αστάθεια εμποδίζουν την επιτυχή δημιουργία στρατηγικών ενεργειακών συμμαχιών επ' ωφελεία του νοτίου ενεργειακού διαδρόμου. Το σχέδιο του αγωγού Nabucco φαίνεται ότι παραχωρεί την θέση του στους αντιπάλους αγωγούς Nabucco–West (που θα διασυνδέεται με τον αγωγό Trans – Anatolian Pipeline ή TANAP), ο Southeastern Europe Pipeline (SEED) που προτείνει η BP, και ο Trans Adriatic Pipeline (TAP). Η οριστική επιλογή αγωγού θα λάβει χώρα εντός του 2013.

Στην προσπάθειά της να μειώσει την εξάρτηση από την Ρωσία, η Ε.Ε. προσβλέπει στην συνδρομή του Φ.Α. του Τουρκμενιστάν για τον νότιο ενεργειακό διάδρομο, αφού η χώρα αυτή διαθέτει Φ.Α. από 3 έως 7 τρις κ.μ.. Πρόβλημα εν τούτοις αποτελεί το γεγονός ότι το Τουρκμενιστάν εξάγει το μεγαλύτερο ποσοστό Φ.Α. στην Ρωσία (50 έως 90 δις κ.μ.), ενώ κατά τα τελευταία έτη παρέχει 30 δις κ.μ. στην Κίνα, μέσω του προσφάτως κατασκευασθέντος αγωγού που συνδέει τις δύο χώρες. Επιπλέον πρόβλημα αποτελεί η δυσχέρεια υλοποίησης του υποθαλασσίου αγωγού Trans – Caspian, λόγω του θέματος του νομικού καθεστώτος της Κασπίας, την οποία η Ρωσία και το Ιράν θεωρούν ως λίμνη, ενώ τα Αζερμπαϊτζάν, Καζακστάν και Τουρκμενιστάν ως θάλασσα.

Η τυχόν κατασκευή του αγωγού TANAP (εναλλακτική επιλογή του Nabucco), θα διασφαλίζει την μεταφορά Αζέρικού Φ.Α. από τον κόμβο του Ερζερούμ στην Βουλγαρία. Το πέρας της κατασκευής του αγωγού εκτιμάται περί το 2017 και το κόστος στα \$ 7 δις. Θα έχει δυνατότητα παροχής 16 δις κ.μ., εκ των οποίων τα 6 θα καταναλώνονται στην Τουρκία (BOTAS), ενώ τα υπόλοιπα 10 θα προωθούνται προς την Ευρώπη (αυτό σημαίνει ότι η παροχή του αγωγού BTE, που είναι 8 δις κ.μ., θα πρέπει να διπλασιασθεί). Η εταιρεία πετρελαίου του Αζερμπαϊτζάν SOCAR θα κατασκευάσει και θα της ανήκει το 80% του αγωγού. Ο αγωγός TANAP θα συνδέεται με τον αντίστοιχο Nabucco - West, οποίος θα μεταφέρει 10 δις κ.μ. από την Βουλγαρία έως την περιοχή της Βιέννης.

Η πρόταση της BP για την κατασκευή του αγωγού South Eastern Europe Pipeline (SEEP), αποτελεί μία ακόμη από τις εναλλακτικές επιλογές μεταφοράς Φ.Α. από την Κασπία στην Ευρώπη μέσω Τουρκίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Ουγγαρίας και Αυστρίας. Ο αγωγός SEEP πλεονεκτεί εκ του γεγονότος ότι η BP κατέχει το 25,5% του αζέρικου κοιτάσματος Shah Deniz II και επιπλέον θα χρησιμοποιεί το τουρκικό δίκτυο της BOTAS, εντός της Τουρκίας (όπως και οTAP), καθώς και τμήματα του υφιστάμενου βουλγαρικού και ουγγρικού δικτύου αγωγών, μειώνοντας έτσι σημαντικά το κόστος κατασκευής του.

Ο έτερος ανταγωνιστικός αγωγός TAP, που αφορά και την χώρα μας, πλεονεκτεί στο γεγονός ότι έχει το χαμηλότερο κόστος και την μικρότερη διαδρομή αγωγού (800 χλμ.). Ο αγωγός υποστηρίζεται από την νορβηγική εταιρεία Statoil, στην οποία ανήκει το 25.5% του κοιτάσματος Shah Deniz II (42.5%), την E.On Ruhrgaw (15%) και την Elektrizitaet Gesellschaft Laufenburg (42.5%). Οι εταιρείες SOCAR και BP έχουν επίσης εκδηλώσει ενδιαφέρον για τον αγωγό TAP, ο οποίος έχει λάβει επιπλέον το καθεστώς του «έργου κοινού ενδιαφέροντος» της Ε.Ε., η οποία στηρίζει ήδη τον αγωγό οικονομικά, μέσω της Trans European Energy Network. Ιδιαίτερο ρόλο στην τελική απόφαση εν τούτοις θα διαδραματίσει η Τουρκία η οποία επιπλέον

ασκεί επιρροή στο Αζερμπαϊτζάν.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι μέχρι πρότινος στον ανταγωνισμό συμμετείχε και ο αγωγός ITGI (Interconnector Turkey Greece Italy). Η ελληνική ΔΕΠΑ θα ανέλαμβανε την ευθύνη κατασκευής αγωγού μήκους 900 χλμ. και θα συνέδεε τον υφιστάμενο αγωγό συνδέσεως Τουρκίας – Ελλάδος, με τον υποθαλάσσιο αγωγό «ΠΟΣΕΙΔΩΝ» από την Ήπειρο στην Ιταλία. Ο εν λόγω αγωγός ITGI έχει πλέον αποκλεισθεί λόγω της ελλείψεως οικονομικής αξιοπιστίας της ΔΕΠΑ, καθώς και λόγω της πιθανότητας εντάξεως του ITGI στο ευρύτερο πρόγραμμα της ρωσικής GASPROM του αγωγού South Stream σε περίπτωση αγοράς από αυτήν της ΔΕΠΑ, στα πλαίσια ιδιωτικοποιήσεως της τελευταίας.

Οι κύριοι προμηθευτές της Ευρώπης σε Φ.Α., είναι η Ρωσία (34%), η Νορβηγία (30%) και η Αλγερία (14%). Η ετήσια ευρωπαϊκή κατανάλωση Φ.Α. ανέρχεται στα 500 δις κ.μ. εκ των οποίων τα 125 δις κ.μ. προέρχονται από την Ρωσία. Η Ε.Ε. θα χρειασθεί να επενδύσει περί το ένα τρις € στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και του Φ.Α. εντός της δεκαετίας 2010 – 2012. Ο ευρωπαϊκός ενεργειακός σχεδιασμός προσδίδει μεγάλη βαρύτητα στον νότιο ενεργειακό διάδρομο από τον οποίο ανέμενε ετησία παροχή από 60 έως 120 δις κ.μ., φιλοδοξία η οποία δεν αναμένεται να εκπληρωθεί στο ορατό μέλλον, για τους λόγους που προαναφέρθησαν. Με τα δεδομένα αυτά, αναμένεται ότι ο ρόλος του υδροποιημένου Φ.Α. (LNG) από χώρες όπως το Κατάρ, η Αλγερία και η Νιγηρία, θα διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο στην ευρωπαϊκή αγορά στο μέλλον. Οι υφιστάμενοι τερματικοί σταθμοί LNG στην Ευρώπη δύνανται να παράσχουν 95 δις κ.μ., ενώ με την ολοκλήρωση κατασκευής έξι νέων τερματικών σταθμών η δυνατότητα αυτή παροχής θα αυξηθεί κατά 70 δις κ.μ. επιπλέον.

3.ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ.

Ως γνωστόν η Τουρκία φιλοδοξεί να καταστεί ηγεμονική περιφερειακή δύναμη με εκμετάλλευση των παραγόντων ισχύος της όπως τις ισχυρές Ένοπλες δυνάμεις, την ανερχόμενη οικονομία της, την βιομηχανική της υποδομή, την τεχνολογία, την ήπια ισχύ της (οθωμανική κληρονομιά, ισλάμ κ.λ.π.), τον μεγάλο και νέο σε ηλικία πληθυσμό της και ασφαλώς την ενέργεια. Στο πλαίσιο αυτό η Άγκυρα επιδιώκει την ολοκλήρωση της εξωτερικής με την ενεργειακή πολιτική της προκειμένου να εξασφαλίσει ενεργειακή ασφάλεια στο εσωτερικό της αλλά και να αυξήσει το γεωπολιτικό ειδικό της βάρος έναντι της ευρωατλαντικής κοινότητας. Η ενεργειακή της στρατηγική (ο τρόπος εκπλήρωσεως της ενεργειακής της πολιτικής) συμπεριλαμβάνει βασικές παραμέτρους όπως η ενεργειακή ασφάλεια (αξιόπιστη και έγκαιρη πρόσβαση σε επαρκή ενέργεια των Τούρκων καταναλωτών), η μεταφορά της ενέργειας (εκμετάλλευση της γεωγραφικής θέσεως για προώθηση ενέργειας με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, προς τα κράτη καταναλωτές), επεξεργασία της ενέργειας και παροχή υπηρεσιών (προστιθέμενη αξία στην ενεργειακή αλυσίδα), ενεργειακή πρωτοπορία (κατοχή τεχνογνωσίας, τεχνολογίας και όχι απλά καταναλωτής) και ενεργειακή διπλωματία (διπλωματική εκμετάλλευση της ενεργειακής καταστάσεως για προώθηση τουρκικών συμφερόντων).

Τις διακρατικές ενεργειακές σχέσεις της η Τουρκία τις συνδυάζει με αντίστοιχες εμπορικές και αναπτυξιακές. Ήδη

αποτελεί τον δεύτερο εμπορικό εταίρο της Ρωσίας μετά την Γερμανία. Οι εμπορικές συναλλαγές της Τουρκίας με κράτη του Οργανισμού Ισλαμικών Κρατών έχουν αυξηθεί πλέον του 50%, το εμπόριο με την Αφρική αυξήθηκε από \$4 δις σε \$20 δις, οι εξαγωγές στην Μ. Ανατολή αποτελούν το 1/3 των εξαγωγών στην Ε.Ε., ενώ ταυτόχρονα παρέχει εξωτερική βοήθεια περί το \$1 δις ετησίως σε κράτη της περιοχής της (Turkish Development Cooperation Agency). Η Τουρκία εισάγει το 92% του πετρελαίου της, το 98% του Φ.Α. (το 63% παρέχει η Ρωσία, με πιθανότητα το ποσοστό να ανέλθει στο 80% το 2020, λόγω αυξανόμενων αναγκών) και το 50% του άνθρακα που καταναλώνει. Αν και υπάρχει πρόοδος στον τομέα ιδιωτικοποίησης της ενέργειας, η κρατική εταιρεία πετρελαίων (ΤΡΑΟ) ελέγχει ακόμη το 70% του πετρελαίου στο εσωτερικό και χαίρει ειδικών προνομίων, ενώ ο τομέας του ηλεκτρισμού ευρίσκεται σχεδόν καθ' ολοκληρία σε κρατικά χέρια (2/3 παραγωγής και διανομής και 3/3 στην μετάδοση). Τελευταία η Τουρκία επενδύει στην έρευνα για ανεύρεση υδρογονανθράκων τόσο στο εσωτερικό της (ικανοποίηση αυξημένων αναγκών και μείωση εξωτερικής εξαρτήσεως), όσο και στην Μ. Θάλασσα (συνεργασία με Βραζιλία) και Α. Μεσόγειο και μάλιστα σε περιοχές οι οποίες επικαλύπτονται με την Κυπριακή ΑΟΖ. Επιπλέον κατασκευάζει σειρά μονάδων ισχύος άνθρακος, προκειμένου να αξιοποιήσει τα εν λόγω αποθέματά της.

Στα πλαίσια διαφοροποίησης των πηγών ενέργειας, η Τουρκία διατηρεί σε εξέλιξη πρόγραμμα δημιουργίας πυρηνικών ενεργειακών εγκαταστάσεων (δεν θα πρέπει να αποκλείεται υποκρυπτόμενη φιλοδοξία μελλοντικής κατασκευής πυρηνικών όπλων). Έχει ήδη συνάψει σχετικές συμφωνίες με την Ρωσία και την Ν. Κορέα, με τελικό στόχο την κάλυψη του 5% των αναγκών της από πυρηνική ενέργεια, έως το 2023. Η κατασκευή του πρώτου πυρηνικού εργοστασίου θα αρχίσει εντός του 2014. Ως προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η Τουρκία φιλοδοξεί να καλύψει το 30% των αναγκών της, κατά το 2023. Μόνο το υδροηλεκτρικό δυναμικό της, καλύπτει τώρα το 3% των συνολικών αναγκών της, το 10% της εσωτερικής παραγωγής ενέργειας και το 17% της εσωτερικής παραγωγής ηλεκτρισμού. Επιπλέον η Τουρκία κατέχει περί το 1/8 του παγκοσμίου γεωθερμικού δυναμικού καθώς και τεράστιες εκτάσεις κατάλληλες για ανάπτυξη αιολικής και ηλιακής ενέργειας.

Στα ανατολικά, βόρεια και νότια της Τουρκίας ευρίσκεται το 75% των αποδεδειγμένων παγκοσμίων αποθεμάτων Φ.Α. και περί το 70% των αποδεδειγμένων παγκοσμίων αποθεμάτων πετρελαίου, ενώ δυτικά της χώρας κείται η μεγαλύτερη αγορά καταναλωτών των προϊόντων αυτών. Το γεγονός αυτό καθιστά την Τουρκία κρίσιμο περιφερειακό ενεργειακό δρώοντα. Κατά συνέπεια η Άγκυρα, μέσω της ενεργειακής στρατηγικής της, επιχειρεί όπως καταστεί κύρια χώρα διελεύσεως της ενέργειας καθώς και ενεργειακός κόμβος με κατευθύνσεις τόσο μεταξύ Ανατολής – Δύσεως, όσο και μεταξύ Βορρά – Νότου. Με τον τρόπο αυτό και ιδιαίτερα με την προσφορά εναλλακτικής λύσεως στην ευρωπαϊκή ενεργειακή εξάρτηση από την Ρωσία, η Άγκυρα επιχειρεί, μεταξύ άλλων, να εκβιάσει την είσοδό της στην Ε.Ε., με ευνοϊκούς γι' αυτήν όρους.

Είναι χαρακτηριστικό ότι εντός του 2012, το 6 – 7 % του πετρελαίου και Φ.Α. που διακινείται παγκοσμίως, θα διέλθει από την Τουρκία. Παράλληλα ο μεγάλος τουρκικός πληθυσμός με την διαρκώς αναπτυσσομένη οικονομία, καθιστά την ίδια την Τουρκία ένα μεγάλο περι-

φερειακό καταναλωτή.

Από πλευράς αγωγών πετρελαίου, η Τουρκία διαθέτει ήδη τον αγωγό Μπακού–Τιφλίς–Τσεϋχάν (BTC), από τα 1100 μίλια του οποίου, τα 670 ευρίσκονται εντός της χώρας και ο οποίος δεν διέρχεται από ρωσικό έδαφος. Ο αγωγός αυτός μεταφέρει 1 εκ. βαρ. ημερησίως (1.2% των παγκοσμίων αναγκών) συμβάλλοντας σημαντικά στις απαιτήσεις του ενεργειακού διαδρόμου Ανατολής Δύσεως (πετρέλαιο από Αζερμπαϊτζάν και Καζακστάν). Έτερος σημαντικός αγωγός πετρελαίου είναι αυτός που συνδέει το Κιρκούκ με το Τσεϋχάν (υπάρχει πρόσφατη συμφωνία αγοράς πετρελαίου και Φ.Α. από το Β. Ιράκ). Υπάρχουν επιπλέον τρεις αγωγοί πετρελαίου εντός της Τουρκίας για τις εσωτερικές της καταναλωτικές απαιτήσεις (Batman – Dörtiyol, Ceyhan–Kırıkkale, Selmo–Batman) και ένας αγωγός επ' ωφελεία ΝΑΤΟ. Ο αγωγός Σαμψούς - Τσεϋχάν, θα αποσυμφωρήσει την κυκλοφορία μέσω των στενών του Βοσπόρου. Τέλος το 3.7% της καθημερινής καταναλώσεως πετρελαίου παγκοσμίως, διέρχεται από τα στενά του Βοσπόρου.

Εάν η διακίνηση πετρελαίου μέσω της Τουρκίας δυνατόν να χαρακτηριστεί ως σημαντική, η αντίστοιχη διακίνηση Φ.Α., χαρακτηρίζεται ως κρίσιμης σημασίας. Αποτελεί τουρκική φιλοδοξία έως το 2020, περισσότερα από 120 δις κ.μ. Φ.Α. να διέρχονται μέσω Τουρκίας, με τα μισά από αυτά να διατίθενται στο εσωτερικό της χώρας και τα υπόλοιπα να προωθούνται προς την Ευρώπη. Από τους αγωγούς Φ.Α. ξεχωρίζουν ο αγωγός Blue Stream που συνδέει υποθαλασσίως την Ρωσία με την Τουρκία (16 δις κ.μ.), ο Αγωγός Μπακού–Τιφλίς–Ερζερούμ (αγωγός Ν. Καυκάσου), με 8 δις κ.μ. ετησίως και οι αγωγοί Ταυρίς – Άγκυρα και Ελλάδος Τουρκίας (TGI). Στις μελλοντικές δυνατές κατασκευές αγωγών Φ.Α., συμπεριλαμβάνονται οι αγωγοί Nabucco, ο Trans–Anatolian (Ερζερούμ–Βουλγαρία), ο αραβικός αγωγός Φ.Α. (Αίγυπτος, Ιορδανία, Συρία, Τουρκία), ο ενεργειακός διάδρομος Τουρκίας–Ισραήλ (επέκταση του Blue Stream στο Τσεϋχάν και από εκεί στην Ασκαλώνα), καθώς και η μεταφορά πετρελαίου στην Ινδία από το Τσεϋχάν, μέσω Ισραήλ και Ερυθράς Θάλασσας. Τέλος η Τουρκία διατηρεί σταθερές βλέψεις στην αξιοποίηση του Φ.Α. του Ιράκ, του Τουρκμενιστάν και του Ιράν.

Η ανωτέρω ενεργειακή κατάσταση προσδίδει στην Τουρκία γεωπολιτικό πλεονέκτημα και ταυτόχρονα απαιτεί κατάλληλη εξωτερική πολιτική ικανή να ισορροπεί μεταξύ των Δυτικών και μη συμφερόντων. Το έργο της ασφάλειας των αγωγών, η Τουρκία προσπαθεί να αντιμετωπίσει με συνδυασμό κατάλληλης νομοθεσίας, φυσικής στρατιωτικής παρουσίας, καθώς και υποδομών με την βοήθεια της τεχνολογίας και την συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς (ΝΑΤΟ, Ε.Ε., Η.Ε., ΟΑΣΕ κ.λ.π.).

Παρά την ευνοϊκή ενεργειακή κατάσταση, η Τουρκία απέχει ακόμη από την εκπλήρωση των προθέσεών της. Ήδη το έργο κατασκευής του αγωγού Nabucco βαίνει προς ακύρωση. Οι προστριβές της Τουρκίας με γειτονικά της κράτη όπως το Αζερμπαϊτζάν (τιμές πωλήσεως Φ.Α., εξομάλυνση σχέσεων με Αρμενία), με Ιράν, Ιράκ και Συρία, προκαλούν ενεργειακές επιπλοκές. Επιπλέον η Άγκυρα θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική με την Ρωσία από την οποία προμηθεύεται τα 2/3 των αναγκών της σε Φ.Α.. Τα βασικά σημεία της κριτικής που ασκείται στην ενεργειακή πολιτική της Τουρκίας συνοψίζονται στα ακόλουθα:

-Παρά την φιλόδοξη ενεργειακή πολιτική της, η Τουρκία εξακολουθεί να εξαρτάται σε συντριπτικό ποσοστό από εισαγομένους υδρογονάνθρακες, γεγονός που καθορίζει ανά-

λογα τις σχέσεις της με τις αντίστοιχες χώρες εξαγωγής.

-Αν και η χώρα εξαρτάται σε καθοριστικό βαθμό από εισαγόμενους υδρογονάνθρακες, επενδύει δυσανάλογα ποσά στην κατασκευή μονάδων ισχύος Φ.Α. και εις βάρος αντιστοίχων μονάδων ισχύος βασισμένων στην υδροηλεκτρική ενέργεια και στον άνθρακα.

-Δεν υπάρχει ακόμη ικανοποιητική νομοθετική υποδομή η οποία να ευνοεί την επένδυση σε εναλλακτικές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

-Η πυρηνική ενέργεια εμπεριέχει υψηλό περιβαλλοντολογικό ρίσκο και δημιουργεί εξαρτήσεις λόγω της εισαγόμενης τεχνολογίας (ειδικά από την Ρωσία από την οποία ήδη εξαρτάται κυρίως στο Φ.Α.).

-Η επένδυση εξορύξεως άνθρακος και εκμετάλλευση αυτών συγκρούεται με την πολιτική της για την προστασία του περιβάλλοντος.

-Η πολιτική απελευθερώσεως της ενεργειακής αγοράς (ξένη διείδυση), συγκρούεται με τον στόχο της εθνικής αυτόρκειας.

-Οι περιφερειακές ενεργειακές φιλοδοξίες, ενδεχομένως να δημιουργούν εντάσεις με άλλους παίκτες στην περιφερειακή και παγκόσμια ενεργειακή αγορά παρά να καθιστούν την Τουρκία έναν αξιόπιστο ενεργειακό διάδρομο, κόμβο ή γέφυρα.

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ Α. ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Η διαπίστωση υπάρξεως σημαντικών υποθαλασσίων κοιτασμάτων στην Κύπρο και το Ισραήλ, οι επιστημονικές εκτιμήσεις υπάρξεως εξ ίσου σημαντικών κοιτασμάτων στην ελληνική ΑΟΖ καθώς και η πρόσφατα αναπτυσσόμενη στενή συνεργασία Ελλάδος, Κύπρου και Ισραήλ για κοινή εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων τους, προσδίδει μία μοναδική ευκαιρία σε ολόκληρη την Ε.Ε.. Συνδυασμένες πηγές πιστοποιημένων ινστιτούτων εκτιμούν ότι η λεκάνη της Λεβαντίνης, η περιοχή περί το δέλτα του Νείλου, το μπλοκ του Ερατοσθένους, η λεκάνη του Ηροδότου και το Μεσογειακό ρήγμα στην ελληνική ΑΟΖ, είναι πιθανόν να κρύβουν συνολικά αποθέματα Φ.Α., της τάξεως των 20 τρις κ.μ. και 3.5 δις βαρέλια πετρελαίου. Εάν η εκτιμήσεις αυτές αληθεύουν ένας τρίτος ενεργειακός άξονας προς την Ευρώπη, μέσω Κύπρου και Ελλάδος, αποτελεί λίαν πιθανή προοπτική.

Τα ισραηλινά κοιτάσματα Ταμάρ (50 ν.μ. από ακτές) και Λεβιάθαν (86 ν.μ. από ακτές) εκτιμάται ότι περιέχουν αποθέματα 23 τρις κ.π.. Εάν στις εκτιμήσεις αυτές προστεθούν και αυτές που αφορούν μικρότερα κοιτάσματα στην περιοχή (π.χ. Dolphin, Dalit, Tanin), τότε τα ευρήματα στην ευρύτερη περιοχή της λεκάνης της Λεβαντίνης, έως τον Ιούνιο του 2012, ξεπερνούν τα 3 τρις μ. και 1.7 δις βαρέλια πετρελαίου. Μόνο τα αποθέματα του κυπριακού οικοπέδου 12 εκτιμώνται σε 7 τρις κ.π.. Οι εκτιμήσεις αποθεμάτων για τις περιοχές εντός της ελληνικής ΑΟΖ είναι 1.5 τρις κ.μ. νοτιώς της Κρήτης, και 2 τρις κ.μ. στην λεκάνη του Ηροδότου, με αντίστοιχη εκτίμηση συνολικών κρατικών εσόδων στα επόμενα 25 έτη, της τάξεως των 300 δις €.

Διαπιστώνουμε μέχρι στιγμής ότι ο βόρειος ενεργειακός διάδρομος μονοπωλεί την ροή ρωσικού Φ.Α. προς την Ευρώπη. Για λόγους ενεργειακής ασφαλείας ευρίσκεται σε εξέλιξη η δημιουργία του δυτικών συμφερόντων νοτίου διαδρόμου. Η ύπαρξη ενός τρίτου ενεργειακού διαδρόμου στην Α. Μεσόγειο, μη ρωσικών συμφερόντων, θα συνέβαλε επιπρόσθετα στην ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια

και θα ενδυνάμωνε τα διαπραγματευτικά όπλα της Ευρώπης στην ενεργειακή αγορά. Η δημιουργία του διαδρόμου αυτού θα πρέπει να βασισθεί στον γεωπολιτικό άξονα Ελλάδος – Κύπρου – Ισραήλ. Το πλεονέκτημα του διαδρόμου αυτού ενισχύεται από το γεγονός ότι θα είναι περισσότερο σταθερός και αξιόπιστος από τους υπολοίπους, αφού η Ελλάδα και Κύπρος αποτελούν μέλη της Ε.Ε., ενώ τα συμφέροντα του Ισραήλ συγκλίνουν διαχρονικά με τα αντίστοιχα Δυτικά. Επιπλέον ο άξονας Ελλάς – Κύπρος – Ισραήλ δύναται να αποτελέσει το αντίβαρο στις περιφερειακές φιλοδοξίες της Τουρκίας και να συμβάλει έτσι στην ισορροπία δυνάμεων και την σταθερότητα στην περιοχή.

Η έγκαιρη και επιτυχής εκμετάλλευση των κοιτασμάτων της Α. Μεσογείου πιθανόν να μεταβάλλει καθοριστικά την ενεργειακή εικόνα της ευρύτερης περιοχής. Η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων αυτών προσθέτει μία ακόμη παράμετρο στο σύνθετο γεωπολιτικό περιβάλλον της περιοχής, το οποίο κυριαρχείται από τις τρέχουσες εξελίξεις της Μ. Ανατολής (εμφύλιος Συρίας, διένεξη με Ιράν, Παλαιστινιακό, Κουρδικό, Αραβική Άνοιξη κ.λ.π.), τις Τουρκικές διεκδικήσεις έναντι της Ελλάδος και της Κύπρου, την ένταση των σχέσεων Τουρκίας και Ισραήλ, τον καθορισμό των θαλασσίων ζωνών μεταξύ των κρατών της περιοχής, καθώς και το ιδιαίτερο ενδιαφέρον των Η.Π.Α., της Ε.Ε., της Ρωσίας και της Κίνας. Ειδικά η Ρωσία ανησυχεί για την πιθανή απώλεια της σχεδόν μονοπωλιακής παροχής Φ.Α. στην Ευρώπη, καθώς και για τις πολιτικές και λιμενικές προσβάσεις της στην Συρία. Ένδειξη του ρωσικού ενδιαφέροντος στην περιοχή αποτελούν οι μεγάλες οικονομικές επενδύσεις στην Κύπρο που συνοδεύονται από την παρουσία πολλών χιλιάδων Ρώσων στην νήσο.

Πέρα από την εκμετάλλευση των δικών της κοιτασμάτων, η Κύπρος επιδιώκει να καταστεί διαμετακομιστικό κέντρο για το Ισραηλινό Φ.Α. και για τον λόγο αυτό υλοποιεί υποδομές υγροποίησεως του Φ.Α. (Βασιλικό). Η πλέον οικονομικά συμφέρουσα πρόωθηση του Ισραηλινού και κυπριακού Φ.Α. προς την Ευρώπη, ίσως να είναι μέσω Τουρκίας αλλά υπό τις παρούσες γεωπολιτικές συνθήκες, η πιθανότητα υλοποίησεως της προοπτικής αυτής είναι ελάχιστες. Η κατασκευή υποθαλασσίου αγωγού από την Κύπρο στην Ελλάδα (1200 χλμ.) συνδυαζομένου με το καλώδιο ηλεκτρικής ισχύος (2000 MW) που θα συνδέει το Ισραήλ με το ευρωπαϊκό δίκτυο ηλεκτρισμού, μέσω Κύπρου, Κρήτης και Πελοποννήσου, είναι τεχνικά δυνατή αλλά σχετικά ακριβή επιλογή.

Η επιδείνωση των τουρκοϊσραηλινών σχέσεων σε συνδυασμό με τα ανακαλυφθέντα ισραηλινά κοιτάσματα Φ.Α., μεταθέτουν εάν όχι ακυρώνουν τα σχέδια για υποθαλάσσια διασύνδεση μέσω αγωγών Φ.Α., του Τσεϋχάν με την Ασκαλώνα. Παράλληλα ο Συριακός εμφύλιος και οι σχέσεις Συρίας και Τουρκίας αναβάλλουν επ' αόριστο τις τουρκικές φιλοδοξίες για την κατασκευή του λεγομένου «αραβικού αγωγού Φ.Α.», ο οποίος θα μετέφερε Φ.Α. από την Αίγυπτο, τον Λίβανο και την Συρία, μέσω Τουρκίας, στην Ευρώπη.

Η Τουρκία και οι τουρκοκύπριοι διεκδικούν κοιτάσματα ευρισκόμενα στην Κυπριακή και ελληνική ΑΟΖ. Τον Σεπτέμβριο 2011, η Τουρκία και το ψευδοκράτος υπέγραψαν συμφωνία οριοθέτησεως της μεταξύ τους υφαλοκρηπίδος, καθώς και θαλασσίων περιοχών έρευνας για πετρέλαιο και Φ.Α.. Τον Νοέμβριο 2011, η κρατική τουρκική εταιρεία πετρελαίου αδειοδοτήθηκε για έρευνα σε 7 θα-

λάσσια οικόπεδα (το ένα στον κόλπο της Αμμοχώστου) ορισμένα των οποίων συμπεριλαμβάνουν ελληνικές και κυπριακές θαλάσσιες περιοχές. Τον Απρίλιο του 2012 η εν λόγω εταιρεία άρχισε τις εργασίες γεωτρήσεων. Η Τουρκία αρχίζει από κοινού με την εταιρεία Shell έρευνες στην Αττάλεια, την Μερσίνα και την Αλεξανδρέττα. Η Τουρκία θεωρεί γκρίζα 4 από τα 13 κυπριακά οικόπεδα, διότι όπως ισχυρίζεται επικαλύπτουν την υφαλοκρηπίδα της, ενώ για τα υπόλοιπα επιμένει ότι η εκμετάλλευσή τους συνδέεται με την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος αφού στους φυσικούς πόρους αυτών έχουν μερίδιο και οι Τουρκοκύπριοι.

Με τις διπλωματικές προειδοποιήσεις της και με την στρατιωτική της παρουσία στην περιοχή, η Τουρκία επιδιώκει να αποτρέψει τις ξένες εταιρείες να εκδηλώσουν ενδιαφέρον για τα επίμαχα κυπριακά οικόπεδα. Επιπλέον αξιοποιώντας την γεωπολιτική της θέση, καθώς και τον ρόλο του μεγάλου διανομέα στα δίκτυα αγωγών μεταφοράς ενέργειας, θέτει το δίλημμα στις μεγάλες εταιρείες, μεταξύ Κύπρου και Τουρκίας, βάζοντας σε μαύρη λίστα τις συνεργαζόμενες με την Κύπρο. Ήδη μετά την συμφωνία Ρωσίας Τουρκίας για την κατασκευή του αγωγού South Stream, η κρατική εταιρεία Gasprom απέσυρε το ενδιαφέρον της από τον κυπριακό διαγωνισμό ερευνών, θέτοντας θέματα κόστους. Επιπλέον η Τουρκία επιδιώκει την σύναψη συμφωνίας με τον Λίβανο για έρευνα εντός της Λιβανικής ΑΟΖ.

4.ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Υπάρχουν επιφυλάξεις για το κατά πόσον η προαναφερθείσα συγκεντρωμένη εξουσία πετρελαίου είναι σε θέση να αντιμετωπίσει με ευελιξία και συναίσθηση ιστορικής ευθύνης, τις επερχόμενες προκλήσεις όπως η κορύφωση της παραγωγής, η προάσπιση του πολύπλοκου άρα και ευάλωτου πετρελαϊκού συστήματος, το οικολογικό πρόβλημα και τέλος το ενδεχόμενο μεταβάσεως σε νέο ενεργειακό καθεστώς.

Η Τουρκία εφαρμόζοντας στρατηγική πειθαναγκασμού, με χρήση καταλλήλων διπλωματικών ενεργειών και στρατιωτικής δραστηριοποίησης, επιδιώκει, επιτυχώς μέχρι στιγμής, να αποτρέψει την χώρα μας από την ενάσκηση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων στο Αιγαίο και την ΝΑ Μεσόγειο.

Εκτιμάται ότι η Τουρκία, στην προσπάθειά της να διατηρήσει και να βελτιώσει το ενεργειακό της πλεονέκτημα, θα αναλάβει πέραν του δικτύου των αγωγών μέσω της χώρας, να επενδύσει σε σταθμούς υδροποίησης του Φ.Α., θερματικούς σταθμούς, εγκαταστάσεις πετροχημικών, μεγάλες δυνατότητες αποθηκείσεως, την αύξηση των υποδομών διύλισης πετρελαίου, την προστασία των αγωγών της, καθώς και στην απόκτηση ενεργειακής τεχνολογίας και τεχνογνωσίας.

Η Τουρκία θα πρέπει μεταξύ άλλων να πείσει τις χώρες καταναλωτές και παραγωγούς ως προς την αξιοπιστία της στα ενεργειακά θέματα. Καθοριστικό κριτήριο σε αυτό αποτελεί ο σταθεροποιητικός ρόλος της Άγκυρας στην περιοχή. Μέχρι στιγμής εκτιμάται ότι η Τουρκία δεν έχει πείσει την διεθνή κοινότητα ως προς αυτό. Ιδιαίτερα σε πολιτικό επίπεδο η Τουρκία δεν πείθει πλέον ότι τα συμφέροντά της συγκλίνουν προς τα αντίστοιχα Δυτικά, λόγω του περιφερειακού αναπροσανατολισμού της στην περιοχή της Μ. Ανατολής.

Η ύπαρξη Φ.Α. στην Α. Μεσόγειο προσφέρει μεγάλες ευκαιρίες στην χώρα μας, στην Κύπρο αλλά και στην

Ε.Ε., ταυτόχρονα όμως εμφανίζει μεγάλες προκλήσεις πολιτικής, στρατιωτικής, τεχνικής, διαχειριστικής και νομικής φύσεως. Από την αντιμετώπιση και την διαχείριση των προκλήσεων αυτών θα εξαρτηθεί σε σημαντικό βαθμό ο συσχετισμός ισχύος στην Α. Μεσόγειο κατά τα επόμενα έτη. Σε κάθε περίπτωση η Ε.Ε. θα πρέπει να πεισθεί ότι τα Κυπριακά και Ελληνικά υποθαλάσσια κοιτάσματα αποτελούν αντικείμενα στρατηγικής σημασίας και ζωτικού ευρωπαϊκού συμφέροντος και ως τέτοια θα πρέπει να αντιμετωπισθούν. Παράλληλα οι Η.Π.Α. θα πρέπει εμπράκτως να στηρίζουν την αντίληψη ότι η παροχή υποθαλασσιού Φ.Α. στην Ευρώπη, μέσω του άξονος Ισραήλ – Κύπρος – Ελλάδα, διευκολύνει την επιθυμητή ευρωπαϊκή απεξάρτηση από το ρωσικό Φ.Α. και παρέχει κερδοφόρες ευκαιρίες σε εταιρείες πετρελαίου Δυτικών συμφερόντων.

Δεδομένης της επιδιώξεως παραμονής της χώρας μας στη ζώνη του ευρώ αλλά και του αυτονόητου ευρωπαϊκού προσανατολισμού της, η πολιτική μας ηγεσία θα πρέπει να σταθμίσει την προοπτική που της προσδίδουν τα υποθαλάσσια κοιτάσματα και να τα συσχετίσει με την οικονομική κρίση της χώρας, με τα συμφέροντα μεγάλων δυνάμεων στην περιοχή, καθώς και με τις στρατηγικές της Τουρκίας και του Ισραήλ, προκειμένου να χαράξει την εθνική της στρατηγική. Η Ελλάδα θα πρέπει να συμπεριλάβει στην εθνική της στρατηγική την δημιουργία του στρατηγικού άξονα Ελλάς-Κύπρος-Ισραήλ με ταχείες διαδικασίες και την ενεργό συμμετοχή της σ' αυτόν. Προς την κατεύθυνση αυτή θα συμβάλει καθοριστικά η επιτάχυνση των διαδικασιών γεωτρήσεων στο Ιόνιο και νοτίως της Κρήτης, καθώς και η οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών της, δεδομένου ότι με αποδεδειγμένα, μέσω γεωτρήσεων, σημαντικά αποθέματα υδρογονανθράκων θα αποκτήσει ανάλογο διπλωματικό ειδικό βάρος.

Εντός πάντοτε των πλαισίων του Δυτικού προσανατολισμού της χώρας μας καθώς και των συμμαχικών υποχρεώσεών της, θα πρέπει να εξετασθεί διεξοδικά η αύξηση συνεργασίας με την Ρωσία στον εμπορικό, ενεργειακό, τουριστικό και στο μέτρο του δυνατού στον στρατιωτικό τομέα.

Η τρέχουσα επικίνδυνη γεωπολιτική ρευστότητα στην Α. Μεσόγειο απαιτεί εγκατάλειψη της πολιτικής αδράνειας, χάραξη διακομματικής στρατηγικής και συνεπή εφαρμογή της. Η άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων που απορρέουν από την διεθνή νομιμότητα αποτελεί υποχρέωση της χώρας μας. Οι απαιτήσεις προασπίσεως της ασφάλειας του Κυπριακού ελληνισμού, των ενεργειακών μας συμφερόντων σε ολόκληρη τη λεκάνη της Α. Μεσογείου, των θαλασσιών γραμμών επικοινωνίας, των θαλασσιών μας ζωνών, της ασφάλειας του μεγάλου μας εμπορικού στόλου, της ασκήσεως αξιόπιστης διπλωματίας με γειτονικές χώρες ενδιαφέροντος, καθώς και αυξήσεως του ειδικού μας βάρους στις συμμαχίες μας, επιβάλλει την ταχεία ισχυροποίηση και όχι την αποδυνάμωση των ενόπλων μας δυνάμεων.

5.ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το θέμα της ενέργειας είναι ασφαλώς ιδιαίτερα σύνθετο και κατά συνέπεια τα προαναφερθέντα χρησιμεύουν μόνο ως έναυσμα για περαιτέρω έρευνα, μελέτη και προβληματισμό. Κατά την περίοδο της συζητήσεως θα προσπαθήσω να σχολιάσω ή να απαντήσω σε τυχόν παρατηρήσεις ή ερωτήσεις.

Περί Διεθνούς Δικαίου – Δίκαιο Θαλάσσης – Ορισμοί και Έννοιες Εθνικά Θέματα

Το Διεθνές Δίκαιο, συνοπτικώς, είναι σύνολο κανόνων, που διαμορφώνονται από τα αναγνωρισμένα Κράτη, μετά από μακρόχρονη και με συνείδηση δικαίου (*opinio iuris*), πρακτική, κανόνες, οι οποίοι είναι δεσμευτικοί για τις μεταξύ τους σχέσεις, αλλά και για τις σχέσεις τους με τους Διεθνείς Οργανισμούς.

Ο κατά τα ανωτέρω, αρχικώς, εθιμικός χαρακτήρας των κανόνων, αποκρυσταλλώνεται βαθμηδόν και ενσωματώνεται σε συμβατικά κείμενα-συνθήκες, συμφωνίες, καταστατικά – που υπογράφονται και κυρώνονται υπό των Κρατών, αλλά και μεταξύ αυτών και των Διεθνών Οργανισμών.

Το δικαίωμα παραγωγής των κανόνων του διεθνούς δικαίου, ανήκει πρωτίστως στα Κράτη, ενώ ανάλογη δικαιοδοσία έχουν και οι Διεθνείς Οργανισμοί, στους οποίους αναγνωρίζεται από τα Κράτη διεθνής νομική προσωπικότητα, δηλαδή σε εκείνους τους Οργανισμούς ή στα θεσμοθετημένα όργανα των οποίων τα Κράτη έχουν εκχωρήσει εξουσιοδότηση να αποφασίζουν και να πράττουν για λογαριασμό τους σε συγκεκριμένα ζητήματα. *(κανένας από τους υφιστάμενους σήμερα Διεθνείς Οργανισμούς δεν έχει τέτοια διεθνή νομική προσωπικότητα, ως σύνολο, αλλά η εξουσιοδότηση των Κρατών έχει αποδοθεί μόνο σε ορισμένα Όργανα, όπως πχ. το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ)*

Τα Διεθνή Δικαιοδοτικά Όργανα (δηλαδή δικαστήρια, διαιτητικά και συμβουλευτικά όργανα, άτομα και επιτροπές), δεν παράγουν κανόνες διεθνούς δικαίου, αλλά έχουν την δυνατότητα της αυθεντικής ερμηνείας των υφισταμένων εθιμικών και συμβατικών κανόνων, και τοιούτοτρόπως οι αποφάσεις, οι απόψεις και οι συμβουλές τους, συμβάλουν στην μελλοντική διαμόρφωση, ή τελειοποίηση διεθνών κανόνων. Παράλληλα, όταν τα Κράτη, ή οι Διεθνείς Οργανισμοί, προσφεύγουν στην αρμοδιότητά αυτών των οργάνων, τότε, αυτομάτως τους αναγνωρίζεται δικαιοδοσία να αποφασίζουν, να συμβουλεύουν και να γνωματεύουν, με βάση το σύνολο των διεθνών κανόνων που υπάρχουν, ή όπως θα τους ερμηνεύσουν. *(σημειώνεται ότι οι αποφάσεις των Διεθνών Δικαστηρίων είναι τελεσίδικες και δεσμευτικές, ενώ οι διαιτητικές ή συμβουλευτικές τους απόψεις, είναι προτροπικές και αποτελούν γνώμονα και κατεύθυνση, για την επίλυση των διαφορών, που έχουν αχθεί ενώπιόν τους).*

Το Διεθνές Δίκαιο Θαλάσσης, είναι υποσύνολο του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου και σώμα διεθνών κανόνων που θεσμοθετούν, διευκρινίζουν, διευθετούν, επιλύουν και αναγνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Κρατών στις θάλασσες και τους ωκεανούς. Το σώμα αυτών των διεθνών κανόνων, έχει αποκρυσταλλωθεί στην Σύμβαση του ΟΗΕ, για το Διεθνές Δίκαιο της Θαλάσσης, που ολοκληρώθηκε το 1982, στο Μοντέγκο Μπέϊ της Τζαμάικα, και η οποία έχει περιλάβει το σύνολο των εθιμικών και συμβατικών κανόνων που προϋπήρχαν, και παράλληλα διαμόρφωσε και νέους.

Η Σύμβαση 1982, που περιλαμβάνει 320 άρθρα (μαζί με τις μεταβατικές διατάξεις της), καθώς και εννέα (9) Παραρτήματα, την 1η Οκτωβρίου 2012, είχε κυρωθεί από 164 Κράτη, επί του συνόλου 192 Κρατών που απαρτίζουν τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, αποκτώντας τοιούτοτρόπως παγκόσμιο σχεδόν χαρακτήρα, γι' αυτό και έχει ονομασθεί «Καταστατικός Χάρτης των Θαλασσών και

των Ωκεανών».

Τα χαρακτηριστικά της Συμβάσεως 1982 είναι ότι: α) το σύνολο σχεδόν των διατάξεών της, είχε προγενέστερα, ή απέκτησε σταδιακά, εθιμικό χαρακτήρα, (καθόσον σύμφωνα με την Σύμβαση της Βιέννης περί του Δικαίου των Συνθηκών του 1969, μπορεί ένα συμβατικό κείμενο που έχει ολοκληρωθεί και εφαρμόζεται από το σύνολο σχεδόν των Κρατών και των λοιπών υποκειμένων της διεθνούς κοινότητας, να αποκτά ισχύ και να μεταφέρεται αυτούσιο στον χώρο του διεθνούς εθιμικού δικαίου), ώστε να δεσμεύει και εκείνα τα Κράτη που δεν την έχουν υπογράψει ή κυρώσει, β) όποιο Κράτος κυρώσει, δεν νομιμοποιείται να εξαιρεθεί με επιφυλάξεις (*reservations*), από τις πρόνοιές της, ενώ οι ερμηνευτικές διακηρύξεις που επιτρέπεται να κατατίθενται από τα Κράτη που την κυρώνουν, δεν νομιμοποιούνται να αλλοτριώνουν την γλώσσα και το περιεχόμενο των διατάξεών της, γ) κάθε Κράτος οφείλει να επιλύει τις διαφορές του με τα άλλα Κράτη με ειρηνικό τρόπο, με βάση τις διατάξεις του μηχανισμού επιλύσεως των διαφορών οι οποίες παρέχουν και την ευχέρεια να επιλέγει είτε το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, είτε το προς τούτο συσταθέν Διεθνές Δικαστήριο του Δικαίου Θαλάσσης (με έδρα το Αμβούργο), και τέλος, δ) κάθε Κράτος υποχρεούται να ασκεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από τις πρόνοιες της συμβάσεως, με καλή πίστη και να αποφεύγει την κατάχρηση των δικαιωμάτων του.

Με τις διατάξεις της Συμβάσεως 1982, που αποκρυσταλλώνουν προηγούμενους εθιμικούς κανόνες, έχουν θεσμοθετηθεί οι Θαλάσσιες Ζώνες – Περιοχές: α) «Χωρική Θάλασσα» (ΧΘ, αλλιώς και Αιγιαλίτιδα Ζώνη), β) «Συνορεύουσα Ζώνη» (ΣΖ), γ) «Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη» (ΑΟΖ), και δ) «Υφαλοκρηπίδα» (ΥΦΑΛ), όπου τα Κράτη (Παράκτια, Νησιωτικά, Αρχιπελαγικά), ασκούν:

α) «πλήρη και απόλυτη κυριαρχία», στην ΧΘ, η οποία μπορεί να εξικνεύεται έως τα 12νμ, από τις «Γραμμές Βάσεως» (άρθρα 2 και 3). ΧΘ δεν έχουν μόνο τα Ηπειρωτικά εδάφη των Παρακτίων Κρατών που έχουν μέτωπο σε θάλασσα, αλλά και τα Νησιωτικά Κράτη καθώς και τα αμιγώς Αρχιπελαγικά. ΧΘ έχει μεμονωμένως και κάθε Νησί και Βράχος (άρθρο 121 παρ. 2 και 3). Οι «Γραμμές Βάσεως» αποτελούν την βάση, από όπου μετράται η ΧΘ, και είναι: α) η «Φυσική Ακτογραμμή» (άρθρο 5), και β) οι «Ευθείες Γραμμές Βάσεως» (ΕΓΒ) (άρθρο 7). Τα Κράτη, μπορούν να εφαρμόζουν και τις δύο μεθόδους σε συνδυασμό, αναλόγως της γεωμορφολογίας των ακτών τους (άρθρο 14).

β) «αστυνομική δικαιοδοσία», στην ΣΖ (άρθρο 33 σε συνδυασμό με άρθρο 303), ήτοι στην θαλάσσια περιοχή έξω από την ΧΘ, μέχρι του εύρους των 24νμ (σε άθροισμα με την ΧΘ), η οποία όμως δεν προβλέπεται να οριοθετείται μεταξύ των Κρατών, με συνέπεια, να είναι δυνατόν, οι εκατέρωθεν ΣΖ, να επικαλύπτονται, όταν οι αποστάσεις είναι μικρότερες των 48νμ, και επομένως μπορεί, στις ίδιες θαλάσσιες εκτάσεις, δύο ή περισσότερα Κράτη, να ασκούν την αστυνομική τους δικαιοδοσία. Δικαίωμα σε ΣΖ έχουν επίσης και τα Νησιά και οι Βράχοι μεμονωμένως.

γ) «κυριαρχικά δικαιώματα»:

1) στην ΑΟΖ, η οποία εξικνεύεται έως τα 200νμ (σε άθροισμα με την ΧΘ), και μετράται από τις «Γραμμές Βάσεως», από τις οποίες έχει μετρηθεί η ΧΘ (άρθρο 57), και 2) στην ΥΦΑΛ, η οποία ομοίως, μετράται έως τα 200νμ (σε

άθροισμα με την ΧΘ), από τις «Γραμμές Βάσεως», από τις οποίες έχει μετρηθεί η ΧΘ, αλλά το εύρος της είναι δυνατόν να φτάσει το ανώτερο μέγεθος των 350nm, αναλόγως της γεωλογικής διαμορφώσεως του βυθού και του υπεδάφους του (σε ωκεάνιες όμως περιοχές) (άρθρο 76).

{Η πρακτική των Κρατών, έχει αποδεχθεί τις οριοθετήσεις των δύο θαλασσίων αυτών ζωνών με μία και ενιαία γραμμή. Όμως, πρέπει να διευκρινισθεί ότι, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (ΔΔΧ), έχει αποφανθεί πως, η κάθε μία ζώνη (ασχέτως εάν τα Κράτη θέλουν να τις οριοθετούν σε κοινή γραμμή), είναι αυτοτελής και δεν απορροφά η μία την άλλη (οριοθέτηση ΥΦΑΛ μεταξύ Λιβύης και Μάλτας, 1985)}. Δικαίωμα σε ΑΟΖ και ΥΦΑΛ, έχουν επίσης και τα Νησιά και οι Βράχοι μεμονωμένως. Βάσει της διατυπώσεως που έχει προνοήσει η Σύμβαση 1982, τα Νησιά έχουν πλήρες δικαίωμα και στις δύο θαλάσσιες ζώνες (άρθρο 121 παρ. 2), αλλά οι Βράχοι αποκτούν τέτοιο δικαίωμα μόνον όταν από μόνους τους μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή έχουν οικονομική ζωή (άρθρο 121 παρ.3). (Σημειώνεται ότι, η διάταξη αυτή στην πράξη έχει αποβεί προβληματική, γιατί πέραν του ότι δεν υπάρχουν μόνο Παράκτια Κράτη κατά τις οριοθετήσεις, αλλά και Νησιωτικά και Αρχιπελαγικά, οπότε οι οριοθετήσεις μεταξύ των, δεν μπορούν να συμφωνηθούν εύκολα, αλλά και γιατί τα Παράκτια Κράτη, κατά τις οριοθετήσεις των δύο ζωνών αυτών είτε ενιαία ή χωριστά για την κάθε μία, δεν αποδέχονται πάντοτε στα Νησιά πλήρες δικαίωμα, ενώ για τους Βράχους η κατάσταση είναι πιο ασαφής, έως απορριπτική. Την περιορισμένη επήρεια των Νησιών και των Βράχων στις οριοθετήσεις ΑΟΖ και ΥΦΑΛ, έχουν αποδεχτεί με τις αποφάσεις τους και τα Διεθνή Δικαστήρια και η Διεθνής Διαιτησία).

Ανεξαρτήτως εάν, ως βάση της μετρήσεως ΑΟΖ και ΥΦΑΛ λαμβάνεται η «Φυσική Ακτογραμμή» ή οι «ΕΓΒ», από όπου μετράται η ΧΘ του Κράτους, και οι δύο θαλάσσιες ζώνες, νομικώς, αναγνωρίζονται έξω από το όριο της ΧΘ (άρθρο 55 για την ΑΟΖ και 76 για την ΥΦΑΛ).

Ένα τμήμα θάλασσας, που δεν είναι θαλάσσια ζώνη, γιατί εξομοιώνεται με το έδαφος των Κρατών, είναι τα «Εσωτερικά Ύδατα» (ΕΥ), όπου τα Κράτη ασκούν και εκεί «πλήρη και απόλυτη κυριαρχία» (άρθρο 8).

Τα ΕΥ περιλαμβάνουν: α) τις «Λίμνες», β) τους «Ποταμούς και τις εκβολές τους», όση έκταση και εάν έχουν σχηματίζοντας δέλτα (άρθρο 9), γ) τα «Λιμάνια και τις λιμενικές εγκαταστάσεις», ασχέτως εάν αυτές βρίσκονται κοντά ή απομακρυσμένα των ακτών, έως τα 12nm (άρθρο 11), δ) τους «Κόλπους» (άρθρο 10), δηλαδή τις εσοχές της θάλασσας στην ξηρά, που έχουν όμως τα προβλεπόμενα από την σύμβαση (δύο) κριτήρια (ήτοι, άνοιγμα στο στόμιο έως 24nm και το ημικύκλιο που σχηματίζεται με διάμετρο το μήκος του ανοίγματος, να έχει επιφάνεια θαλάσσιου ύδατος ίση ή μικρότερη του εμβαδού της εσοχής της θάλασσας στην ξηρά), ή τους Κόλπους που έχουν αναγνωρισθεί από την διεθνή κοινότητα ως «ιστορικοί», και ε) τα «ύδατα που βρίσκονται προς την πλευρά της ξηράς»: 1) από την φυσική ακτογραμμή, όταν αυτή υπολογίζεται ως η χαμηλότερη ρηχεία κατά την άμπωτη, δηλαδή τα ύδατα της πλήμμης, ή 2) όταν εφαρμόζονται οι ΕΓΒ, οι οποίες εφαρμόζονται νομίμως όταν, σε άμεση γειτνίαση με τις ακτές, υπάρχουν νησιά, βράχοι, σκόπελοι ή ύφαλοι, ως περιδέραιο ή φραγμός των ακτών, ή όταν οι ακτές είναι πολισιχιδείς ή και πολυεγκοπλικές (άρθρο 7).

(σημειώνεται ότι, ως «απόσταση γειτνίασεως» με τις ακτές, έχει γίνει αποδεκτό να μπορεί να είναι το εύρος της ΧΘ

του Κράτους). ΕΥ έχουν μεμονωμένως και τα Νησιά και οι Βράχοι. (σχετικά με την ιστορικότητα των κόλπων, σημειώνεται ότι η Ιταλία έχει κλείσει τον κόλπο του Τάραντα, που έχει άνοιγμα 60nm, αλλά υπάρχει επίσημη αντίδραση των ΗΠΑ και Μ. Βρετανίας. Ομοίως και η Λιβύη κλείνει τον κόλπο της Σύρτης, που έχει άνοιγμα 296nm, αλλά υπάρχει αντίδραση Μ. Βρετανίας, Ιταλίας, Γαλλίας, Ελλάδος και των ΗΠΑ οι οποίες μάλιστα, με επανειλημμένες δραστηριότητες πολεμικών πλοίων και αεροσκαφών έφτασαν και σε θερμό αεροπορικό επεισόδιο το 1986).

Η «Χωρική Θάλασσα» (ΧΘ), του Κράτους, όπου ασκείται «πλήρης κυριαρχία» έως τα 12nm, περιλαμβάνει την επιφάνεια της θάλασσας, και σε νοητή στήλη, την θάλασσα μάζα, τον βυθό και το υπέδαφος αυτού, ενώ καθ' ύψος, σε νοητή γραμμή, περιλαμβάνεται ο υπερκείμενος της επιφάνειας της θάλασσας αέρας, έως τα 50 χλμ, που αποτελεί τον «Εθνικό Εναέριο Χώρο» (ΕΕΧ) του κάθε Κράτους.

Η ΧΘ είναι η βασική θαλάσσια ζώνη, από το εξωτερικό όριο της οποίας μετρώνται οι άλλες τρεις θαλάσσιες ζώνες, και είναι η μόνη θαλάσσια ζώνη την οποία δεν μπορούν να την αποποιηθούν τα Κράτη. Μπορούν όμως να μην εφαρμόσουν απολύτως την διάταξη (του άρθρου 3), για το προβλεπόμενο για αυτήν ανώτατο εύρος των 12nm. (στις 15 Ιουλίου 2011, είχαν ορίσει ΧΘ 12nm, 144 Κράτη) Δική τους ΧΘ και κατ' επέκταση και ΕΕΧ, ανάλογο του εύρους αυτής, έχουν μεμονωμένα και τα «Νησιά» και οι «Βράχοι» (άρθρο 121).

Οι «Σκόπελοι» και οι «Ύφαλοι» (άρθρα 13 και 6 αντίστοιχα), που βρίσκονται μέσα στο εύρος, ή στο όριο της ΧΘ του Κράτους, μπορούν να υπολογισθούν στην μέτρηση της ΧΘ, όταν είναι χαρτογραφημένοι σε επίσημους και διεθνώς αναγνωρισμένους χάρτες ναυσιπλοΐας, ώστε το εύρος της (ΧΘ), να υπολογίζεται έξω από αυτές τις δύο γεωφυσιογνωμίες.

(Η Ελλάδα, έχει ορίσει ΧΘ 6nm σε ολόκληρη την Επικράτειά της, από τις ακτές του ηπειρωτικού της, αλλά και των νησιαιών και των βράχων εδάφους της, με τον Α.Ν. 230/17 Σεπτ.-13 Οκτ. 1936 (ΦΕΚ Α' 450/1936). Παράλληλα, με τον Ν.Δ. 187/20 Σεπτ. 1973 (ΦΕΚ Α' 261/1973), επιβεβαιώνεται αυτό το εύρος της ΧΘ των 6nm και προβλέπεται ότι, με προεδρικό διάταγμα μπορεί το εύρος αυτό να ορισθεί και αλλιώς. Όταν η Ελλάδα κύρωσε την Σύμβαση του 1982, με τον Ν. 2321/1995 (ΦΕΚ 136 Α'), στο άρθρο 2 αυτού αναφέρει ότι επιφυλάσσεται όποτε το κρίνει, να επεκτείνει με Προεδρικό Διάταγμα, προτάσει του Υπουργικού Συμβουλίου, την ΧΘ της, έως 12nm. Η Τουρκία από το 1995, έχει ανακοινώσει ότι η οποιαδήποτε επέκταση της ελληνικής ΧΘ πέραν των 6nm, αποτελεί για εκείνην «Casus Belli»)

Η Ελλάδα, από το 1931, έχει ορίσει και διατηρεί το εύρος του ΕΕΧ, στα 10nm, και τον χαρακτηρίζει ως «αιγιαλίτιδα ζώνη για την αστυνόμευση και έλεγχο της αεροπορίας» (ΠΔ της 6/18 Σεπτ. 1931 (ΦΕΚ Α' 325).

Σημειώνεται ότι, η Τουρκία αμφισβητεί το πλεονάζον του εύρους της ΧΘ, εύρος των 4nm, ότι αποτελεί νόμιμο ΕΕΧ της Ελλάδος, γιατί θεωρεί ότι θα πρέπει να εναρμονίζεται με τα 6nm που έχει ορίσει ως ΧΘ από το 1936 και πως την ταύτιση με το εύρος της ΧΘ προβλέπει και η Σύμβαση του 1982 που η Ελλάδα έχει κυρώσει αλλά και που αποτελεί και εθιμικό κανόνα. Η Ελλάδα αντιθέτως προτάσει το επιχείρημα πως, το εύρος του ΕΕΧ ήταν απο-

δεκτό από πλευράς Τουρκίας και ήταν σεβαστό αδιαλείπτως από το 1931 μέχρι το 1974, χωρίς καμία διαμαρτυρία, ενώ η διάταξη περί του εύρους της ΧΘ και εκείνη περί της οριζόμενης κυριαρχίας στον υπερκείμενο εναέριο χώρο, ουδαμού ορίζουν επιτακτικά την ταύτιση και μάλιστα η Ελλάδα δεν έχει εξαντλήσει ούτε και στα 10νμ του ΕΕΧ της, το δικαίωμα που ορίζεται από την Σύμβαση και το οποίο προϋπήρχε και εθιμικώς, να θεσμοθετήσει ΧΘ και ΕΕΧ 12νμ).

Στην «Συνορεύουσα Ζώνη» (ΣΖ), το Κράτος ασκεί έως τα 24νμ αστυνομική δικαιοδοσία για την προστασία του από το λαθρεμπόριο και την αρχαιοκαπηλεία, καθώς και για την εφαρμογή των τελωνειακών, των φορολογικών και των νόμων του για την υγειονομική του προστασία. Αλλά επειδή αυτά τα δικαιώματα μπορεί μεν να εντάσσονται στην κυριαρχία του Κράτους όταν ασκούνται στο έδαφος του (ηπειρωτικό, νησιαίο, ή και των βράχων), ή στα ΕΥ και στην ΧΘ του, δεν ασκούνται κυριαρχικά στην ΣΖ, αφού μέσα σε κάποιο χώρο αυτής μπορεί να ασκούνται και ανάλογα δικαιώματα από γειτονικό Κράτος. ΣΖ έχουν και τα Νησιά και οι Βράχοι.

Στις δύο άλλες θαλάσσιες ζώνες –περιοχές, δηλαδή την «ΑΟΖ» και την «ΥΦΑΛ», τα Κράτη ασκούν αποκλειστικά «κυριαρχικά δικαιώματα», για συγκεκριμένες λειτουργίες. Δικαίωμα σε ΑΟΖ και ΥΦΑΛ, έχουν μεμονωμένως και τα Νησιά (άρθρο 121 παρ. 2) και οι Βράχοι που μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση, ή από μόνοι τους έχουν οικονομική ζωή (άρθρο 121 παρ. 3). (Σημειώνεται ότι, οι οριοθετήσεις ΑΟΖ ή και ΥΦΑΛ, μεταξύ των Κρατών, κατά κανόνα ακολουθούν την αρχή της μέσης γραμμής – ίσης αποστάσεως, όταν παρεμβάλλονται όμως νησιά ή και βράχοι, δύσκολα τα Κράτη καταλήγουν σε συμφωνίες, και χρειάζεται η απονομή της προβλεπόμενης ευθυδικίας, από Δικαστήριο ή Διαιτητικό όργανο, αφού από τα Κράτη δεν γίνεται συνήθως αποδεκτή η πλήρης επίρεια αυτών των γεωφυσιογνωμιών στις οριοθετήσεις. Αυτή είναι και η περίπτωση της οριοθέτησεως ΥΦΑΛ μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, όπου η τουρκική άποψη δεν δέχεται στα Νησιά και στους Βράχους να έχουν ΥΦΑΛ και η Ελλάδα μπροστά σε αυτήν την κατάσταση έχει ζητήσει από το 1974 την προσφυγή στο ΔΔΧ, για οριστική επίλυση της οριοθέτησεως)

Ενώ τα δικαιώματα «κυριαρχίας» του Κράτους στα ΕΥ και την ΧΘ του είναι «απόλυτα», χωρίς να επιτρέπεται και να νομιμοποιείται εντός αυτών των δύο περιοχών, οιαδήποτε άσκηση κανενός δικαιώματος από άλλο Κράτος, αντιθέτως, τα «κυριαρχικά δικαιώματα», δεν εμποδίζουν αλλά επιτρέπουν και νομιμοποιούν άσκηση συγκεκριμένων δικαιωμάτων για τα άλλα Κράτη, όπως προνοεί η Σύμβαση 1982 (άρθρα 58, 69, 70 και 72 στην ΑΟΖ, και 79 στην ΥΦΑΛ).

Η άσκηση των «κυριαρχικών δικαιωμάτων» που προβλέπονται για την ΑΟΖ, νομιμοποιούνται μόνον όταν οριοθετηθεί η θαλάσσια αυτή ζώνη, αφού από την Σύμβαση λείπει διάταξη που να προνοεί διαφορετικά. (και μάλιστα αυτό επιρρωνύεται και από το άρθρο 56 παρ. 3 που θέλει την εκμετάλλευση του βυθού και του υπεδάφους της ΑΟΖ, να ασκείται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις των σχετικών διατάξεων περί της ΥΦΑΛ).

Αντιθέτως, τα «κυριαρχικά δικαιώματα» του Κράτους επί της ΥΦΑΛ (σύμφωνα με το άρθρο 77), μπορεί να ασκηθούν χωρίς να απαιτείται να καταληφθεί ή να οριοθετηθεί η περιοχή, γιατί τα δικαιώματα αυτά, ανήκουν στα Κράτη λόγω της γεωφυσιογνωμίας τους να βρέχονται από θάλασσα, και αναγνωρίζονται εθιμικώς και συμβατικώς, ως φυσική προέκτασή τους στο συνεχόμενο των ακτών τους βυθό και υπέδαφος (γεωλογική ΥΦΑΛ), και εξ' αυτού τούτου του γεγονότος, νομιμοποιούνται να επεκτείνουν συγκεκριμένα επί του εδάφους τους δικαιώματα, κυριαρχικά, στον συνεχόμενο των ακτών τους βυθό και υπέδαφος (κατά την εθιμική νομική εννοιολογία αυτά τα δικαιώματα ασκούνται *ab initio* και *ipso facto*).

Όταν οι αποστάσεις μεταξύ των Κρατών υπολείπονται των 400νμ, ώστε κάθε Κράτος να απολαμβάνει πλήρως το ανάπτυγμα των 200νμ, τότε η ΑΟΖ οριοθετείται μεταξύ τους, κατ' αρχάς με συμφωνία, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις αρχές του διεθνούς δικαίου, με γνώμονα να αποδίδεται «ευθυδικία», δηλαδή να απονέμεται δίκαιο αποτέλεσμα. Εάν μεταξύ των Κρατών δεν παρεμβάλλονται Νησιά ή και Βράχοι, η οριοθέτηση καταλήγει πιο εύκολα σε συμφωνία με βάση την θεμελιώδη αρχή της μέσης γραμμής – ίσης αποστάσεως. Άλλως, όταν τα Κράτη δεν μπορούν να συμφωνήσουν, τότε υποχρεούνται να προσφύγουν στην ειρηνική διευθέτηση της διαφοράς τους, όπως ορίζεται από την σύμβαση (άρθρο 74), ή εθιμικώς. Η οριοθέτηση της ΑΟΖ επιβάλλεται προκειμένου να ασκηθούν νομίμως τα προβλεπόμενα κυριαρχικά δικαιώματα των Κρατών.

Και η οριοθέτηση της ΥΦΑΛ ακολουθεί τις ίδιες αρχές (σύμφωνα με την πανομοιότυπη της ανωτέρω για την ΑΟΖ, διατυπώσεως του άρθρου 83 της Συμβάσεως). Θα πρέπει όμως να συγγραφεί πώς, για την περίπτωση της ΥΦΑΛ, η ανάγκη οριοθέτησεως είναι δυνητική, αφού ένα Κράτος μπορεί να εκμεταλλευτεί τους πόρους της στον βυθό και το υπέδαφός του, μέχρι το μέσον της αποστάσεως από τις ακτές του άλλου Κράτους, χωρίς συμφωνία οριοθέτησεως και μάλιστα χωρίς προστριβές. (Αυτήν την περίπτωση έχει προωθήσει και ο χάρτης που δημοσιεύτηκε σε εφαρμογή του Ν. 4001/2011 στην δυτική Ελλάδα, όπου η δημοσία διεθνής διακήρυξη διαγωνισμού προσκλήσεως ενδιαφέροντος για έρευνα και εκμετάλλευση έχει οριοθετηθεί η ζώνη της ΥΦΑΛ με Ιταλία και Λιβύη στην μέση γραμμή μεταξύ Ελλάδος- Ιταλίας – Λιβύης. Η οριοθέτηση αυτή φυσικά έχει λάβει υπόψη την οριοθέτηση της ΥΦΑΛ με την Ιταλία στην μέση απόσταση όπως έχει συμφωνηθεί από το 1977, αλλά έχει χαράξει ομοίως την μέση γραμμή με την Λιβύη, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τον Κόλπο της Σύρτης, καίτοι οι μεταξύ μας διαπραγματεύσεις το 2009, δεν τελεσφόρησαν).

Όταν όμως μεταξύ των Κρατών παρεμβάλλονται Νησιά ή και Βράχοι, οι γεωφυσιογνωμίες αυτές αλλάζουν τις απαιτήσεις των Κρατών στην οριοθέτηση (και της ΥΦΑΛ και της ΑΟΖ), οπότε τότε, αναγκαστικά θα πρέπει τα Κράτη να προχωρήσουν σε αναζήτηση της «ευθυδικίας», (η οποία προβλέπεται αλλά δεν προσδιορίζεται το νόημά της με σαφή και συγκεκριμένα κριτήρια, στα άρθρα 74 για την ΑΟΖ, και 83 για την ΥΦΑΛ), που δύσκολα εξασφαλίζεται με συμφωνία μεταξύ τους και γι' αυτό προσφεύγουν σε δικαστική ή διαιτητική επίλυση της διαφοράς τους.

Τα αποκλειστικά «κυριαρχικά δικαιώματα» του Κράτους στην ΑΟΖ του, όταν οριοθετηθεί, αφορούν: την έρευνα και την εκμετάλλευση των ζώντων και μη πόρων επί της επιφάνειας της θάλασσας, επί της θαλάσσιας μάζας, επί του βυθού και επί του υπεδάφους, την αξιοποίηση και

εκμετάλλευση της ενέργειας από τα ύδατα, από τα θαλάσσια και υποθαλάσσια ρεύματα και τις παλίρροιας, καθώς και του ανέμου που πνέει στην επιφάνεια, και τέλος, το δικαίωμα εγκαταστάσεως τεχνητών νησιών ή άλλων κατασκευών που θα διευκολύνουν την εκμετάλλευση, κηρύσσοντας μάλιστα περίξ των τεχνητών αυτών κατασκευών και ζώνη προστασίας της ασφαλείας τους έως 500μ, συγχρόνως έχοντας και την δικαιοδοσία επιβολής της νομοθεσίας του, προς αποφυγή ή καταστολή παραβιάσεως των κυριαρχικών του δικαιωμάτων. Προβλέπεται δε ότι, όλες οι κατασκευές, πρέπει να γίνονται με τρόπο που να μην δυσχεραίνεται σημαντικά η ναυσιπλοΐα, να τυγχάνουν ευρύτατης ανακοινώσεως, να μπορούν να προστατεύονται και τέλος να καταστρέφονται, όταν παύσει η λειτουργία τους.

Στην θάλασσα της ΑΟΖ, και τον υπερκείμενο αυτής εναέριο χώρο, τα άλλα Κράτη, απολαμβάνουν των δικαιωμάτων της ελεύθερης ναυσιπλοΐας, της υπερπτήσεως, καθώς και της ασκήσεως των ενόπλων τους δυνάμεων, και τέλος, το δικαίωμα της ποντίσεως καλωδίων και σωληναγωγών, με τον περιορισμό όμως ότι, οι ελευθερίες και τα δικαιώματα αυτά των τρίτων Κρατών, θα πρέπει να ασκούνται με απόλυτο σεβασμό των κυριαρχικών δικαιωμάτων του Κράτους που έχει ορίσει την ΑΟΖ. Όταν οριοθετηθεί η ΑΟΖ, η έρευνα και εκμετάλλευση του βυθού και του υπεδάφους του γίνεται σύμφωνα με τις πρόνοιες της Συμβάσεως για την ΥΦΑΛ (άρθρο 56 παρ. 3).

Τα «κυριαρχικά δικαιώματα» του Κράτους στην ΥΦΑΛ του, αφορούν την έρευνα (απλή και εφαρμοσμένη) και την εκμετάλλευση, όλων των μη ζώντων φυσικών πόρων, που βρίσκονται στην επιφάνεια του βυθού ή του υπεδάφους. Η επιφάνεια της θάλασσας, καθώς και η θαλάσσια μάζα αποτελούν τμήμα της Ανοικτής Θάλασσας, και ο υπερκείμενος της επιφάνειας της ΥΦΑΛ ατμοσφαιρικός αέρας, είναι Διεθνής Εναέριος Χώρος. Στην θάλασσα της ΥΦΑΛ, όλα τα Κράτη νομιμοποιούνται να ασκούν το δικαίωμα της ελεύθερης ναυσιπλοΐας και υπερπτήσεως, μπορούν να εκτελούν στρατιωτικές ασκήσεις, να αλιεύουν και να εκτελούν απλή επιστημονική έρευνα, υπό τον όρο ότι αυτή θα τυγχάνει της εγκρίσεως του Κράτους που έχει την ΥΦΑΛ και δεν θα έχει καμία σχέση με έρευνα για αυτήν. Τέλος, έχουν το δικαίωμα ποντίσεως καλωδίων και σωληναγωγών. Το Κράτος για να εκμεταλλευτεί την ΥΦΑΛ, δικαιούται να κατασκευάζει τεχνητά νησιά και εγκαταστάσεις, καθώς και άλλης μορφής κατασκευές ή σήραγγες περίξ όλων των οποίων επιτρέπεται και η ανακήρυξη ζώνης ασφαλείας 500 μέτρων. Προβλέπεται δε ότι, όλες οι κατασκευές, πρέπει να γίνονται με τρόπο που να μην δυσχεραίνεται η ναυσιπλοΐα, να τυγχάνουν ευρύτατης ανακοινώσεως, να μπορούν να προστατεύονται και τέλος να καταστρέφονται, όταν παύσει η λειτουργία τους.

«**Ανοικτή Θάλασσα**» (άρθρο 86), είναι οι θαλάσσιες εκτάσεις που βρίσκονται έξω από την ΧΘ των Κρατών, αλλά όταν έχει οριοθετηθεί ΑΟΖ, τότε ΑΘ είναι οι θαλάσσιες εκτάσεις που βρίσκονται έξω από αυτήν. Η ΑΘ αποτελεί κοινό αγαθό για όλα ανεξαιρέτως τα Κράτη (res communis) Οριοθετήσεις Θαλασσιών Περιοχών – Ζωνών που αφορούν την Ελλάδα

ΕΛΛΑΔΑ: ΧΘ 6νμ σε όλη την Επικράτεια – Εθνικός Εναέριος Χώρος 10νμ – Υφαλ. με Ιταλία στην «μέση γραμμή», από το 1977, με την Αλβανία το 2009 υπογράφηκε Συμφωνία για Οριοθέτηση Ζώνης Πολλαπλών Χρήσεων, αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί με κύρωση. Συζητήσεις με Αίγυπτο

(2008) και Λιβύη (2009), για ΑΟΖ και ΥΦΑΛ δεν τελεσφόρησαν. (Έχει κυρώσει την Σύμβαση 1982 για το δίκαιο θαλάσσης, το 1995)

ΤΟΥΡΚΙΑ: ΧΘ 6νμ στο Αιγαίο – 12νμ στην Μεσόγειο & Μ. Θάλασσα – ΕΓΒ στο Αιγαίο από το 1964 (ασάφεια εάν ισχύουν) - Οριοθέτηση ΥΦΑΛ-ΑΟΖ στην Μ. Θάλασσα με όλα τα Κράτη, στην «μέση γραμμή». (Δεν έχει υπογράψει, αλλά ούτε και κυρώσει την Σύμβαση 1982 για το δίκαιο θαλάσσης)

ΚΥΠΡΟΣ: ΧΘ 12νμ σε όλη την Επικράτεια – 3νμ οι Βρετανικές Βάσεις, (έξωθεν ΧΘ έως 12νμ) – ΕΓΒ από το 1993 – ΣΖ 24νμ - Οριοθέτηση ΑΟΖ με Αίγυπτο (2003), με Λίβανο (2007), με Ισραήλ (2010), με Συρία δεν έχει τελεσφορήσει. Όλες οι οριοθετήσεις έγιναν με την «μέση γραμμή» (Έχει κυρώσει την Σύμβαση 1982 για το δίκαιο θαλάσσης, το 1988) (Σημειώνεται ότι, το Ισραήλ και η Συρία, δεν έχουν υπογράψει ούτε κυρώσει την Σύμβαση 1982 για το δίκαιο θαλάσσης, ενώ ο Λίβανος την κύρωσε το 1995)

ΑΙΓΥΠΤΟΣ: ΧΘ 12νμ – ΕΓΒ από το 1990 - ΣΖ 24νμ - ΑΟΖ με Κύπρο (2003 την «μέση γραμμή») – Συζητήσεις με Ελλάδα το 2008 δεν τελεσφόρησαν. (Έχει κυρώσει την Σύμβαση 1982 για το δίκαιο θαλάσσης, το 1983)

ΛΙΒΥΗ: ΧΘ 12νμ – το 1973 κλείνει Κόλπο Σύρτης ως ιστορικό, αντίδραση διεθνούς κοινότητας – Ζώνη Αλιείας 74νμ το 2005 - ΥΦΑΛ με Μάλτα (με απόφαση του ΔΔΧ 1986), με Τυνησία (1988) – Συζητήσεις με Ελλάδα το 2009, δεν τελεσφόρησαν. (Έχει υπογράψει, αλλά δεν έχει κυρώσει την Σύμβαση 1982 για το δίκαιο θαλάσσης)

ΙΤΑΛΙΑ: ΧΘ 12νμ – ΕΓΒ το 1986, κλείνει Κόλπο Τάραντα ως ιστορικό, αντίδραση διεθνούς κοινότητας – ΥΦΑΛ με Αλβανία (1992) – ΥΦΑΛ με Ελλάδα το 1977, το 2010 ζητήσαμε, αλλά δεν συμφωνεί την οριοθέτηση της ΥΦΑΛ και ως ΑΟΖ. (Έχει κυρώσει την Σύμβαση 1982 για το δίκαιο θαλάσσης, το 1995)

ΑΛΒΑΝΙΑ: ΧΘ 12νμ – ΕΓΒ έως νήσο Σάσωνα – ΥΦΑΛ με Ιταλία (1992), η Συμφωνία με Ελλάδα (2009), ακυρώνεται από Συνταγματικό Δικαστήριο (Έχει κυρώσει την Σύμβαση 1982 για το δίκαιο θαλάσσης, το 2003)

Το Αιγαίο Αρχιπέλαγος (Σημειώνεται ότι ο όρος «Αρχιπέλαγος» είναι ιστορικός και δεν δημιουργεί νομικά δικαιώματα Αρχιπελαγικού Κράτους)

Τα γεωγραφικά όρια του Αιγαίου Αρχιπελάγους όπως έχουν συμφωνηθεί και στον Διεθνή Υδρογραφικό Οργανισμό (Εγχειρίδιο SP 23 από το 1953), ευρίσκονται μέσα στην θαλάσσια περιοχή που κλείνεται :

α) Δυτικά: από την γραμμή που ενώνει το ακρωτήριο Μαλέας (Πελοπόννησος), το ακρωτήριο Μπλεμπάντα (Αντικύθηρα), το ακρωτήριο Απολυτάρες (Αντικύθηρα), με το ακρωτήριο Κοκκάλα (νοτ.δυτ. Κρήτης),

β) Νότιο-ανατολικά: από την γραμμή που ενώνει το ακρωτήριο Πλάκα (νοτ.ανατ. άκρο Κρήτης), το ακρωτήριο Βροντή (ανατ. άκρο Καρπάθου), με το ακρωτήριο Πράσο (νοτ. άκρο Ρόδου)

γ) Ανατολικά: την γραμμή που ενώνει το ακρωτήριο Ζωνάρι (βορ. άκρο Ρόδου), με το ακρωτήριο Akyar (νοτ. Τουρκίας) (Σημειώνεται ότι η Τουρκία έχει ζητήσει για την νεώτερη έκδοση του Εγχειριδίου SP 23 την μετακίνηση ανατολικότερα προς τις εκβολές του ποταμού Dalaman, χωρίς η Ελλάδα να έχει αντίρρηση)

δ) Βόρεια: στην είσοδο των Στενών Δαρδανελίων.

Σύνορα μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας στην Θάλασσα (Στην θάλασσα δεν υπάρχουν σύνορα, αλλά η ΧΘ δημιουργεί

το σύνορο των Κρατών, αλλά όταν οι θαλάσσιες περιοχές γειτνιάζουν σε αποστάσεις μικρότερες των χωρικών τους υδάτων, τότε, αναγκαστικώς δημιουργείται σύνορο στο μέσον της αποστάσεως από τις εκατέρωθεν ακτές των Κρατών, εκτός εάν αλλιώς έχει συμφωνηθεί μεταξύ τους για κάποιους λόγους αμοιβαίως αποδεκτούς ή ιστορικούς, ή τούτο έχει συμφωνηθεί με διεθνής συνθήκες ειρήνης, ή άλλα συμβατικά κείμενα που έχουν διαδεχθεί τα κράτη – άρθρο 15)

Μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας δεν υπάρχει διμερής συμφωνία για συνολική συνοριακή γραμμή στο Αιγαίο, αλλά δημιουργείται συνοριακή γραμμή ως ακολούθως :

α) Στις εκβολές του Έβρου έχει χαραχθεί σύνορο για 3νμ στην θάλασσα με το Πρωτόκολλο των Αθηνών του 1926, σε εκτέλεση της Συνθήκης της Λωζάννης 1923. Η επέκταση της ΧΘ της Ελλάδος το 1936 δημιουργεί αυτομάτως σύνορο με τις παρακείμενες τουρκικές ακτές στην ίση απόσταση, για άλλα 3νμ μέσα στην θάλασσα.

β) Μεταξύ του βράχου Ζουράφα ανατολικώς της νήσου Σαμοθράκης, των νησιών Λήμνου, Αγ. Ευστρατίου, Λέσβου (Μυτιλήνης), Χίου μέχρι και το νοτιότερο ακρωτήριο της νήσου Σάμου, δημιουργείται αναγκαστικώς σύνορο στο μέσον από τις αντικείμενες τουρκικές ακτές.

γ) Από το νότιο ακρωτήριο της νήσου Σάμου έως και το Καστελόριζο, υπάρχει και ισχύει η οριοθέτηση των συνόρων όπως αυτή έγινε το 1932 με την Ιταλο-Τουρκική Συμφωνία. Την Ιταλία έχει διαδεχθεί σ' αυτήν την συμφωνία η Ελλάδα από το 1947, με την Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων. (Σημειώνεται ότι η συνοριακή αυτή γραμμή έχει συμφωνηθεί και εμμέσως από τα δύο Κράτη, στο πλαίσιο του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO), όταν το 1952 και το 1958, σε αντίστοιχες διεθνούς επιπέδου περιφερειακές συνόδους για την χάραξη των ορίων των FIR Αθηνών και Κωνσταντινουπόλεως, είχαν αποδεχθεί ότι η γραμμή του FIR, που χαράχθηκε στο Αιγαίο έγινε με τέτοιο τρόπο που να συμπίπτει με τα σύνορα που υπάρχουν μεταξύ τους, και αποδέχτηκαν συγχρόνως και σχετικούς χάρτες που εμφανίζουν αυτό το σύνορο).

Καθεστώς Κυριαρχίας της Ελλάδος επί των Νησιών και των Βράχων στο Αιγαίο

α) Με το πρωτόκολλο του Λονδίνου 1830, αναγνωρίζεται και de jure η ελληνική κυριαρχία στην Εύβοια, τις Β. Σποράδες και τις Κυκλάδες.

β) Τον Νοέμβριο 1912, ο Ελληνικός Στόλος απελευθερώνει και κατακτά τα νησιά του βορείου Αιγαίου: Λήμνο, Σαμοθράκη, Ψαρά, Θάσο, Αγ. Ευστράτιο, Ίμβρο και Τένεδο.

γ) Τον Δεκέμβριο 1912, απελευθερώνονται και καταλαμβάνονται τα νησιά Ικαρία, Μυτιλήνη και Χίος.

δ) Η Σάμος, ευρισκόμενη υπό καθεστώς αυτονομίας, ενσωματώνεται στην Ελλάδα τον Μάρτιο 1913.

ε) Τον Μάιο 1913, με την Συνθήκη του Λονδίνου (Ελλάδα, Σερβία, Μαυροβούνιο, Βουλγαρία και Τουρκία), αναγνωρίζεται και de jure η κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και το fait accompli στα Βαλκάνια. Με την Συνθήκη αυτή, ο αυτοκράτορας των Οθωμανών, εκχωρεί όλες τις εδαφικές εκτάσεις που είχε κατακτήσει επί Ευρωπαϊκού εδάφους, δυτικά της γραμμής Αίνου (χωριό στις εκβολές του Έβρου), και Μηδείας (χωριό στα τουρκικά παράλια της Μ. Θαλάσσης). Συγχρόνως παραδίδεται η Κρήτη στην διάθεση των τότε Βαλκανικών Συμμάχων Κρατών (Ελλάδος, Σερβίας, Βουλγαρίας), που αποφασίζουν την παραχώρησή της στην Ελλάδα.

στ) Τον Φεβρουάριο 1914, με τη Συνδιάσκεψη του Λονδίνου, οι Κυβερνήσεις των τότε 6 Μεγάλων Δυνάμεων (Γερ-

μανίας, Αυστρο-ουγγαρίας, Γαλλίας, Μ. Βρετανίας, Ρωσίας και Ιταλίας), αναγνωρίζουν και de jure την ελληνική κυριαρχία επί του συνόλου των νησιών του Αιγαίου, αλλά ζητούν από την Ελλάδα να επιστρέψει στην Τουρκία τα νησιά Ίμβρο, Τένεδο και το Καστελόριζο.

ζ) Το 1923 με την Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάννης ορίζεται :

Άρθρο 12: «Η ληφθείσα απόφασις τη 13η Φεβρουαρίου 1914 υπό της Συνδιασκέψεως του Λονδίνου εις εκτέλεσιν των άρθρων 5 της Συνθήκης του Λονδίνου της 17/30 Μαΐου 1913, και 15 της Συνθήκης των Αθηνών της 1/14 Νοεμβρίου 1913, η κοινοποιηθείσα εις την Ελληνικήν Κυβέρνησιν τη 13 Φεβρουαρίου 1914 και αφορώσα εις την κυριαρχίαν της Ελλάδος επί των νήσων της Ανατολικής Μεσογείου, εκτός της Ίμβρου, Τενέδου και των Λαγουσών Νήσων (Μαυρών), ιδία των νήσων Λήμνου, Σαμοθράκης, Μυτιλήνης, Χίου, Σάμου και Ικαρίας, επικυρούται, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της παρούσης Συνθήκης των συναφών προς τας υπό την κυριαρχίαν της Ιταλίας διατελούσας νήσους, περί των διαλαμβάνει το άρθρον 15. Εκτός αντιθέτου διατάξεως της παρούσης Συνθήκης, αι νήσοι, αι κείμεναι εις μικρότεραν απόστασιν των τριών μιλίων της ασιατικής ακτής, παραμένουσιν υπό την τουρκική κυριαρχίαν»

Άρθρο 15: «Η Τουρκία παραιτείται υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου επί των κάτωθι απαριθμωμένων νήσων τουτέστι της Αστυπалаίας, Ρόδου, Χάλκης, Καρπάθου, Κάσσου, Τήλου, Νισύρου, Καλύμνου, Λέρου, Πάτμου, Λειψούς, Σύμης και Κω, των κατεχομένων νυν υπό της Ιταλίας και των νησίδων των εξ' αυτών εξαρτωμένων ως της νήσου Καστελλορίζου»

Άρθρο 16: «Η Τουρκία δηλοί ότι παραιτείται παντός τίτλου και δικαιώματος πάσης φύσεως επί των εδαφών, η εν σχέσει προς τα εδάφη άτινα κείνται πέραν των προβλεπομένων υπό της παρούσης Συνθήκης ορίων ως και επί των νήσων εκείνων των η κυριαρχία έχει αναγνωρισθεί αυτή δια της παρούσης Συνθήκης, της τύχης των εδαφών και των νήσων τούτων κανονισθείσης ή κανονισθησομένης μεταξύ των ενδιαφερομένων».

η) Με την Ιταλο-τουρκική Συνθήκη 1932, σε εκτέλεση της οποίας συνήφθη και σχετικό πρωτόκολλο μεταξύ των δύο κρατών, χαράχθηκε συνοριακή γραμμή από το νότιο ακρωτήριο της Σάμου, μέχρι και το Καστελόριζο λαμβάνοντας υπόψη και τον κανόνα των τριών (3) ναυτικών μιλίων στην χάραξη των συνόρων της Δωδεκανήσου (τότε Ιταλικής κτήσεως).

θ) Το 1947, με την Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων (άρθρο 14), η Ιταλία παραιτείται υπέρ της Ελλάδος επί της Δωδεκανήσου και των παρακειμένων νησίδων.

ΝΗΣΙΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕΝΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

Τέλη 1995 αρχές του 1996, με αφορμή το περιστατικό επικαθήσεως μικρού εμπορικού πλοίου στους βράχους Ίμια (περιοχή Δωδεκανήσου), η Τουρκία εγείρει για πρώτη φορά στην ιστορία των διμερών σχέσεων, αμφισβήτησις κυριαρχίας επί ελληνικού εδάφους.

Ακολουθούν στην συνέχεια επίσημες πολιτικές δηλώσεις ότι πολλά νησιά και βράχοι στο Αιγαίο και σε άλλες περιοχές, δεν έχουν αποδοθεί με Συνθήκες στην Ελλάδα και ακόμη και όταν προβλέπονται σε τέτοια κείμενα δεν έχουν συμφωνηθεί από μέρους της. Επίσημες απόψεις τούρκων αξιωματούχων και η έκδοση βιβλίου του Ali Kuratimut, το 1995, αναλύουν με ιστορικά και νομικά στοι-

χεία την αμφισβήτηση κυριαρχίας για νησιά και βράχους. Είναι γεγονός ότι, τα παλαιότερα μέχρι την Συνθήκη των Παρισίων 1947 κείμενα, δεν απέδιδαν μεγάλη σημασία στην λεπτομερή περιγραφή των παραχωρουμένων νησιωτικών συμπλεγμάτων, και ιδιαίτερα των μικρών σε μεγεθος και ακατοίκητων νησιών και βράχων, επειδή για την εποχή τους το περισσότερο ενδιαφέρονταν για την αναγνώριση και τακτοποίηση της κυριαρχίας επί των κυρίων και κατοικημένων νησιών, ενώ η μνεία των παρακειμένων βράχων ή νησίδων, δεν παρουσίαζε ενδιαφέρον ούτε για τους συντάκτες των συνθηκών, ούτε για τα κράτη. Επειδή ανάλογοι προβληματισμοί υπήρξαν και αλλού, τα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα και ειδικές διαιτησίες, έχουν αποφανθεί από το 1928 μέχρι το 1953, σε διάφορες ανά τον κόσμο ομοειδείς περιπτώσεις, ότι «η κατοχή του μεγαλύτερου νησιού συνεπάγεται και την κατοχή του παρακειμένου μικρότερου και ότι σε περιπτώσεις συστάδων νησιών, την κυριαρχία στο κύριο νησί ακολουθεί κυριαρχία στα εγγύς μικρότερα».

Ειδικώς για την περίπτωση των Ιμίων:

Η Τουρκία διατείνεται ότι δεν έχουν παραχωρηθεί στην Ελλάδα επειδή :

α. Το πρωτόκολλο μεταξύ Ιταλίας και Τουρκίας του Δεκεμβρίου του 1932 που συντάχθηκε από τους τεχνικούς εμπειρογνώμονες των δύο Κρατών δεν έχει νομική ισχύ, γιατί δεν κυρώθηκε από την τουρκική εθνοσυνέλευση

β. Το πρωτόκολλο αυτό ουδέποτε κατατέθηκε στην Κοινωνία των Εθνών ώστε να αποκτήσει νομική ισχύ.

Η ελληνική άποψη είναι ότι :

α. Το πρωτόκολλο έχει ισχύ αφού έχει γίνει στο πλαίσιο της κύριας Ιταλοτουρκικής Συμφωνίας του Ιανουαρίου 1932 και ως τεχνική συμφωνία αποδεκτή από τους επίσημους εκπροσώπους των Κρατών δεν χρειαζόταν να κατατεθεί στην Κοινωνία των Εθνών για να αποκτήσει νομική ύπαρξη.

β. Η Δωδεκάνησος μαζί με τις παρακείμενες νησίδες έχει παραχωρηθεί στην Ελλάδα με την Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων 1947 από την Ιταλία η οποία αναγνωρίζει ωσαύτως το ιταλοτουρκικό πρωτόκολλο του Δεκεμβρίου 1932 ως επίσημο κείμενο.

γ. Βάσει της Συνθήκης της Λωζάννης 1923, η Τουρκία έχει στην κυριαρχία της μόνο όσα νησιά υπάρχουν σε απόσταση 3νμ από τις ακτές της, και τα Ίμια είναι 3,8νμ. Γι αυτό άλλωστε και σύμφωνα με την Ιταλοτουρκική Συμφωνία του 1932 η Τουρκία αποκτά υπό την κυριαρχία της το νησί Κάτο που βρίσκεται σε απόσταση 1,5 νμ από τις ακτές της, πράγμα που δείχνει ότι οι εμπειρογνώμονες της εποχής είχαν ως αφετηρία τις πρόνοιες της Συνθήκης της Λωζάννης 1923, περί των 3νμ.

Αποστρατιωτικοποίηση των Νησιών του Αιγαίου Αρχιπελάγους

Η Συνθήκη του Λονδίνου 1914, επέβαλλε στην Ελλάδα την δουλεία της αποστρατιωτικοποίησης επί των νησιών Λήμνου, Σαμοθράκης, Μυτιλήνης, Χίου, Σάμου και Ικαρίας. Την ίδια κατάσταση αποδέχθηκε και η Συνθήκη Ειρήνης της Λωζάνης του 1923 για τα ίδια νησιά, αλλά συνέδεσε τα νησιά Λήμνο και Σαμοθράκη με το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης των Στενών των Δαρδανελίων.

Από το 1936 όμως, με την Συνθήκη του Μοντρέ, βάση της οποίας ήρθη ο περιορισμός της αποστρατιωτικοποίησης των Στενών, τα υπόψη νησιά Λήμνος και Σαμο-

θράκη παρακολουθούν την απαλλαγή από την δουλεία. Όσον αφορά τα νησιά Μυτιλήνη, Χίο, Σάμο και Ικαρία, το καθεστώς αποστρατιωτικοποίησης έχει αρθεί βάσει του δικαιώματος αμύνης βάσει του άρθρου 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, επειδή μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο η Τουρκία ανέπτυξε από το 1974 στα Μικρασιατικά παράλια, την Στρατιά του Αιγαίου καθώς και μεγάλο αριθμό αποβατικών πλοίων.

Το 1947 με την Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων, επιβλήθηκε ο όρος της αποστρατιωτικοποίησης των νησιών της Δωδεκανήσου κατά την παραχώρησή τους στην Ελλάδα. Η δουλεία αυτή, αίρεται αφενός από το γεγονός ότι δεν υπάρχει διεθνής πρακτική που να αποδεσμεύονται από τις συμβατικές τους υποχρεώσεις οι ηττημένοι και υπεύθυνοι ενός πολέμου και από την άλλη πλευρά οι υποχρεώσεις και τα βάρη να διατηρούνται προς τους νικητές. Αφ' ετέρου από το γεγονός της από το 1974 συνεπεία της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο και της αναπτύξεως μεγάλου όγκου χερσαίων και αποβατικών δυνάμεων στα Μικρασιατικά παράλια, αναπτυσσομένου δικαιώματος της νομίμου αμύνης βάση του άρθρου 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ.

FIR – ΕΡΕΥΝΑ – ΔΙΑΣΩΣΗ (SAR)

«FIR» (Flight Information Region)

Με την «Σύμβαση περί Διεθνούς Πολιτικής Αεροπορίας» (Σικάγο 1944) ιδρύθηκε ο Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO). (Η Ελλάδα, κύρωσε την Σύμβαση Σικάγου 1944 με τον Ν. 211/1947 (ΦΕΚ 35 Α).

Ο ICAO, για τις ανάγκες ελέγχου των πτήσεων και ευρυθμίας στην εναέρια κυκλοφορία, οριοθέτησε, με την συμφωνία των Κρατών μελών του, «Περιοχές Πληροφορήσεως Πτήσεων» - FIR, και ανέθεσε στα Κράτη, λειτουργική δικαιοδοσία στις περιοχές αυτές, με γνώμονα να μην διακόπτεται η αρμοδιότητα ενός Κράτους, όταν μεταξύ των περιοχών της εθνικής του κυριαρχίας στον ατμοσφαιρικό αέρα, μεσολαβεί και διεθνής εναέριος χώρος.

Με τον συνδυασμό της εθνικής κυριαρχίας και της λειτουργικής δικαιοδοσίας στην περιοχή FIR, η Σύμβαση ICAO, αναγνωρίζει στα Κράτη νομοθετική και διοικητική αρμοδιότητα για: α) κανόνες και τον πλήρη έλεγχο της εναέριας κυκλοφορίας, β) καθορισμό αεροδιαδρόμων, γ) καθορισμό σημείων εισόδου και εξόδου, δ) καθορισμό και είσπραξη τελών αεροδρομίων, ασφαλείας, προσγειώσεως, και απογειώσεως, ε) καθορισμό περιοχών απαγορεύσεως κυκλοφορίας και στ) υπευθυνότητα για την οργάνωση και λειτουργία υπηρεσιών ερευνής και διασώσεως.

Στις περιοχικές Συνδιασκέψεις Κων/πόλεως (1950), Παρισίων (1952) και Γενεύης (1958), παρούσης της Τουρκίας, και άνευ ουδεμίας ενστάσεως, ορίσθηκε η λειτουργική δικαιοδοσία της Ελλάδος στην περιοχή «Athinaí FIR», που περιλαμβάνει τον ΕΕΧ της καθώς και διάσπαρτα τμήματα του υπερκείμενου της ΑΘ, Διεθνούς Εναερίου Χώρου, στο Ιόνιο, στο Λιβυκό, στην Ανατ. Μεσόγειο και στο Αιγαίο Αρχιπέλαγος. (Επισημαίνεται ότι, στις περιοχές FIR, τα Κράτη δεν ασκούν «εθνική κυριαρχία», ή «κυριαρχικά δικαιώματα», αλλά «λειτουργική δικαιοδοσία» στον διεθνή εναέριο χώρο και «απόλυτη εθνική κυριαρχία» στα τμήματα εκείνα που το FIR εμπεριέχει ΕΕΧ).

Σύμφωνα με τους κανόνες του ICAO και την διεθνή πρακτική, η Ελλάδα απαιτεί, για λόγους ασφαλείας των πολιτικών πτήσεων και γενικότερα της αεροπλοΐας, όπως όλα τα αεροσκάφη, πολιτικά και κρατικά (στρατιω-

τικά), υποβάλουν σχέδια πτήσεως, πριν από την εισόδο τους στο FIR Αθηνών.

Η Τουρκία, με επιχείρημα ότι η Σύμβαση του IC AO εξαιρεί τα κρατικά αεροσκάφη από τις ρυθμίσεις της, αρνείται να υποβάλει σχέδια πτήσεων για τις εισόδους των στρατιωτικών αεροσκαφών της εντός του FIR Αθηνών, διαπράττοντας παραβάσεις των Κανόνων Εναέριας Κυκλοφορίας και υποχρεώνοντας την ΥΠΑ και την ΠΑ, σε έκτακτες ενέργειες, προκειμένου να διασφαλίζεται η ομαλή διεξαγωγή της εναέριας κυκλοφορίας στον διεθνή εναέριο χώρο του Αιγαίου. (Η τουρκική άποψη – την ίδια έχουν Η ΠΑ και Μ. Βρετανία - να μην κατατίθενται σχέδια πτήσεως για τα στρατιωτικά αεροσκάφη, βασίζεται στην εξαίρεση τους από τις διατάξεις της Συμβάσεως του Σικάγου (1944), αλλά και στους κανονισμούς του NATO, υποστηρίζοντας ότι οφείλει να καταθέτει «DFSs – Daily Flight Schedules», μόνον προς τα Νατοϊκά Στρατηγεία (CAOCs – Coordination Air Operation Centers) και όχι προς την ΥΠΑ, που είναι υπεύθυνη για το FIR Αθηνών. Το NATO, κατά τις ασκήσεις του, υποστηρίζει επίσης την εξαίρεση των στρατιωτικών Αεροσκαφών από την υποχρέωση να καταθέτουν σχέδια πτήσεως, αλλά επιβάλλει την συνεργασία με τις υπεύθυνες για τα FIR αρχές, προκειμένου να διασφαλίζεται η ασφάλεια των πτήσεων της πολιτικής αεροπορίας. Η ελληνική θέση είναι ότι, για λόγους αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων και αποφάσεων του ICAO, ο οποίος ζητά από τα κρατικά Αεροσκάφη, να σέβονται τους κανόνες ασφαλείας της πολιτικής αεροπλοΐας, η Τουρκία οφείλει να υποβάλει σχέδια πτήσεως («FPs - Flight Plans»), για όλα τα αεροσκάφη της εντός του FIR Αθηνών. Η Τουρκία, εκτός των πτήσεων των πολιτικών αεροσκαφών της, στις μόνες περιπτώσεις που υποβάλλει σχέδια, είναι όταν ζητά διπλωματική άδεια υπερπτήσεως για τα κρατικά αεροσκάφη που πρόκειται να διασχίσουν την «ελληνική επικράτεια» προς άλλη χώρα, και ποτέ για εκπαιδευτικές πτήσεις στρατιωτικών αεροσκαφών, ή για ασκήσεις της στον διεθνή εναέριο χώρο του Αιγαίου. Ως συνέπεια, η ελληνική ΠΑ αναχαιτίζει για λόγους αναγνώρισης ιχνών αγνώστων αεροσκαφών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ICAO, κάθε αεροσκάφος που εισέρχεται στο FIR Αθηνών, χωρίς υποβολή σχεδίου πτήσεως).

Έρευνα και Διάσωση Αεροπορικών και Ναυτικών Ατυχημάτων (Ε-Δ) «SAR» (Search and Rescue)
Τα θέματα της Ε-Δ των «Αεροπορικών Ατυχημάτων», ρυθμίζονται από τη Σύμβαση του Σικάγου 1944, και η περιοχή ευθύνης ανήκει στην αρμοδιότητα του κάθε Κέντρου SAR, τα όρια του οποίου έχουν διευθετηθεί (από το Παράρτημα 2 της Συμβάσεως), να συμπίπτουν με την Περιοχή Ελέγχου Εναέριας Κυκλοφορίας (FIR). (Η αρμοδιότητα Ε-Δ, έχει ως αρχή την ανάθεση και ανάληψη υπό κρατικής υπηρεσίας, λειτουργικής δικαιοδοσίας σε συγκεκριμένη περιοχή και όχι την αναγνώριση δικαιωμάτων κυριαρχίας σε εκείνα τα τμήματα της περιοχής που δεν αποτελούν μέρος της επικράτειας του Κράτους, δηλαδή των ΕΥ και της ΧΘ). (SEARCH AND RESCUE, ANNEX 12 TO THE CONVENTION ON INTERNATIONAL CIVIL AVIATION SIXTH EDITION — MAR CH 1975: «2.2. Establishment of search and rescue regions». «2.2.1 Contracting States shall delineate the search and rescue regions within which they will provide search and rescue service. Such regions shall not overlap». «2.2.1.1. Recommendation — Boundaries of search and rescue regions should, in so far as practicable, be coinci-

dent with the boundaries of corresponding flight information regions»).

Το 1979, με πρωτοβουλία του IMO, υπογράφηκε στο Αμβούργο Σύμβαση για την Ε-Δ των «Ναυτικών Ατυχημάτων». Επειδή στις επιχειρήσεις Ε-Δ προέχει το ανθρωπιστικό μέρος, η καλή συνεργασία των Κρατών αποτελεί βασική προϋπόθεση. Έτσι, η Σύμβαση ζητά οι περιοχές ευθύνης τους για Ε-Δ, να οριοθετείται με συμφωνία μεταξύ τους. Η διεθνής πρακτική, αλλά και οι συστάσεις του IMO και του ICAO στο «Διεθνές Εγχειρίδιο Αεροναυτιλιακής και Θαλάσσιας Ε-Δ» (International Aeronautical and Maritime Search and Rescue Manual- IAMSAR Manual), προκρίνουν υιοθέτηση ταυτόσημων περιοχών για τη Ναυτική και την Αεροπορική Ε-Δ, με τρόπο που να συμπίπτουν με τα όρια των FIR. (Η Σύμβαση του Αμβούργου τέθηκε σε ισχύ το 1985. Η Ελλάδα την κύρωσε με τον Ν.1844/1989. Την Σύμβαση έχει κυρώσει και η Τουρκία το 1989)

Η Επιτροπή Ασφαλείας της Ναυσιπλοΐας του IMO (Maritime Safety Committee –MSC), έχει διαιρέσει τους ωκεανούς σε 13 περιοχές Ε-Δ και τα Κράτη έχουν δηλώσει τα όρια της περιοχής ευθύνης τους:

α) Η Ελλάδα, από το 1960 στην SOLAS, που το επανέλαβε το 1975 στον τότε IMCO (σήμερα IMO), επίσης στον IMO το 1979 όταν υπέγραψε την Σύμβαση του Αμβούργου, και το 1989 όταν την κύρωσε, όπου σε κάθε ευκαιρία δήλωνε ότι, η περιοχή ευθύνης της για Ε-Δ, συμπίπτει με το FIR Αθηνών. (Από το 1987 δημιουργήθηκε στο YEN το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας & Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ). Το «Ενιαίο Κέντρο» συγκροτείται από δύο Τομείς, τον Ναυτικό που επανδρώνεται από στελέχη του ΛΣ και τον Αεροπορικό, που επανδρώνεται από την ΠΑ). (Σημειώνεται ότι, μεταξύ Ελλάδος και Ιταλίας υπογράφηκε το 2000 Συμφωνία που αναγνωρίζει ως περιοχή SAR των ναυτικών ατυχημάτων, την ισχύουσα μεταξύ των δύο Κρατών γραμμή του FIR, πράγμα που συμφωνήθηκε ομοίως το 2007 και με την Μάλτα, ενώ υπάρχει ανοιχτή συζήτηση και με την Αίγυπτο).

β) Η Τουρκία το 1988, με αιτιολογικό ότι η Σύμβαση του Αμβούργου 1979, προβλέπει την συμφωνία μεταξύ των Κρατών για την οριοθέτηση των περιοχών SAR των Ναυτικών Ατυχημάτων, κατέθεσε στον IMO, μονομερώς, δήλωση, ότι θα ασκεί καθήκοντα συντονιστικού κέντρου SAR σε περιοχή του Αιγαίου που φτάνει έως τον 25ο παράλληλο, και το 2001 προχώρησε και στην έκδοση και σχετικού νόμου και δημοσίευση χάρτη με την περιοχή.

Η Σύμβαση 1982 για το διεθνές δίκαιο της θαλάσσης, ανάμεσα στις θεμελιώδεις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων Κρατών, ορίζει (άρθρο 98), και το καθήκον τους για παροχή βοήθειας, από όλα τα πλοία που φέρουν την Σημαία τους, προς τους επιβάτες, τα πληρώματα και τα πλοία, που ευρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης, ή κινδυνεύουν, ή έχουν χαθεί στην θάλασσα, ή όταν συμβεί οποιοδήποτε ατύχημα ή σύγκρουση και ζητά την άμεση κινητοποίηση όλων των παραπλέοντων πλοίων προς παροχή βοήθειας. Παραλλήλως ζητά, από τα Κράτη να προβούν στην δημιουργία, επιχειρησιακή ετοιμότητα και λειτουργία αποτελεσματικής οργανώσεως υπηρεσιών Ε-Δ, για την ασφάλεια στην θάλασσα και τον αέρα και να προχωρήσουν σε κοινές κατά περιοχή διευθετήσεις και συνεργασία με τα γειτονικά Κράτη για αυτόν τον σκοπό.

e-mail : pavlosfotiou@yahoo.com

Η Ελλάδα και η διπλωματία της λαθρομετανάστευσης

Δρ. Ευάγγελος Βενέτης
Ισλαμολόγος - Ειδικός σε θέματα Μέσης Ανατολής
e.venetis@yahoo.com

Το σημερινό φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης Μουσουλμάνων από την Ασία και την Αφρική στην Ευρώπη δεν είναι καινούριο. Είναι όμως σπάνιο σε μέγεθος και δυναμική αλλά και τρόπο εκδήλωσης, δεδομένου ότι η μετακίνηση λαμβάνει χώρα σχετικά ανώδυνα και αθόρυβα, συγκριτικά με άλλες εποχές, όταν χαρακτηριζόταν από επώδυνες, χρόνιες και εκτεταμένες πολεμικές συγκρούσεις.

Η εν λόγω μετακίνηση πληθυσμών, ωθούμενη από οικονομικά, κλιματολογικά και πολιτικά αίτια, συμβαίνει συνέχεια αλλά περνά απαρατήρητη, όταν είναι μικρού μεγέθους, διότι τότε δεν έχει εμφανείς αλλαγές για την κοινωνία υποδοχής τους. Κύριο χαρακτηριστικό αυτών των μετακινήσεων είναι η αυξομείωση της ροής των μεταναστών ανά δεκαετία, αιώνα και εποχή. Παράλληλα στο φαινόμενο της μετανάστευσης συνυπάρχουν οι έννοιες του νομαδικού και αστικού τρόπου ζωής.

Η μετακίνησή τους από την χώρα προέλευσης στην χώρα προορισμού, πέραν του παράνομου χαρακτήρα της, συνιστά μία διαφορετική και εν πολλοίς άγνωστη για το ευρύ κοινό πραγματικότητα που βιώνουν οι μετανάστες. Η ανθρωπιστική διάσταση της μεταναστευτικής τραγωδίας έχει κυρίως περιορισθεί, και αυτό σε μικρό βαθμό, σε επίπεδο μελέτης και παροχής βοήθειας από το ελληνικό κράτος και ανθρωπιστικές οργανώσεις. Ωστόσο, κύριο επιχείρημα του παρόντος άρθρου είναι το ότι το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης πρέπει να αναδειχθεί από την Ελλάδα και άλλες ενδιαφερόμενες ευρωπαϊκές χώρες σε διακρατικό διμερές επίπεδο, ως καίριο ζήτημα πολιτιστικής διπλωματίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Το ζήτημα της λαθρομετανάστευσης έχει απασχολήσει τα διάφορα θεσμικά όργανα της ΕΕ κατ' επανάληψη και σε τέτοιο βαθμό (συνθηκών, συνεδρίων κλπ.) ώστε δεν χρειάζεται να αναλυθεί περισσότερο το εν λόγω ζήτημα επί του παρόντος. Αξιοσημείωτο ωστόσο είναι το ότι η δραστηριοποίηση των θεσμικών οργάνων της ΕΕ εστιάζεται στο ζήτημα από άποψη ανθρωπιστική και γεωπολιτικής ασφάλειας. Κύριος στόχος της πολιτικής-διπλωματικής δραστηριοποίησης της ΕΕ είναι η συστηματοποίηση και συντονισμός των χωρών μελών της ΕΕ στην αντιμετώπιση του φαινομένου κυρίως εντός αλλά και εκτός της επικράτειας της ΕΕ. Η εν λόγω εσωτερική-εξωτερική διάσταση της αντιμετώπισης της λαθρομετανάστευσης ενέχει την ενεργοποίηση της διμερούς διπλωματίας κάθε κράτους-μέλους της ΕΕ, το οποίο αντιμετωπίζει οξύ πρόβλημα συσσώρευσης λαθρομεταναστών στην επικράτειά του, με τις

χώρες προέλευσης των ανωτέρω λαθρομεταναστών.

Η Συνθήκη Δουβλίνο II έθεσε το γενικό πλαίσιο επαφής με τις χώρες προέλευσης των λαθρομεταναστών με στόχο την απέλαση των λαθρομεταναστών στις πατρίδες τους. Ο εν λόγω στόχος απέχει πολύ από την θεωρία στην πράξη. Παρά το γενικό θεσμικό πλαίσιο, παραμένουν πολλές ασαφείς, δυσχέρειες και αντιξοότητες στην υλοποίηση των προβλεπόμενων αλλά και την αντιμετώπιση απρόβλεπτων παραγόντων κατά την διαδικασία ταυτοποίησης, κράτησης και κατόπιν απέλασης όσων απελαύνονται. Τα προαναφερθέντα κενά δράσης πρέπει να πληρωθούν και σε αυτή την περίπτωση καλείται η χώρα μέλος της ΕΕ να προσεγγίσει διμερώς τις χώρες προέλευσης των λαθρομεταναστών για να βρεθεί η κοινή οδός στην αντιμετώπιση του προβλήματος.

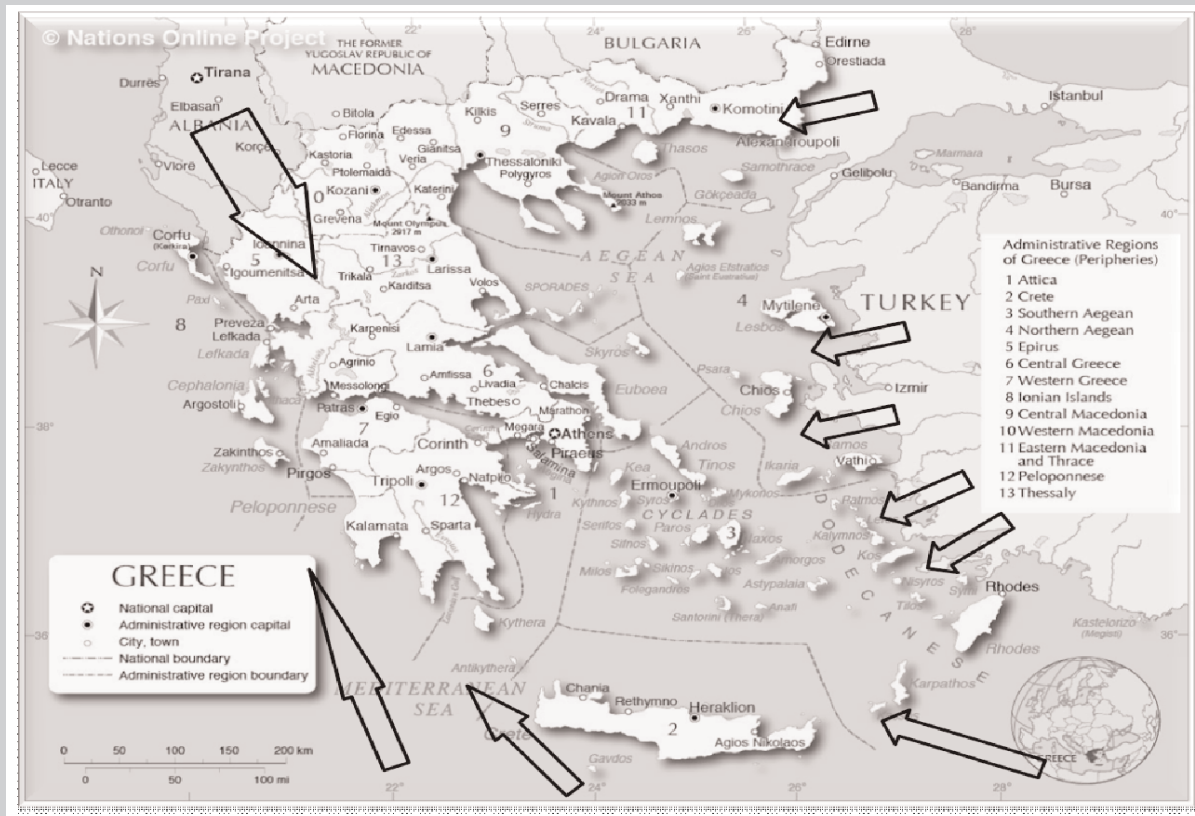
Σε αυτό πλαίσιο οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου είναι εκείνες οι οποίες καλούνται να προβούν στην ανωτέρω κίνηση, διότι αποτελούν την πρώτη γραμμή στην μάχη της λαθρομετανάστευσης και την ακριτική πλευρά της Ευρώπης η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο της λαθροδιακίνησης προς τον εύπορο Βορρά της ΕΕ. Και έως τώρα η Ισπανία και Ιταλία έχουν δραστηριοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Αντίθετα η Ελλάδα έχει μείνει αρκετά πίσω σε αυτό τον τομέα με τα πρώτα ουσιαστικά βήματα να εκτυλίσσονται πρόσφατα.

Η Ελλάδα

Με δεδομένη την ειλημμένη πρωτοβουλία των κινήσεων από πλευράς Ισπανίας και Ιταλίας, η Ελλάδα χρειάζεται να συνεχίσει, να εντείνει και να συστηματοποιήσει την συνεργασία της με τις δύο χώρες της ΕΕ για την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρίας και τεχνογνωσίας. Ο συντονισμός της Ελλάδας με τις δύο αυτές χώρες θα σημαίνει την ταχεία βελτίωση της ελληνικής κρατικής μηχανής σε διάφορα θέματα με κύριο εκείνο της προσέγγισης των χωρών προέλευσης των λαθρομεταναστών.

Με δεδομένο το γενικότερο έλλειμμα της ΕΕ στον προαναφερθέντα τομέα, ο ανωτέρω συντονισμός αναμένεται να ωφελήσει όχι μόνο την Ελλάδα αλλά και τις άλλες δύο χώρες, διότι ο συντονισμός αυτός θα δώσει νέα δυναμική στην συνεργασία τους προκειμένου να ενισχύσουν τόσο την άμυνά τους όσο και την διπλωματία τους στις επαφές τους με τις χώρες προέλευσης.

Σε αυτό το πλαίσιο θα ήταν σημαντική και χρήσιμη η σύσταση ενός σχεδίου επαφής με την Ισπανία και την Ιταλία ανά εξάμηνο προκειμένου να υλοποιηθούν συμφωνίες και να δομηθεί νέο πλαίσιο στόχων αναφορικά με

την συνεννόησή τους με τις χώρες προέλευσης, όπως καταφαίνεται παρακάτω. Παράλληλα ωστόσο η Αθήνα χρειάζεται να δραστηριοποιηθεί άμεσα και δραστικά στο ζήτημα τις διμερούς πολιτιστικής διπλωματίας με τις χώρες προέλευσης των λαθρομεταναστών που κρατούνται στα κέντρα κράτησης στην ελληνική επικράτεια.

Η διμερής πολιτιστική διπλωματία της Ελλάδας

Η πρόταση για διπλωματική προσέγγιση των χωρών προέλευσης από την Ελλάδα σε διμερές επίπεδο απορρέει από την ανάγκη επίλυση οξέων προβλημάτων που έχουν διαμορφωθεί εντός της ελληνικής επικράτειας από την παρουσία λαθρομεταναστών. Τα προβλήματα αυτά έχουν διπλή διάσταση, αφενός αφορούντα την ελληνική πολιτεία και κοινωνία σε επίπεδο οικονομικό, κοινωνικό, ασφάλειας και ανθρωπιστικό, αφετέρου τους ίδιους τους λαθρομετανάστες, άρα και τις χώρες προέλευσής τους, σε επίπεδο κυρίως ανθρωπιστικό αλλά και ασφάλειας.

Αναπόφευκτα η παρουσία παράνομων, όπως και νόμιμων, υπηκόων ξένων κρατών στην Ελλάδα αποτελεί θέμα διπλωματικής διακρατικής προσέγγισης. Αν και οι χώρες προέλευσης μέχρι τώρα δεν έχουν επιδείξει ενδιαφέρον για την ανάδειξη του εν λόγω ζητήματος εναπόκειται στην Ελλάδα, ως χώρα υποδοχής, να αναλάβει την πρωτοβουλία των κινήσεων σε αυτό το θέμα.

Στόχοι

Σε επίπεδο στόχων, η πρωτοβουλία εκ μέρους της ελληνικής πολιτείας προτείνεται να θέσει συστηματικά ως στόχους αφενός την απέλαση-επαναφορά λαθρομεταναστών στις χώρες προέλευσής τους, αφετέρου την ανάπτυξη

συνεργασίας σε επίπεδο πληροφοριών για την αντιμετώπιση της λαθροδιακίνησης.

Αναφορικά με το ζήτημα της απέλασης και επαναφοράς ενός κρατούμενου λαθρομετανάστη στην χώρα προέλευσής του, αφού έχει περάσει το στάδιο της ταυτοποίησης και επιθυμεί τον επαναπατρισμό του, η ελληνική πλευρά θα πρέπει να είναι σε θέση να επιταχύνει την διαδικασία απέλασης σε συνεργασία με την χώρα προέλευσης.

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει οξύτατο πρόβλημα διαχείρισης του μεγάλου όγκου των κρατουμένων λαθρομεταναστών λόγω, αφενός εγγενών αδυναμιών του ελληνικού συστήματος, αφετέρου της διαρκούς εισροής περισσότερων λαθρομεταναστών στην ελληνική επικράτεια. Παράλληλα με την βελτίωση των εγγενών αδυναμιών η Ελλάδα θα πρέπει να επιδιώξει ενεργά την ουσιαστική συνεργασία των χωρών προέλευσης.

α) Τα κέντρα κράτησης

Βασικός τομέας συνεργασίας είναι τα κέντρα κράτησης. Στην ελληνική επικράτεια τα κέντρα κράτησης αντιμετωπίζουν κατά την ταυτοποίηση των κρατουμένων το πρόβλημα της διασταύρωσης πληροφοριών. Παρά την πρόοδο που έχει επιτελεστεί, πιο πολλές ενέργειες πρέπει να γίνουν προς αυτήν την κατεύθυνση από την πλευρά των διπλωματικών αποστολών των χωρών προέλευσης στην Ελλάδα. Θα πρέπει να καταστεί σαφές στις χώρες προέλευσης ότι είναι υποχρεωμένες να συνεργαστούν με την Ελλάδα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των δικών τους υπηκόων. Σε αυτό το πλαίσιο οι διπλωματικές αποστολές των χωρών προέλευσης χρειάζεται να ιδρύσουν ει-

δική και ευάριθμη υπηρεσία εντός των πρεσβειών τους για την αποτελεσματική συνεργασία τους με την ελληνική πλευρά.

Παράλληλα θα ήταν σημαντική κίνηση η ίδρυση κέντρων κράτησης-υποδοχής στις χώρες προέλευσης των λαθρομεταναστών, αφού αυτοί έχουν απελαθεί από την Ελλάδα. Με αυτό τον τρόπο το πρόβλημα θα μοιραστεί και στις δύο πλευρές με την χώρα προέλευσης να είναι σε θέση να προσφέρει την οφειλόμενη άμεση αρωγή στους δικούς τις υπηκόους με τον πιο ταχύ και αποτελεσματικό τρόπο. Η Ελλάδα έχει την τεχνογνωσία για μία τέτοια προσπάθεια και εναπόκειται στην ελληνική πλευρά να πείσει και να πιέσει πολιτικά τις χώρες προέλευσης να συμφωνήσουν σε ένα τέτοιο μέτρο. Σε αυτό το πλαίσιο η συνάντηση μεταξύ του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών (ΕΛΙ-ΣΜΕ) και της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Πολιτικής της Κυβέρνησης του Πακιστάν που έλαβε χώρα στις 5 Δεκεμβρίου στην Αθήνα συνέβαλε προς αυτή την κατεύθυνση.

β) Αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης σε επίπεδο πληροφοριών

Τόσο η ελληνική πλευρά όσο και οι χώρες προέλευσης έχουν όφελος από μία μελλοντική συνεργασία τους στο θέμα της αντιμετώπισης της λαθροδιακίνησης. Λόγω του κοινωνικού χαρακτήρα της λαθρομετανάστευσης και της ιδιαίτερης προσωπικής σημασίας του για τον λαθρομετανάστη αλλά κυρίως του παράνομου χαρακτήρα της, το φαινόμενο δομείται υπό τον πέπλο μυστικότητας σε όλα τα στάδια της λαθροδιακίνησης. Συνεπώς για να τεθεί η βάση για την αντιμετώπιση του εν λόγω φαινομένου απαιτείται τουλάχιστον η συνεργασία της χώρας προέλευσης και της χώρας υποδοχής σε επίπεδο πληροφοριών.

Ασφαλώς είναι απαραίτητη η συνεργασία και των χωρών διαμετακόμισης, ως ενδιάμεσων στόχων σε αυτή την διαδικασία. Ωστόσο επί του παρόντος η τελευταία παράμετρος δεν καθίσταται εφικτή πολιτικά λόγω ανεπάρκειας επαρκών αποδεικτικών στοιχείων, έλλειψης πολιτικής βούλησης από τις χώρες διαμετακόμισης αλλά και από την ίδια την ΕΕ.

Αντίθετα η συνεργασία της Ελλάδας με τις χώρες προέλευσης είναι εφικτή υπό προϋποθέσεις, με κύρια την πολιτική στήριξη της εν λόγω διαδικασίας από την ΕΕ. Ωστόσο εναπόκειται στην βούληση και το σφρίγος της ελληνικής πολιτείας να επιδιώξει την επίτευξη ενός τέτοιου στόχου σε πολλαπλά επίπεδα και με καίρια διάσταση στην διασφάλιση της εθνικής και διεθνούς ασφάλειας σε εποχή αύξησης του φαινομένου των ασύμμετρων απειλών μέσω των δικτύων λαθρομετανάστευσης.

Μείζον πρόβλημα στην σύσφιξη της συνεργασίας μεταξύ της χώρας προέλευσης και υποδοχής είναι η απουσία επισήμων εγγράφων των λαθρομεταναστών. Λόγω έλλειψης επισήμων εγγράφων η ταυτοποίηση και η σχέση του κρατούμενου με την χώρα προέλευσης διευκολύνεται

και αποδεικνύεται μέσω της γνώσης της γλώσσας αλλά και του πολιτιστικού προφίλ των κρατουμένων. Η εν λόγω διαδικασία αποτελεί έναν ακόμη τομέα στον οποίο η ελληνική πολιτεία πρέπει να οργανωθεί σε εσωτερικό επίπεδο.

Παράλληλα η συλλογή, επεξεργασία και συστηματοποίηση των πληροφοριών για τον κάθε λαθρομετανάστη είναι σημαντική και εφικτή με την διασφάλιση της περαιτέρω συνεργασίας διεθνών ανθρωπιστικών οργανώσεων με κύρια την συνεργασία Ερυθρού Σταυρού με την Ερυθρά Ημισέληνο.

Μεθοδολογία

Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων η ελληνική πλευρά θα πρέπει να κινηθεί διπλωματικά με συναντήσεις σε πολλαπλά επίπεδα για την μεταφορά του μηνύματος στην άλλη πλευρά, καθιστώντας σαφές ότι το πρόβλημα δεν υφίσταται μόνον μεταξύ των λαθρομεταναστών και της ελληνικής πολιτείας αλλά είναι ζήτημα αφενός διμερές μεταξύ του ελληνικού κράτους και τη χώρας προέλευσης, αφετέρου μεταξύ της ΕΕ και της χώρας προέλευσης.

Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να επιδιωχθεί η υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας και κατόπιν πιο εξειδικευμένων κειμένων διακρατικής συνεργασίας για την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης. Η επισημοποίηση σε διπλωματικό διμερές επίπεδο αυτής της συνεργασίας θα αναδείξει τον μείζονα χαρακτήρα του προβλήματος σε διεθνές επίπεδο, προλειαινώντας το έδαφος για πιο συστηματική συνεργασία ανάμεσα στις δύο πλευρές και την μεταφορά του ζητήματος σε διεθνείς οργανισμούς. Η τελευταία διαδικασία θα είναι απαραίτητη σε περίπτωση άρνησης της χώρας προέλευσης να συνεργασθεί στο προαναφερθέν πλαίσιο.

Από την πλευρά της η Αθήνα πρέπει να διεκδικήσει την πολιτική στήριξη της ΕΕ πριν και κατά την διάρκεια των διμερών συνομιλιών. Παρά την απουσία άσκησης ενιαίας εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ είναι απαραίτητη η ενίσχυση της ανάδειξης της προτεινόμενης δραστηριότητας από την ελληνική πλευρά στα θεσμικά όργανα της ΕΕ με σκοπό την διασφάλιση της στήριξης της ΕΕ στην ελληνική προσπάθεια. Με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί η άσκηση μεγαλύτερης πολιτικής πίεσης προς την χώρα προέλευσης για ουσιαστική συνεργασία.

Εν γένει η λαθρομετανάστευση αποτελεί σημείο διακρατικής συνεργασίας σε επίπεδο πολιτικής και πολιτιστικής διπλωματίας. Ο ανθρωπιστικός χαρακτήρας του προβλήματος καθιστά επιτακτική την ανάγκη επίλυσης του σε διακρατικό επίπεδο. Το εν λόγω ανθρωπιστικό πρόβλημα έχει προεκτάσεις γεωπολιτικής και εσωτερικής ασφάλειας για την Ελλάδα και την ΕΕ. Αν και η αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος έχει σημειώσει βήματα προόδου έως τώρα, είναι ακόμη ανεπαρκής. Ο περαιτέρω συντονισμός και σύσφιξη των διακρατικών σχέσεων για την αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων αποτελεί βήμα προς την σωστή κατεύθυνση.

Η νέα Υπηρεσία Υποστήριξης του NATO και η Έξυπνη Άμυνα (NATO Support Agency (NSPA) and Smart Defense)

Του Σμχου ε.α. (ΜΗ) Αναστασίου Μπασαρά
πρώην Ανωτέρου Στελέχους NATO

Εισαγωγή

Στη διάσκεψη κορυφής της Λισσαβόνας, το Νοέμβριο του 2010, οι ηγέτες των χωρών του NATO, στα πλαίσια της νέας προσέγγισης της Έξυπνης Άμυνας, συμφώνησαν να εξορθολογίσουν τις λειτουργίες και τα προγράμματα τριών υπηρεσιών υποστήριξης του NATO (της *NAMSA, NATO Maintenance Supply Agency* της *NAMA, NATO Airlift Management Agency* και της *CEPMA, Central Europe Pipeline Management Agency*) και να τις συνενώσουν σε μια υπηρεσία: στην Υπηρεσία Υποστήριξης του NATO (NATO Support Agency, NSPA). Η NSPA ενεργοποιήθηκε επιχειρησιακά από την 1/7/2012. Η Ελλάδα έχει ένα σημαντικό ετήσιο κύκλο προμηθειών και αγορών υπηρεσιών και υλικών υποστήριξης από την NSPA της τάξεως των 35-40 MEUR για την υποστήριξη των ΕΔ&ΣΑ.

Τι είναι η Έξυπνη Άμυνα;

Η Έξυπνη Άμυνα είναι η νέα προσέγγιση η οποία προάγει τη συνεργασία και ενθαρρύνει τους συμμάχους να συνεργαστούν στην ανάπτυξη, απόκτηση και υποστήριξη επιχειρησιακών δυνατοτήτων για την ανάληψη βασικών εντολών στα πλαίσια του νέου στρατηγικού σχεδίου του NATO. Αυτό γίνεται μέσα από την **συνένωση** (*pooling*) και την **κατανομή** (*sharing*) των δυνατοτήτων και των πόρων, την **εξειδίκευση** (*specialization*) της παραγωγής, την **προτεραιοποίηση** των ενεργειών και τον αποτελεσματικότερο **συντονισμό** των προσπαθειών.

Από το 2008 η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει την χειρότερη της περίοδο μετά τον τελευταίο πόλεμο. Οι κυβερνήσεις εφαρμόζουν δραστικές περικοπές στους αμυντικούς προϋπολογισμούς για να αντιμετωπίσουν την οικονομική ύφεση. Στα πλαίσια της Έξυπνης Άμυνας τα μέλη της συμμαχίας οφείλουν να δώσουν προτεραιότητα σε εκείνες τις επιχειρησιακές δυνατότητες που χρειάζονται περισσότερο, να εξειδικεύονται σε ό,τι κάνουν καλύτερα και να ψάχνουν πολυεθνικές συνεργατικές λύσεις στα κοινά προβλήματα. Το NATO μπορεί να ενεργήσει ως μεσολαβητής, βοηθώντας τις χώρες να ορίσουν τι μπορεί να κάνουν συλλογικά με μικρότερο κόστος, αποτελεσματικότερα και με λιγότερο ρίσκο.

Ο Γενικός Γραμματέας του NATO Rasmussen έχει βάλει τη φιλοσοφία της Έξυπνης Άμυνας ψηλά στους αντικειμενικούς σκοπούς και προτεραιότητες, συχνά περιγράφοντας την ως ζωτική προτεραιότητα για τη Συμμαχία. Σύμφωνα με την ομιλία του, στη Σύσκεψη Ασφαλείας του Μονάχου τον Φεβρουάριο του 2011, η Έξυπνη Άμυνα μπορεί να οριστεί ως η ειδική προσέγγιση η ικανή για "τη δια-

σφάλιση μεγαλύτερης ασφάλειας, με λιγότερα χρήματα, μέσα από μια ενέλικτη συνεργασία με στόχο τη συνένωση και την κατανομή των πόρων έτσι ώστε τα μέλη του NATO να μπορέσουν μαζί να αποκτήσουν τις απαραίτητες επιχειρησιακές δυνατότητες."

Με αυτή τη βάση, η Έξυπνη Άμυνα δεν είναι προφανώς τίποτα το νέο (*Jacob Henius, Jacopo Leone Mac Donald/NATO Defense College, Rome, March, 2012*). Εξάλλου, ανησυχίες και προβληματισμοί σχετικά με τις ελλείψεις στις επιχειρησιακές δυνατότητες του NATO έχουν εκφραστεί πολλές φορές από αναρίθμητους στρατιωτικούς και πολιτικούς παράγοντες, προτείνοντας, συχνά, τη "συνένωση και κατανομή των πόρων" για τον περιορισμό του κενού του ισολογισμού επιχειρησιακών απαιτήσεων και δυνατοτήτων.

Έτσι, η Έξυπνη Άμυνα δεν φαίνεται σαν τίποτα περισσότερο από μια νέα προσπάθεια για την υλοποίηση μιας παλιάς ιδέας. Ας μη λησμονούμε, η ύπαρξη του NATO βασίζεται στην έμφυτη πίστη στα ενδιαφέροντα και τα οφέλη των πρωτοβουλιών της συνένωσης και της κατανομής των δυνάμεων και των πόρων, και, προφανώς αυτές τις εποχές της ύφεσης και λιτότητας, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι μια φιλοσοφία όπως αυτή της έξυπνης άμυνας ανανεώνει την πολιτική ελκυστικότητα και αξία της.

Ποιά είναι η NSPA;

Η Υπηρεσία Υποστήριξης του NATO NSPA είναι ο Νατοϊκός πάροχος ολοκληρωμένης επιμελητείας (*Integrated Logistics*), συνδυάζοντας τις πρώην Νατοϊκές υπηρεσίες Συντήρησης και Εφοδιασμού (*NAMSA*), Διαχείρισης του Αγωγού της Κεντρικής Ευρώπης (*CEPMA*) και Διαχείρισης Αερομεταφορών (*NAMA*). Είναι πλήρως χρηματοδοτούμενη από τα μέλη της, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (*no profit-no loss*), στελεχώνεται περίπου από 1200 υπαλλήλους και έχει την έδρα της στο Λουξεμβούργο (*Capellen*), με επιχειρησιακά κέντρα στο Λουξεμβούργο, τη Γαλλία, την Ουγγαρία και την Ιταλία.

Η NSPA είναι το εκτελεστικό όργανο του Οργανισμού Υποστήριξης του NATO (NSPO) στον οποίο άπαντα τα 28 έθνη του NATO είναι μέλη. Τα έθνη εκπροσωπούνται στο Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού (*Agency Supervisory Board, ASB*), το οποίο κατευθύνει και ελέγχει τις δραστηριότητες της NSPA, η οποία συγκεντρώνει σε μια ενιαία υπηρεσία δραστηριότητες επιμελητείας και προμηθειών (*Logistics*), παρέχοντας ολοκληρωμένες λύσεις πολυεθνικής υποστήριξης των μετόχων της. Η δημιουργία της νέας υπηρεσίας εντάσσεται στο πλαίσιο της νέας προ-

σέγγισης της έξυπνης άμυνας.

Αποστολή της NSPA:

Η αποστολή NSPA είναι η παροχή στα μέλη του NATO, στις στρατιωτικές αρχές του NATO καθώς και σε εταιρικές χώρες, τόσο ατομικά όσο και συλλογικά, μιας ευέλικτης, αποτελεσματικής και αποδοτικής επιμελητείας και υποστήριξης των στρατιωτικών συστημάτων και επιχειρήσεών τους, σε περιόδους ειρήνης, κρίσεων και πολέμου, όπου-δήποτε και αν απαιτηθεί. Οι συνιστώσες της NSPA που παρέχουν την υποστήριξη είναι το Πρόγραμμα Διαχείρισης Αερομεταφορών (*Airlift Management Programme*), το Πρόγραμμα της Διαχείρισης του Αγωγού της Κεντρικής Ευρώπης (*Central Europe Pipeline System Programme*) και η Υπηρεσία Επιχειρήσεων Επιμελητείας (*Logistics Operations*).

Πελάτες

- Χώρες-μέλη του NATO (συλλογικά ή ατομικά)
- Οι Διοικήσεις Allied Command Operations and Transformation (*ACO, ACT*) και υπαγόμενες Διοικήσεις
- Χώρες-μέλη της Συνεργασίας για την Ειρήνη (*Partnership for Peace, Pfp*)
- Υπηρεσίες και Οργανισμοί του NATO
- Διεθνείς Οργανισμοί (EU and UN)
- Χρήστες του Αγωγού της Κεντρικής Ευρώπης (*CEPS*)

Προμηθευτές

- Βιομηχανία και Πάροχοι υπηρεσιών των χωρών-μελών του NATO
- Στρατιωτικές τεχνικές υπηρεσίες των χωρών-μελών του NATO
- Βιομηχανία χωρών-μελών Συνεργασίας για την Ει-

ρήνη (σε κάποιες περιπτώσεις)

Χαρτοφυλάκιο Παρεχόμενων Υπηρεσιών Υποστήριξης

- Μεταφορά καυσίμων και νάφθα
 - Τράπεζα αεροπορικών καυσίμων (JET A-1)
 - Αποθήκευση καυσίμων
 - Ποιοτικός έλεγχος καυσίμων
 - Διοίκηση και υποστήριξη των τριών μέσων αερομεταφοράς (Boeing C-17).
 - Χρησιμοποίηση των μέσων αερομεταφοράς στα πλαίσια των συμφωνιών των Εθνών, NATO, ΕΕ και ΟΗΕ.
 - Διάθεση μέσων αερομεταφοράς στις χώρες-μέλη ανάλογα με την προσυμφωνημένη κατανομή.
 - Υποστήριξη οπλικών συστημάτων και μέσων
- Επίγεια συστήματα*
Αεροσκάφη

Ναυτικά συστήματα

Μη επανδρωμένα αεροπορικά συστήματα
Βλήματα και ρουκέτες

Πυρομαχικά
Επίγεια συστήματα αεράμυνας

Αισθητήρες και ραντάρ (διοίκησης και ελέγχου)

Συστήματα τηλεπικοινωνιών

Πακέτα Επιχειρησιακής Ικανότητας του NATO.

- Παροχή Υπηρεσιών Logistics
- Εφοδιαστική υποστήριξη*

Συντήρηση, επισκευή και διακρίβωση
Τεχνική και μηχανική συμβούλευση
Μεταφορές
Αναθέτον Έθνος (Host Nation) συστημάτων και έργων NATO (NSIP)

Υποστήριξη συστημάτων Σωμάτων Ασφαλείας και Λιμενικού.

Μεσιτεία προμήθειας υλικών (Random Brokerage)
Αποσυναρμολόγηση, αποστρατικοποίηση, απόσυρση και καταστροφή στρατιωτικού υλικού

Διαχείριση Έργων (turn-key solutions) και τεχνική βοήθεια

Διαχείριση πληροφοριών και δεδομένων Logistics (NATO codification, configuration and documentation management, Product Life Cycle Support, data management support)

Προγραμματισμός και διαχείριση συμβάσεων επιχειρήσεων του NATO

Ολοκληρωμένη επιμελητεία στο πεδίο επιχειρήσεων
Πολλαπλές υπηρεσίες υποστήριξης εκστρατευτικών
επιχειρήσεων

Έργα πολιτικού μηχανικού

Ανακούφιση και βοήθεια μετά από μείζονες κατα-
στροφές

Πολιτική Προμηθειών

Οι αντικειμενικοί σκοποί της πολιτικής των προ-
μηθειών της NSPA είναι η επίτευξη της καλύτερης τιμής
τηρώντας τις τεχνικές και ποιοτικές προδιαγραφές καθώς
και τα χρονοδιαγράμματα. Οι βασικές αρχές είναι η συνέν-
ωση(Consolidation) των προμη-
θειών, ο διεθνής αντα-
γωνισμός(Competition), ο δίκαιος ισολογισμός (Balancing)
μεταξύ των χωρών-μελών, η διαφάνεια και ευελιξία καθώς
και ο αυστηρός ποιοτικός έλεγχος.

Οι βασικοί κανόνες των διαγωνισμών προμηθειών είναι:

- Η συμμετοχή επιτρέπεται μόνο στους εγγεγραμμέ-
νους προμηθευτές της βάσης προμηθευτών της NSPA (*sup-
plier source file*).
- Η επιλογή γίνεται από τη βάση των προμηθευτών.
- Η διεργασία των διαγωνισμών μπορεί να γίνεται
μέσα από τη διαδικτυακή εφαρμογή των ηλεκτρονικών
προμηθειών(*Ebid, Electronic Bidding*).
- Πρόσκληση τριών τουλάχιστον προμηθευτών για
προμήθειες κάτω των 75KEUR.
- Υποχρεωτική συμβούλευση όλων των ικανών προ-
μηθευτών για απαιτήσεις προμηθειών άνω των 75KEUR.
- Ο Φάκελος της Πρόσκλησης Προτάσεων (*RFP*)
αποτελεί τη βάση της σύμβασης.
- Οι συμβάσεις σταθερής τιμής είναι προτιμητέες.
- Οι προσφορές αξιολογούνται και η προσφορά η
συμμορφούμενη με τις τεχνικές προδιαγραφές και απαιτή-
σεις με την μικρότερη τιμή δίνει τον ανάδοχο της σύμβα-
σης. Όλοι οι συμμετέχοντες προμηθευτές ενημερώνονται
για τα αποτελέσματα του διαγωνισμού.

Ενδιαφέρουσες Επιχειρησιακές Επιστημονικές

Στελέχωση: ~1200 άτομα από όλες τις χώρες μέλη
του NATO.

Σύνολο συμβατικών συνδιαλλαγών προμηθειών
υλικών και υποστήριξης: ~25,000

Συνολικός κύκλος συνδιαλλαγών: ~MEUR 1,800
(υλικά 400, υπηρεσίες 1,400)

Αποδοτικότητα υπηρεσίας (Administrative expen-
ditures over the value of services): 5%

Σύνολο συνεργαζόμενων μονάδων
βιομηχανίας&υπηρεσιών: ~10,000 συνολικά.

Μέσος χρόνος προμηθειών: ~55 Ημέρες

Κόστος Προμηθειών: Πέρα από τις προμήθειες
υλικών και υπηρεσιών υποστήριξης που παρέχονται μέσα
από τα θεσμοθετημένα προγράμματα και συνεργασίες της
NSPA (*Weapon systems programs, partnerships and sup-
port conferences*), παρέχονται επίσης μη προγραμματισμέ-
νες υπηρεσίες υλικών και υπηρεσιών (*Random Brokerage
Services*) ύστερα από αίτημα οποιου-
δήποτε μέλους . Το

κόστος αυτών είναι: Διοικητικό Πάγιο 300EUR ανά αίτημα
+ Προσθετο Επιχειρησιακό Τέλος, βασισμένο στην αξία
των υλικών ή/και των υπηρεσιών υποστήριξης. Το πρό-
σθετο επιχειρησιακό τέλος ποικίλει από 0.5% μέχρι 7% της
αξίας των παρεχόμενων υλικών /υπηρεσιών.

Ελληνικές Βιομηχανικές Επιστροφές (EBE): Η
βιομηχανική επιστροφή (BE) είναι ο λόγος της αξίας των
συμβάσεων που η NSPA έχει κάνει με την Ελληνική Βιο-
μηχανία προς την αξία των αγορών και προμηθειών που η
Ελλάδα έχει κάνει μέσω της NSPA σε μια καθορισμένη πε-
ρίοδο (*συνήθως 1 έτος*). Όταν είναι BE>1 τότε η χώρα
είναι καλά-καταταγμένη (*Well Placed Country*). Όταν BE
είναι από 0.5 έως 1 τότε η χώρα είναι μέτρια-καταταγμένη
(*Less Well Placed Country*) και όταν BE<0.50 τότε η χώρα
είναι φτωχά-καταταγμένη (*Poorly Placed Country*). Το
2011 η EBE ήταν ~0.38 (Η Ελλάδα τοποθέτησε συμβάσεις
αξίας ~MEUR36 ενώ η NSPA-NAMSA, τότε- έδωσε στην
Ελλάδα συμβάσεις αξίας ~MEUR 4), πράγμα που σημαίνει
ότι η Ελληνική Βιομη-
χανία παίρνει πολύ λιγότερα από
ότι η Ελλάδα δίνει στη NSPA και η χώρα είναι φτωχά-
κατα-
ταγμένη. **Είναι προφανές ότι τα υπουργεία Άμυνας
και Ανάπτυξης πρέπει να συνεργαστούν στενά για να
ανεβάσουν την EBE άνω του 1** (*σαν παράδειγμα, Οι EBE
της Ιταλίας, Τουρκίας, Βελ-
γίου είναι αντίστοιχα ~7.3, ~6.9
και ~1.3*).

Συμμετοχή Ελληνικών Συστημάτων: Η Ελλάδα
αγοράζει από τη NSPA υπηρεσίες υποστήριξης των παρα-
κάτω συστημάτων:

- Βλήματα και Τορπίλες (*HAWK, AMRAAM, Ar-
tillery Rocket&Missile Systems, Land Combat Missiles,
Stinger, Patriot*)
 - Αεροσκάφη (*Fixed Wing Aircraft, Helicopter,
Strategic Airlift Intetrim Solution, AWACS*)
 - Χερσαία Συστήματα (*Land Combat Vehicles, Lo-
gistics Services for UAV's*)
 - Ναυτικά Συστήματα (*Torpedo, Naval Logistics
Support*)
 - Συστήματα Τηλεπικοινωνιών (*NATO: Crypto,
Depot&Support System, Maritime Communications, Net-
work Management Systems, Peace Support Operations,
SATCOM, Transmission Systems*)
 - Συστήματα Αεράμυνας (*AADGE, CRC, GBD,
RAT31, RSRP, SSSB*)
 - Υπηρεσίες Υποστήριξης (*Ammunition, NADB,
Pfp, Random Brokerage, COMMIT, NMCRL*)
 - Υποστήριξη Επιχειρήσεων (*KFOR Fuel*)
- Συμμετοχή Ελληνικού προσωπικού: Μόνιμοι διε-
θνείς υπάλληλοι: Α' κατηγορία ~10, Β' κατηγορία ~15,
Σύνδεσμοι αξιωματικοί ΕΕΔ (4).

Πηγές:

NATO Support Agency(NSPA), www.nspa.nato.int,
NATO Defense College, Jacob Henius, Jacopo Leone Mac
Donald, Rome, March, 2012

ΑΟΖ / ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑ – ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΠΡΟΧΩΡΗΣΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΤΟΥΣ;

Του Κώστα Λουκόπουλου

Αναλυτού στο Ινστιτούτο Αναλύσεων Άμυνας και Ασφάλειας
και μέλος του ΔΣ του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών

Πόσο σοβαρή είναι άραγε η κυβερνητική κινητικότητα των τελευταίων εβδομάδων σε ότι αφορά στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και στην οριοθέτηση των «θαλασσιών ζωνών» όπως μας πληροφόρησε δημοσίευμα του κ. Αθανασόπουλου στην εφημερίδα Το ΒΗΜΑ;

Σύμφωνα με αυτό μία από τις διαμορφούμενες τάσεις για το υπόψη θέμα είναι να καταθέσει η Ελλάδα με δήλωση στον ΟΗΕ τις συντεταγμένες των εξωτερικών ορίων της Υφαλοκρηπίδας ή της ΑΟΖ εφόσον αυτή ανακηρυχθεί. (η οριοθέτηση ακολουθεί τους ίδιους κανόνες σύμφωνα με το άρθρο 74/παρ1 της Σύμβασης του Δίκαιου της Θάλασσας).

Η αντίδραση της Τουρκίας, η οποία κατά πάγια τακτική δεν «αφήνει τίποτα αναπάντητο» δεν εξέπληξε. Οι δηλώσεις του λαλίστατου κ. Νταβούτογλου στην Σύμρνη όπου βρισκόταν για την ετήσια σύνοδο των Τούρκων Πρέ-

σβων, του Υπουργού Ενεργείας κ. Γκιλιμίζ ο οποίος επισκεπτόταν το Κατάρ και τα δημοσιεύματα του τουρκικού Τύπου επιβεβαίωσαν την διαχρονική και αταλάντευτη στρατηγική αντίληψη της Τουρκίας για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Στην απειλή της Άγκυρας ότι θα προχωρήσει σε αποτρεπτικές ενέργειες η ελληνική κυβέρνηση βέβαια απήντησε με ...σιωπή!

Ποια είναι όμως η δική μας στρατηγική αντίληψη ...αν τελικά έχουμε για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις μέσα από το πρίσμα της αναθεωρητικής τουρκικής πολιτικής και της αποτροπής άσκησης κυριαρχικών δικαιωμάτων όπως στην συγκεκριμένη περίπτωση, της ανακήρυξη της ΑΟΖ και της οριοθέτηση αυτής ή της υφαλοκρηπίδας που αυτοδικαίως υπάρχει εξ αρχής («ipso facto, ab initio») ιδιαίτερα όταν υπάρχει παγκόσμιο ενδιαφέρον λόγω των ενδείξεων για σημαντικά αποθέματα υδρογονανθράκων; Είναι δυνατόν να ασκείται εξωτερική πολιτική για ευαί-

ΕΙΚ. 1 Η Ελληνική ΑΟΖ

Copyright © zcode.info, 2007.

σθητα θέματα και για επικοινωνιακούς λόγους να δημοσιεύονται στον Τύπο οι σχεδιασμοί;

Πρέπει να γίνουν κατανοητές στους κυβερνώντες οι διαφορές μεταξύ της Δημόσιας Πληροφόρησης (Public Information), της Δημόσιας Διπλωματίας (Public Diplomacy) και ιδιαίτερα για τον κ.Αβραμόπουλο... των Δημοσίων Σχέσεων (Public Relations).

Σε σχετική ανάλυση στο φύλλο της 29 Σεπτεμβρίου, επεσήμανα ότι η μονομερής ανακήρυξη ΑΟΖ δεν δίνει αυτομάτως την κυριότητα της. Απαιτείται σύναψη συμφωνιών οριοθέτησης με τα γειτονικά κράτη και σε περίπτωση ασυμφωνίας, παραπομπή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης (διαδικασία ίδια με αυτή της υφαλοκρηπίδας). Οικοπεδοποίηση και αδειοδότηση έρευνας και εξόρυξης ακολουθούν. (Στην ίδια ανάλυση αναφέρθηκαν οι διαφορές υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ και τα όποια πλεονεκτήματα υπάρχουν και λόγω περιορισμένης έκτασης δεν επαναλαμβάνονται). Διαπιστώνουμε όμως έλλειψη συγκροτημένης στρατηγικής αντίληψης, η οποία θα υποστηρίξει μέσομακροπρόθεσμους εθνικούς στόχους όπως στην συγκεκριμένη περίπτωση το θέμα της εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων.

Δυστυχώς η πολύχρονη παθητική αντιμετώπιση των θεμάτων εξωτερικής πολιτικής αποδεικνύει ότι δεν υπάρχει στρατηγικό βάθος και εύρος στις επιλογές μας.

Η Ελλάδα λόγω έλλειψης πολιτικής βούλησης αλλά και ανεπάρκειας των πολιτικών ηγεσιών έδειξε μία παρατεταμένη απραξία με αποτέλεσμα εκτός από την Ιταλία (υφαλοκρηπίδα) να μην έχει οριοθετήσει ΑΟΖ/υφαλοκρηπίδα με καμία άλλη θαλάσσια συνορεύουσα χώρα και αυτό αποτελεί αρνητική παράμετρο.

Η συμφωνία με την Αλβανία ακυρώθηκε από το συνταγματικό της δικαστήριο ίσως με «δάκτυλο» της Άγκυρας.

Η αμέριστη στήριξη στο Παλαιστινιακό και οι υποτιθέμενες παραδοσιακές άριστες σχέσεις με Αίγυπτο (χώρα κλειδί) και Λιβύη δεν είχαν ανταποδοτικότητα. Από την εποχή του παντοδύναμου Μουμπάρακ η Τουρκία είχε κατορθώσει να υιοθετηθούν οι θέσεις της. Το νέο καθεστώς Μόρσι μετά τις διαδοχικές επισκέψεις Γκιούλ, Ερντογάν και Νταβούτογλου και με μία «ασθενική ελληνική παρουσία» μετακινήθηκε ακόμα πιο κοντά στις τουρκικές θέσεις.

Η Λιβύη, που ακόμα και με τον «αδελφοποιτό» μας Καντάφι είχε αποκλίνουσες θέσεις από την Ελλάδα κατέστησε σαφές στον κ. Αβραμόπουλο, ότι σε αυτό το πεδίο οι θέσεις της δεν ταυτίζονται με τις ελληνικές. Εκτιμάται ότι μία ενεργή ελληνική πολιτική θα μπορούσε να

πείσει τις χώρες αυτές ότι μία συμφωνία οριοθέτησης θα είναι προς όφελός τους ίσως να προσεγγίσουν το θέμα διαφοροτικά. Θετικό όμως γεωπολιτικό δεδομένο είναι η σημαντική βελτίωση των σχέσεων με το Ισραήλ και η στρατηγική συνεργασία σε πολλούς τομείς.

Μπορούμε έστω και με αυτή την συγκυρία να προωθήσουμε τις θέσεις μας και να κατοχυρώσουμε τα κυριαρχικά μας δικαιώματα που πηγάζουν από το Διεθνές Δίκαιο; Και βέβαια είμαστε σε θέση να το κάνουμε, όχι όμως ...αύριο το πρωί μετά την απραξία τόσων ετών! Χωρίς το γνωστό δόγμα «βλέπουμε και κάνουμε», απαιτούνται συνετά και καλά υπολογισμένα βήματα όπως:

- Έντονη και συστηματική διπλωματική προετοιμασία.
- Οικοδόμηση συμμαχιών με βάση κοινά συμφέροντα.
- Ολοκληρωμένη νομική και τεχνική υποστήριξη.
- Δημιουργία αρραγούς εσωτερικού πολιτικού μετώπου.
- Καθορισμός εθνικής ενεργειακής στρατηγικής.
- Επικοινωνιακή σχεδίαση, τόσο για τις κυβερνήσεις και οργανισμούς στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό.
- Περαιτέρω ισχυροποίηση των Ενόπλων Δυνάμεων και ειδική σχεδίαση για διασφάλιση των δικαιωμάτων που πηγάζουν από την ΑΟΖ. Οικοδόμηση συμμαχιών με βάση κοινά συμφέροντα.

Ο Καθηγητής κ. Μάξης δήλωσε πρόσφατα σε θεματική τηλεοπτική εκπομπή με ένα πολύ ρεαλιστικό τόνο ότι «Διεθνές Δίκαιο ...είναι το εθνικό συμφέρον όταν έχεις τα μέσα δηλαδή τις ΕΔ για να το κατοχυρώσεις». Θα προσέθετα και όταν εκπέμπεις το μήνυμα ότι έχεις την βούληση να χρησιμοποιήσεις...τα μέσα αυτά!

Οι ΕΔ αποτελούν τον σημαντικότερο παράγοντα της συνολικής ισχύος ενός Κράτους και είναι το κύριο μέσο υποστήριξης της εξωτερικής πολιτικής.

Οι κυβερνήσεις του παθογενούς πολιτικοκομματικού κατεστημένου έφεραν τις ΕΔ της χώρας, με επιεική περιγραφή σε μη παραδεκτό επίπεδο και απαιτούνται άμεσες παρεμβάσεις προκειμένου να επαναφέρουν την αποτρεπτική ικανότητα της χώρας στα αναγκαία επίπεδα με ταυτόχρονη ανάλογη σχεδίαση για διασφάλιση των κυριαρχικών δικαιωμάτων μας (ΑΟΖ ή υφαλοκρηπίδα)

Προχωρούμε λοιπόν χωρίς φοβικά σύνδρομα αλλά και ανόητους λεονταρισμούς έχοντας υπόψη (παραφράζοντας λιγάκι τον Θουκυδίδη) ότι η Τουρκία στις σχέσεις της με την Ελλάδα πράττει και κερδίζει ότι της επιτρέπει η «η Ισχύς» της (αυτή που εμείς νομίζουμε) και η Ελλάδα υποχωρεί όσο της επιβάλει η «αδυναμία» της.

14 Ιανουαρίου 2013

Σάσων: Το Γιβραλτάρ της Αδριατικής

Ένα νησί που στις 5 Ιουνίου του 1914

το «χαρίσαμε» στην Αλβανία

Αντιναύαρχος

Δρ. Στυλιανός Χαρ. Πολίτης

Μπροστά στην είσοδο του κόλπου Αυλώνας σε απόσταση περίπου τρία μίλια βρίσκεται ένα γραφικό νησί. Το όνομα του Σάσων ή Σασώ είναι πανάρχαιο. Από το δεύτερο προ Χριστού αιώνα το αναφέρει ο ιστορικός Πολύβιος και ο αρχαίος γεωγράφος Σκύλακας ο Καρυανδέας. Μνημονεύεται επίσης και από τους γεωγράφους Στράβωνα, Κλαύδιο Πτολεμαίο καθώς και από το Ρωμαίο Ναύαρχο και ιστορικό Πλίνιο σαν ορμητήριο πειρατών. Οι Ιταλοί το αποκαλούν Σαζένο (Saseno) και οι Αλβανοί Σαζάνη (Sazani). Εκτείνεται μόλις δύομισι ναυτικά μίλια από βορά προς νότο και το μέγιστο πλάτος του δεν ξεπερνά το ένα μίλι. Το μέγιστο ύψος του είναι τριακόσια τριάντα ένα μέτρα. Αποτελείται από δύο λόφους που ξεγελούν από μακριά, δίνοντας την εντύπωση ότι υπάρχουν δύο ξεχωριστά νησιά. Από νότο το προσεγγίζει σε απόσταση τριών ναυτικών μιλίων η άκρη Λιγκουέτα (Gjuherzes) της χερσονήσου των Ακροκεραυνίων, ενώ ανατολικά η πλησιέστερη απόσταση του από την ηπειρωτική ξηρά είναι τεσσεράμισι ναυτικά μίλια. Καθώς τα βάθη γύρω από το νησί είναι μεγάλα επιτρέπεται η διέλευση ακόμα και μεγάλων πλοίων. Μισό μίλι νοτιότερα από τη βορειοδυτική άκρη, σε ύψος εκατόν ενενήντα οκτώ μέτρων λειτουργεί φάρος. Υπάρχει μαρτυρία και για ερείπια φρουρίου στο νησί, πιθανόν Ρωμαϊκού. Ο λιμένας στο βορειότερο τμήμα των ανατολικών ακτών του είναι ασφαλής. Προφυλάσσεται από κυματοθραύστη και λιμενοβραχίονα. Παλαιότερα η περιοχή του λιμένα ονομαζόταν «Άγιος Νικόλαος». Το όνομα της το είχε πάρει από μια μικρή εκκλησία που λειτουργούσε εκεί και καταστράφηκε το 1788 από Τούρκους του Αυλώνα. Το απόκρημνο έδαφος του νησιού καθώς και οι απότομοι βράχοι και το πλήθος των υφάλων που σχηματίζουν γύρω του φυσικά κωλύματα, απαγορεύουν την προσέγγιση από τη θάλασσα, καθιστώντας το απόρθητο κάστρο. Το νησί γενικά είναι άγονο αλλά προσφέρεται για τη βοσκή αιγοπροβάτων. Παρά τη σχετικά μικρή του έκταση που δεν ξεπερνά τα 5,2 τετραγωνικά χιλιόμετρα, μπορούσε να εκτρέφει στο παρελθόν 8000 πρόβατα, περισσότερα από 300 κατσίκια καθώς και πλήθος βοοειδών.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σταθούμε στη στρατηγική αξία του νησιού που συνδέεται άμεσα με την αντίστοιχη στρατηγική σημασία της ευρύτερης περιοχής του, δηλαδή της Αδριατικής. Όσο μικρό κι αν είναι το νησί, η σημασία του είναι τεράστια. Αυτό οφείλεται στη θέση του. Βρίσκεται στο ανατολικό άκρο του στενού του Οτράντο. Το στενό αυτό, εύρους σαράντα ναυτικών μιλίων μεταξύ Αλβανίας και Ιταλίας, αποτελεί την πύλη της Αδριατικής! Αυτό είναι εκείνο το στοιχείο που δίνει στο μικρό και άγονο νησί μια τόσο σημαντική στρατηγική αξία που τη

μοιράζεται με το άλλο άκρο του στενού, το δυτικό που αποτελείται από την άκρη Σάντα Μαρία ντι Λέουκα και την άκρη Οτράντο της Ιταλίας. Είναι εύκολα κατανοητό ότι η Δύναμη που ελέγχει την είσοδο του στενού ελέγχει μια από τις σημαντικότερες θάλασσες της περιοχής μας, γεγονός που αποτελεί σημαντικό στρατηγικό πλεονέκτημα σε ολόκληρη τη Μεσόγειο! Για τους λόγους αυτούς το ενδιαφέρον για στρατηγικό έλεγχο της Αδριατικής δεν είναι καθόλου καινούργιο. Πρώτοι οι Ρωμαίοι αντιλήφθηκαν τη μεγάλη αξία της και έκτισαν οχυρωματικά έργα. Στη διάρκεια της μεσαιωνικής Αυτοκρατορίας μας, τη λεγόμενη Βυζάντιο σήμερα, το ενδιαφέρον περιορίστηκε σχετικά. Ο στρατηγικός προσανατολισμός τότε ήταν προς βορά και κυρίως προς ανατολάς. Με την εμφάνιση όμως των Τούρκων, η αξία της περιοχής αναβαθμίστηκε. Πλήθος διεθνείς συνθήκες είχαν στόχο τους την εξασφάλιση του ελέγχου της Αδριατικής, τότε υπέρ της μίας και τότε υπέρ της άλλης Μεγάλης Δυνάμεως.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε όμως ότι ιστορικά η Σάσων, το Γιβραλτάρ της Αδριατικής, ανήκει στα Ιόνια νησιά. Από το 1696, μετά από 125 χρόνια Τουρκικής κατοχής, το βρίσκουμε μαζί με τα υπόλοιπα Ιόνια νησιά κάτω από Ενετική επικυριαρχία, ενώ στη συνέχεια ακολούθησε τη μοίρα των Ιόνιων Νήσων σε όλες τις διεθνείς εξελίξεις. Με τη Συνθήκη του Κάμπο-Φόρμιο τον Οκτώβριο του 1797 μεταξύ Γαλλίας και Αυστρίας περιήλθε μαζί με τα Επτάνησα στη Γαλλία, όπως και όλες οι «.. άλλοτε Βενετικές κτήσεις εις την Αλβανίαν, που κείνται νοτίως του κόλπου του Δρίνου». Συμπεριλήφθηκε στη Συνθήκη της Κωνσταντινουπόλεως, το Μάρτιο 1800 μεταξύ Τούρκων και Ρώσων, για τη συγκρότηση της Δημοκρατίας των Επτανήσιων. Ακολούθησε η Συνθήκη της Αμιένης το Μάρτιο 1802, μεταξύ Γαλλίας, Αγγλίας Ισπανίας όπου αναγνωρίζεται η Επτάνησος Πολιτεία και κατοχυρώνεται το καθεστώς προστασίας των Συμμάχων Δυνάμεων και φθάσαμε στη Συνθήκη των Παρισίων το 1815 μεταξύ Γαλλίας και των τεσσάρων Συμμάχων Αυστρίας, Αγγλίας, Πρωσίας και Ρωσίας με την οποία αναγνωρίστηκαν οι Ιόνιοι Νήσοι σαν ελεύθερη και ανεξάρτητος Πολιτεία υπό Αγγλική προστασία. Στην εξουσία της Ιονίου Πολιτείας, σύμφωνα με διευκρίνιση της 17ης Νοεμβρίου 1825 περιλαμβανόταν και η Σάσων σαν μια από τις νήσους «... με τα εξαρτήματα των, όπως αναφέρονται εις την Συνθήκη της Κωνσταντινουπόλεως της 21 ης Μαρτίου 1800». Γι αυτό με την εγκατάσταση της Ιονίου Πολιτείας, ένα Αγγλικό Πολεμικό Πλοίο έπλευσε στη Σάσωνα που την κατέλαβε υποστέλλοντας την Οθωμανική Σημαία και ύψωσε τη Σημαία της Ιονίου Πολιτείας. Στη συνέχεια οι Τούρκοι προσπάθησαν πολλές φορές να ανακαταλάβουν

τη Σάσωνα ειδικά μεταξύ των ετών 1850 έως 1959, αλλά εκδιώχθηκαν από τις Βρετανικές Στρατιωτικές Δυνάμεις.

Η παραχώρηση των Ιονίων Νήσων στην Ελλάδα έγινε με τη Συνθήκη του Λονδίνου το Μάρτιο του 1864. Η νήσος Σάσων ακολουθούσα τη μοίρα των Επτανήσιων θα έπρεπε κανονικά να ενσωματωθεί στην Ελλάδα. Δυστυχώς όμως δεν υψώθηκε η Κυανόλευκος σ' αυτή τη νήσο είτε «εξ ακατανόητου μυωπίας και αβλεψίας», είτε γιατί θεωρήθηκε «τελείως άχρηστη, διότι ήταν τελείως άγονος». Οι Τούρκοι όμως από τη γειτονική Αυλώνα καιροφυλακτούσαν! Επωφελήθηκαν από το ασυγχώρητο λάθος μας και έσπευσαν να κατοχυρώσουν την κυριαρχία τους σε αυτό το «άγονο» νησί. Φρόντισαν μάλιστα να εγκαταστήσουν φάρο που λειτούργησε το 1871.

Στη διάρκεια του Α' Βαλκανικού Πολέμου στις 15 Νοεμβρίου του 1912, ο Διοικητής Ομάδας Ατμομυδρομών της Μοίρας Ιονίου, Αντιπλοίαρχος Κωνσταντίνος Γεωργαντάς, επιβαίνων του Ατμομυδρομόνου ΠΗΝΕΙΟΣ όπου ήταν Κυβερνήτης ο Πλωτάρχης Αναστάσιος Ανδρεάδης, απελευθέρωσε τη νήσο και ύψωσε την Ελληνική Σημαία. Η απελευθέρωση γιορτάστηκε με μεγάλο ενθουσιασμό από τις δεκαπέντε Ελληνικές Οικογένειες κτηνοτρόφων που κατοικούσαν εκεί. Παντού κυμάτιζε η Ελληνική Σημαία! Μια μεγάλη γιορτή είχε αρχίσει σ' αυτό το ακριτικό Ελληνικό νησί. Αμέσως στις 21 Νοεμβρίου άρχισε με τη φροντίδα του Αντιπλοίαρχου Γεωργαντά να λειτουργεί ξανά και ο φάρος του νησιού. Όλα έδειχναν πως η Ελληνική κυριαρχία είχε σκεπάσει στοργικά το νησί. Δυστυχώς όμως αυτό δεν κράτησε για πολύ. Οι Μεγάλες Δυνάμεις είχαν άλλα σχέδια!!! Μετά από πιέσεις της Ιταλίας συμφώνησαν μεταξύ τους την παραχώρηση της στην Αλβανία με το Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας στις 13 Φεβρουαρίου 1914. Στη συνέχεια και ενώ βρισκόταν στην εξουσία η Κυβέρνηση του Ελευθέριου Βενιζέλου, η Ελληνική Βουλή έκανε κάτι το πρωτοφανές: με το Νόμο 272 της 5ης Ιουνίου του 1914 παραχώρησε τη νήσο Σάσωνα στην Αλβανία!!! Στις 2 Ιουλίου, εκτελώντας εντολή της Ελληνικής Κυβερνήσεως, απεχώρησε η Ελληνική φρουρά, υποστέλλοντας τη Σημαία μας. Οι δυστυχείς κάτοικοι του νησιού αφέθηκαν τελείως απροστάτευτοι. Λίγες μέρες μετά την εγκληματική εγκατάλειψη τους, στις 16 Ιουλίου 1914, σφαγιάστηκαν με τον αγριότερο τρόπο!!!

Η Ιταλία από την αρχή του περασμένου αιώνα είχε αρχίσει να εκδηλώνει έντονο ενδιαφέρον για απόκτηση ελέγχου στην περιοχή. Γι' αυτό και οι «περιπέτειες» της Σάσωνος δεν σταμάτησαν. Το 1915, στις 26 Απριλίου έγινε η Συμφωνία του Λονδίνου. Μ' αυτή, η Ιταλία πέτυχε και την ουδετεροποίηση του Στενού της Κέρκυρας, ενώ αποφασίστηκε η παραχώρηση της νήσου Σάσωνα και του Αυλώνα στην Ιταλία. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, η Ιταλία άρχισε να καταβάλει μεγάλες προσπάθειες για να αποκτήσει επιρροή στο νεοσύστατο κράτος της Αλβανίας. Στη συνέχεια εναντιώθηκε σε κάθε προσπάθεια απελευθέρωσης της μαρτυρικής Βορείου Ηπείρου. Μεγάλος εκφραστής αυτού του ενδιαφέροντος και ειδικά για μια «προέχουσα θέση στην Αδριατική» όπως δήλωναν τότε διπλωματικά οι Ιταλοί, υπήρξε ο Μουσολίνι. Αφού ο δικτάτορας της Ιτα-

λίας εξασφάλισε την επιρροή του στην Αλβανία, άρχισε να εποφθαλμιά και την Κέρκυρα. Την αφορμή δεν άργησε να τη βρει. Ήταν η δολοφονία από άγνωστους κακοποιούς του Ιταλού Στρατηγού Ενρίκο Τελλίσι και της συνοδείας του στις 27 Αυγούστου 1923 στην Κακαβιά. Ο Ντούτσε διέταξε την κατάληψη της Κέρκυρας. Το έργο αυτό εκτελέστηκε στις 31 Αυγούστου 1923, από μέρος του Ιταλικού στόλου υπό το Ναύαρχο Σαλάρι. Τα Ιταλικά πλοία αποβίβασαν στρατό κατοχής αφού πρώτα βομβάρδισαν ανηλεώς την πόλη της Κέρκυρας φονεύοντας πολλούς αμάχους και καταστρέφοντας πλήθος κτισμάτων ακόμα και εκκλησίες! Η Ιταλική κατοχή τερματίστηκε σε λίγες μέρες. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1923 οι Ιταλοί ξαναγύρισαν στην χώρα τους, ύστερα από πιέσεις των συμμάχων μας και ιδίως της Μεγάλης Βρετανίας που δεν ήθελε να αφήσει στην Ιταλία τον πλήρη έλεγχο και των δύο σημείων της εισόδου στην Αδριατική. Αφού λοιπόν η Κέρκυρα σώθηκε λόγω της στρατηγικής θέσεως της, η Ιταλία έριξε όλο το βάρος της στη νήσο Σάσωνα. Σημαντικός ήταν ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων της που ολοκληρώθηκε στις 7 Απριλίου του 1939 και τη μετέτρεψε σε μια ισχυρότατη Ναυτική Βάση. Μια Βάση που στη συνέχεια φάνηκε πολύ χρήσιμη στις δυνάμεις του Άξονα σ' όλη τη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, όπου παρατηρήσαμε χωρίς να μας εκπλήσσει τη μεγάλη έξαρση του ενδιαφέροντος για την Αδριατική από όλες τις εμπλεκόμενες δυνάμεις. Σε όλη αυτή την περίοδο, οι άρτια οργανωμένες Δυνάμεις του Άξονα ασκούσαν επιχειρησιακό έλεγχο στην περιοχή της Αδριατικής με ορμητήριο το νησί Σάσων απ' όπου επιχειρούσαν τα Υποβρύχια τους τόσο προς βορά όσο και προς νότο.

Μετά το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πόλεμο με τη συντριπτική ήττα του Άξονα και με τη Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων στις 10 Φεβρουαρίου 1947, η Σάσων περιήλθε οριστικά πια στην Αλβανία. Αμέσως η Αλβανία έστειλε 6 Αξιωματικούς του Ναυτικού επικεφαλής στρατιωτικής δυνάμεως που εγκαταστάθηκε για τη φρούρηση του νησιού. Οξυδερκής ο δικτάτορας της Αλβανίας, Εμβέρ Χότζα (Enver Hoxha), εκτιμώντας σωστά τη μεγάλη στρατηγική αξία του νησιού και γνωρίζοντας ότι η Χώρα του δεν θα μπορούσε μόνη της να αξιοποιήσει τις στρατιωτικές του δυνατότητες, αποφάσισε να το παραχωρήσει στη Σοβιετική Ένωση. Το γεγονός αυτό μετέτρεψε την Αλβανία σε πολύτιμο σύμμαχο των Σοβιετικών. Οι εργασίες για την στρατηγική αξιοποίηση του νησιού ξεκίνησαν το καλοκαίρι του 1948. Τον Ιούλιο αυτού του έτους αποβιβάστηκε μια ομάδα Αξιωματικών ειδικών σε θέματα οχυρώσεως και εγκαταστάσεως πυραύλων. Ακολούθησε η αποβίβαση ενός πλήθους ισχνών, ρακένδυτων και ελεεινών στην όψη ανθρώπινων υπάρξεων που προερχόντουσαν από τις Χώρες που βρισκόντουσαν τότε κάτω από τον έλεγχο του Κρεμλίνου. Με φρικτές συνθήκες συνεχούς εργασίας μέρα νύκτα κατά το σοβιετικό πρότυπο, άρχισαν εντατικές εργασίες που διήρκεσαν μέχρι το φθινόπωρο του 1952.

Μέσα σε θαλάσσιες στοές που δημιουργήθηκαν στο νησί, άρχισαν να σταθμεύουν περισσότερα από τέσσερα υπερσύγχρονα υποβρύχια έτοιμα να κλείσουν το στενό του Οτράντο και να απομονώσουν την Αδριατική. Η

Βάση εξοπλίσθηκε με πυρηνικά όπλα και υπερσύγχρονους σοβιετικούς πυραύλους των οποίων το βεληνεκές υπερκάλυπτε σημαντικότερο μέρος της Αδριατικής καθώς και του Ιονίου. Επίσης υπερκάλυπτε μεγάλο μέρος της Ιταλικής χερσονήσου και βεβαίως έλεγχε απόλυτα τον Τάρα την κυριότερη Ναυτική Βάση των Ιταλών σε απόσταση μόλις 45 μιλίων. Στην κορυφή Ravina λειτούργησε υπερσύγχρονο για την εποχή του ραντάρ αέρος και επιφανείας. Η εμπέλεια του κάλυπτε όλο το θαλάσσιο χώρο μέχρι την Ιταλία. Παράλληλα εγκαταστάθηκαν και πλήθος πυροβολαρχίες για αντιαεροπορική κάλυψη, ενώ για μακρά προστασία των εγκαταστάσεων της, εξοπλίσθηκαν με παρόμοιο τρόπο και τα όρη Karaburum που βρίσκονται στη βορειοηπειρωτική ακτή νότια της Σάσωνος και κατασκευάστηκαν τρία αεροδρόμια με υπόγειες θέσεις αποκρύψεως αεροσκαφών καθώς και υπόγειες αποθήκες καυσίμων ανταλλακτικών και πυρομαχικών. Το ένα στον Αυλώνα, το άλλο νοτιοδυτικά της κοιλάδας Dukatti και το τρίτο ανατολικά του ποταμού Sushitsa. Στο νησί δημιουργήθηκε καλό οδικό δίκτυο για τις μετακινήσεις του προσωπικού, κτίστηκαν πολλά σπίτια για τη στέγαση των οικογενειών του εγκατεστημένου προσωπικού και άρχισαν να λειτουργούν σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Νατοϊκό αντίβαρο σ' αυτές τις επιδιώξεις των συμμάχων της Αλβανίας, βρέθηκε τότε η Ιταλία. Το Ιταλικό Ναυτικό διέθεσε στη Συμμαχία αξιόμαχες ανθυποβρυχιακές μονάδες επιφανείας και αέρος, παράλληλα με ικανό αριθμό Υποβρυχιών. Η Ελλάδα σαν μέλος και εκείνη του Ν.Α.Τ.Ο. θα μπορούσε ίσως να μοιραστεί ένα τέτοιο ρόλο. Δυστυχώς όμως η τουρκική απειλή απομάκρυνε τα στρατηγικά μας ενδιαφέροντα απ' αυτή την τόσο σημαντική περιοχή, αφήνοντας ολόκληρο το χώρο στη σύμμαχο Ιταλία. Γι' αυτό η ναυτική παρουσία μας ήταν σχεδόν μηδαμινή και περιοριζόταν στην κατά καιρούς παρουσία ενός και μόνου Πολεμικού Πλοίου στο λιμένα Κερκύρας, που εκτελούσε μικρές περιπολίες.

Το 1961 δημιουργήθηκε ένα αγεφύρωτο χάσμα στις σχέσεις Αλβανίας και της τότε Σοβιετικής Ενώσεως. Ο δικτάτορας Εμβέρ Χότζα διώχνει τους Σοβιετικούς από τη Σάσωνα αλλά κρατά τα Σοβιετικά υποβρύχια. Το νησί παραμένει Ναυτική Βάση της Αλβανίας και οι πολυτελείς κατοικίες των Σοβιετικών Αξιωματικών χρησιμοποιήθηκαν για τον παραθερισμό των οικογενειών των Αλβανών Αξιωματικών καθώς και της νομενκλατούρας του «Αλβανικού Κόμματος Εργασίας», δηλαδή του Κομμουνιστικού Κόμματος. Η Αλβανία είχε απομακρυνθεί από την επιρροή της Σοβιετικής Ενώσεως. Δεν άργησε όμως να βρει στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας το νέο αφεντικό της και τον καινούργιο της προστάτη. Στο πλαίσιο νέων στρατηγικών της επιδιώξεων που υπαγορευόντουσαν από τη νέα πολυπληθή σύμμαχο της, αξιοποίησε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη Ναυτική Βάση της στη Σάσωνα. Σε περίπτωση πολέμου είναι βέβαιο ότι απ' αυτή τη Βάση τα υποβρύχια της, με την ικανότητα τους για πολύωρη παραμονή υπό την επιφάνεια θα μπορούσαν να παίζουν με επιτυχία τον στρατηγικό τους ρόλο μόνα τους ή και με τη βοήθεια άλλων συμμαχικών τους.

Το 1990 με την κατάρρευση του κομμουνιστικού καθεστώτος, η Βάση υποβαθμίσθηκε και το νησί σχεδόν ερημώθηκε. Το έτος 1993 πήγε στο νησί ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ Μάνφρεντ Βέρνερ. Ήταν η πρώτη επίσκεψη Δυτικού Αξιωματούχου. Δεν έγινε όμως σε κανένα γνωστός ο σκοπός της επισκέψεως του. Πολύ πιθανόν να υπήρχε κάποιο Νατοϊκό ενδιαφέρον. Αυτό όμως που είναι βέβαιο είναι ότι η Αλβανική Κυβέρνηση έχοντας υπόψη της την αξία της Σάσωνος αλλά και τους στρατηγικούς στόχους της Ιταλίας φρόντισε να ωφεληθεί όσο ήταν δυνατό απ' αυτό. Όπως γνωρίζουμε όλοι, η Αλβανία δεν είχε ποτέ αξιόλογες στρατιωτικές δυνάμεις. Γι' αυτό και δεν μπόρεσε ποτέ να διεκδικήσει μια ισχυρή θέση στο διεθνές «γίγνεσθαι». Μπόρεσε όμως να εκτιμά σωστά το εθνικό συμφέρον της. Πάντα ενεργούσε σύμφωνα μ' αυτό! Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο εκμεταλλεύθηκε και πάλι τη Σάσωνα. Ο Αλβανός Πρωθυπουργός Παντελί Μάικο δεν άργησε να την παραχωρήσει στους Ιταλούς. Τη Τρίτη 10 Νοεμβρίου 1998 υπεγράφηκε στη Ρώμη η «οικονομική συμφωνία» Ντ' Αλέμα – Μάικο. Μετά τη συμφωνία αυτή η Ιταλία απέκτησε το δικαίωμα εγκατάστασης στο έδαφος της νήσου μίας ισχυρής υπερσύγχρονης στρατιωτικής δυνάμεως για έλεγχο του στενού του Οτράντου, με πρόσχημα την αποτροπή της διακινήσεως των λαθρομεταναστών. Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, έχει δημιουργηθεί και λειτουργεί ισχυρή Ιταλική Βάση επανδρωμένη με περισσότερους από τριακόσιους στρατιωτικούς με υπερσύγχρονο εξοπλισμό. Το σημαντικό αυτό νησί σήμερα βρίσκεται στη γεωστρατηγική σφαίρα των Ιταλικών συμφερόντων. Αυτό που δεν πέτυχε ο Μουσολίνι το 1923 με την κατάληψη της Κέρκυρας από τον Ιταλικό στόλο, το πέτυχε σήμερα η Χώρα του με τον πιο ανώδυνο τρόπο. Το αντάλλαγμα είναι η δέσμευση της Ιταλίας για χρηματοδότηση προγράμματος ύψους τριακοσίων σαράντα δισεκατομμυρίων λιρετών με μορφή δωρεάν βοήθειας ή με την παροχή χαμηλότοκων δανείων. Στο «πακέτο» περιλαμβάνεται και η αποκατάσταση του αλβανικού ηλεκτρικού δικτύου, ο εξοπλισμός δύο ταξιαρχιών, η κατασκευή δρόμου μήκους 72 χιλιομέτρων και η επαναλειτουργία ενός πολεμικού αεροδρομίου.

Σήμερα ενενήντα εννέα χρόνια από τον Ιούνιο του 1914 που κυριολεκτικά χαρίσαμε στους Αλβανούς το πολύτιμο αυτό νησί, η σκέψη μας γυρίζει πίσω. Η παραχώρηση Εθνικού εδάφους σε άλλο κράτος ήταν μια πράξη που μόνο εγκληματική θα μπορούσαμε να τη χαρακτηρίσουμε. Εγκληματική ήταν και η εγκατάλειψη των ομογενών μας που φύλαγαν σαν θησαυρό στο βάθος του σεντουκιού τους τη Γαλανόλευκο - τη σημαία που με τέτοια χαρά και αγαλλίαση ύψωσαν στις φτωχικές τους καλύβες, όταν απελευθερώθηκαν. Κανένας όμως από τους κυβερνώντες τότε δεν τους σκέφθηκε. Κανένας δεν ανησύχησε για την τύχη τους. Σήμερα μάλιστα τους έχουμε ξεχάσει παντελώς. Δεν έχει σημασία ποια ήταν η τότε Κυβέρνηση. Δεν μπορούν να αποδοθούν τώρα πια ευθύνες. Αναλογιζόμαστε όμως το στρατηγικό όφελος που θα μπορούσε να είχε η Πατρίδα μας με τη Σάσωνα δική μας. Ας ευχηθούμε τέτοιο λάθος να μην ξαναγίνει!

Κεμαλική Δημοκρατία και Ισλαμική Δημοκρατία

Του Αντιστρατήγου ε.α. Σταύρου Κουτρή

Η Τουρκία σήμερα μεταλλάσσεται. Αφ' ενός ισλαμοποιείται, αφ' ετέρου υιοθετεί τη νεοοθωμανική αντίληψη του κ. Νταβούτογλου για τον κόσμο και τη διεθνή θέση της χώρας, μεγαλοϊδεατικής κατεύθυνσης, με έντονα στοιχεία αλλαγής του διεθνούς περιβάλλοντος προς όφελός της, άσχετα με τις Διεθνείς Συνθήκες. Παρουσιάζεται ως Δημοκρατία, που ενσωματώνει τον ισλαμισμό κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα της χριστιανοδημοκρατίας, καθιστάμενη πρότυπο για τις ισλαμικές χώρες.

Είναι όμως δημοκρατία η Τουρκία; Επιθυμεί ο κ. Ερντογάν και το κόμμα του τον πραγματικό εκδημοκρατισμό ή απλά αυτός χρησιμοποιείται σα στάχτη στα μάτια της Δύσης και ως Δούρειος Ίππος εκπόρθησης του κεμαλικού κατεστημένου;

Η Τουρκία του Κεμάλ, η Τουρκική Δημοκρατία, ήταν στην ουσία κράτος αντιδημοκρατικό, εθνικιστικό, με κυρίαρχες αντιλήψεις τον κρατικισμό, τον τουρκισμό και μια κοσμικότητα ιδιάζουσα και επιφανειακή, καθόσον κυρίαρχη θρησκευτική αντίληψη παρέμενε ο ισλαμισμός και οι μη μουσουλμάνοι αντιμετώπιζοντο τουλάχιστον με καχυποψία. Πυλώνες του ο Στρατός, τα Σώματα Ασφαλείας, η Δικαιοσύνη και η Γραφειοκρατία του Υπουργείου Εξωτερικών, υποβοηθούμενοι από τα ΜΜΕ. Η Τουρκία του Ερντογάν παρά τις διακηρύξεις και διαβεβαιώσεις προς τη Δύση για εμβάθυνση της Δημοκρατίας, που έχουν ήδη αρχίσει να αμφισβητούνται, δε φαίνεται να οδεύει προς αυτή τη κατεύθυνση, καθόσον διατηρεί όλα τα ανταρχικά στοιχεία του κεμαλισμού. Οι 100άδες φυλακισμένοι δημοσιογράφοι και Κούρδοι το πιστοποιούν.

Πώς επηρεάζει ο ισλαμισμός την Τουρκία; Τις τελευταίες 10ετίες ουσιαστικό ρόλο στην τουρκική κοινωνία άρχισε να παίζει το ισλαμικό ρεύμα του Φετουλλάχ Γκιουλέν, μέντορος των κ.κ Ερντογάν και Γκιουλ, το οποίο ανέλαβε την ευθύνη λειτουργίας σχολείων σε όλες τις βαθμίδες, υποτροφιών, κοινωφελών ιδρυμάτων, επιχειρηματικών ομίλων, συγκροτημάτων ΜΜΕ. Προετοίμασε την κοινωνία για ισλαμοποίηση και κυρίως δημιούργησε καταρτισμένες ομάδες πολιτών, μελών του ρεύματος Γκιουλέν, έτοιμων να αναλάβουν τα ηνία των κρατικών φορέων.

Ο ίδιος ο Γκιουλέν έχει διακηρύξει την ανάγκη ισλαμικής διακυβέρνησης.

Το ΑΚΡ του Ερντογάν απετέλεσε τον πολιτικό φορέα που ανέλαβε να υλοποιήσει το εγχείρημα μετάβασης της Τουρκίας από την «Κεμαλική Δημοκρατία» στην «Ισλαμική Δημοκρατία». Με βάση την προετοιμασία του ρεύματος Γκιουλέν το ΑΚΡ έχει εκπορθήσει όλα τα κάστρα του Κεμαλισμού, και εκτυλίσσεται η άλωση του τελευταίου, των Ενόπλων Δυνάμεων. Μπορούμε να εκτιμήσουμε με μεγάλη ακρίβεια ότι νικητής αυτής της διαμάχης θα είναι ο ισλαμιστής Ερντογάν.

Ο Κεμάλ διακήρυξε την αρχή «Ειρήνη στην Τουρκία, ειρήνη στον Κόσμο» και προχώρησε με τον Ελευθέριο Βενιζέλο σε προσέγγιση των δύο κρατών με κοινή επιδίωξη την ελληνοτουρκική φιλία. Μετά το θάνατό του σταδιακά επικράτησαν αναθεωρητικές τάσεις απέναντι στις διεθνείς συνθήκες και η Τουρκία

προχώρησε στην προσάρτηση της Επαρχίας Αλεξανδρέτας, στην εμπλοκή στο Κυπριακό, στην εισβολή και κατοχή μέρους των εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην παρουσίαση πάμπολλων διεκδικήσεων σε βάρος της χώρας μας. Με το δόγμα του νεοοθωμανισμού που υιοθετεί κατέχει πλέον και το θεωρητικό εργαλείο για να δικαιολογεί τον αναθεωρητισμό της.

Ισχύει ο ισχυρισμός ότι οι Δημοκρατίες δεν πολεμούν μεταξύ τους; Στη χώρα μας κάποιιοι το πίστεψαν και ελπίζουν ότι όσο η Τουρκία “εκδημοκρατίζεται” από τον Ερντογάν και αποκαθλώνεται το στρατοκρατικό κεμαλικό κατεστημένο, τόσο απομακρύνεται η πιθανότητα συμπλοκής των δύο γειτονικών χωρών. Τελικά όμως η Τουρκία μετατρέπεται τον ισχυρισμό σε μύθο της φιλελεύθερης αντίληψης των διεθνών σχέσεων;

Δημιουργείται λοιπόν μία βεβαιότητα και μια υποψία. Η βεβαιότητα είναι ότι η νέο-οθωμανική Τουρκία, δημοκρατική ή μη, θα συνεχίσει να επιδιώκει την αλλαγή του status quo της περιοχής. Η υποψία, που μένει να αποδειχθεί στο μέλλον, είναι ότι η Τουρκία δε κατευθύνεται προς μια Δημοκρατία Δυτικού Τύπου, αλλά προς μια Δημοκρατία Ισλαμικού Τύπου.

Περί ανορθολογισμένων ορθολογισμών

Δοκίμιον

Του Υποστρατήγου ε.α. Κωνσταντίνου Αργυροπούλου

Κατά το λεξικό, «ορθολογισμός» είναι η σκέψη ή η κρίση σύμφωνα με τους κανόνες της λογικής. Ανορθολογισμός είναι η παραβίαση του ορθολογισμού. Είναι ο παραλογισμός. Είναι ο ανορθόδοξος τρόπος προσλήψεως και απόδοσεως βεβαιωμένων εννοιών.

Ακολουθώντας τις παραπάνω ερμηνείες πιστεύω, ότι θα συμφωνούσαμε, ότι ο ανορθολογισμός είναι η ανορθόδοξος οδός, μέσω της οποίας προσβαίνουμε στις μη επιδεχόμενες αμφισβητήσεως σημασίες πραγμάτων, γεγονότων και καταστάσεων. Κάτω λοιπόν από αυτή την προϋπόθεση, πρέπει να επιχειρηθεί η κατάδειξη του φαινομένου της εποχής μας, όπου όλες οι γνώσεις μας και οι εμπειρίες μας επί του τι είναι λογικό, έχουν οσημέραι μεταταθεί σε ένα άλλο σύστημα αναφοράς σκέψεως, όπου έχει παραμερισθεί εκείνη, που μας έχει διδαχθεί. Ήγουν αυτή, η από την φύση, το σχολείο και την οικογένεια, μέθοδος του «αντιλαμβάνεσθαι» την πραγματικότητα.

Στην προσπάθειά μας να κατανοήσουμε το πώς αντιλαμβανόμαστε την πραγματικότητα, ας ακολουθήσουμε μία σειρά συλλογισμών. Επί παραδείγματι, στον Μεσαίωνα, η πολιτική εξουσία ήταν διεσπαρμένη και χαοτική. Οι τότε άνθρωποι ήσαν βιο-οικονομικο-κοινωνικά εξαρτώμενοι από διαφορετικά συστήματα εξουσίας, (είτε αυτή ήταν πολιτική είτε ήταν θρησκευτική), τα οποία συστήματα ήσαν πεπρωκισμένα με τους ποικίλους αυτών βαθμούς ισχύος και επιρροής. Δηλαδή οι άνθρωποι διατελούσαν υπό κάποιον τοπικό αφέντη ή μακρινό βασιλιά ή κάποιον επίσκοπο ή τον πάπα της Ρώμης κ.ο.κ. Ήταν ένας ορθολογισμός της εποχής, ο οποίος για τους σημερινούς φαντάζει σαν ένα ανορθολογικό και όπως δήποτε αμφισβητούμενο σύστημα διακυβερνήσεως.

Στα σύγχρονα κράτη, η εξουσία είναι στην δικαιοδοσία μιας κυβερνήσεως και οι πολίτες ζουν κάτω από νομοθετημένους κανόνες, κατά βάση και σύμφωνα με τις αρχές της δημοκρατίας. Η εξέλιξη του κράτους έφθασε σε τέτοιο σημείο, ώστε να επιτρέψει την οργάνωση της πολιτικής εξουσίας επί τη βάση ορθολογισμένων κανόνων και καθορισμένων εθνικών συνόρων. Ωστόσο, σήμερα σημειώνεται μία μεταβατικότητα σε ένα παγκοσμιοποιούμενο διακρατικό σύστημα. Τα εθνικά κράτη εισέρχονται σ' αυτό με κανόνες ορθολογισμένους μεν από πλευράς παγκοσμίου εμπορίου και ελευθέρας αγοράς αλλά ανορθολογισμένους από πλευράς συστάσεως της νέας ποικιλόμορφης οντότητας, η οποία κατ' ουδένα τρόπον σχετίζεται με την προστασία των κατ' έκαστον κράτος εθνικών παραμέτρων.

Και ενώ οι πολίτες προσδοκούν από τα κράτη τους την προάσπιση συγκεκριμένων αξιών, όπως είναι η ασφάλεια, η ελευθερία, η τάξη, η δικαιοσύνη, η ευημερία κλπ,

εν τούτοις, ουδείς από τους παράγοντες, που συνιστούν την νέα παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα δύναται να εγληθεί αυτές τις προσδοκώμενες αξίες.

Εγώ π.χ. ο Έλληνας, ενώ πιστεύω -και πρέπει να πιστεύω- στην εφαρμογή των διεθνών κανόνων δικαίου, όπου μέσω αυτών έχω το δικαίωμα να κηρύξω είτε την ΑΟΖ είτε τα 12 ναυτικά μίλια, καθ' ά προβλέπεται από το Δίκαιο της Θαλάσσης, την ίδια στιγμή απειλούμαι από την Τουρκία, η οποία προβάλλει casus belli, διότι έχει διαφορετική προσέγγιση επί της ερμηνείας των διεθνών σχέσεων και σε συνάρτηση βεβαίως με την αυτο-υπερεκτιμωμένη εθνική της ισχύ. Συνεπώς ένας ανορθολογισμός είναι η αδικαιολόγητη αφαίρεση του αισθήματος ασφαλείας μου, την ίδια στιγμή, που η ορθολογισμένα ενεργούσα εταιρεία εξορύξεως υδρογονανθράκων θα κερδίσει από την υπόθεση ούτως ή άλλως, ανεξαρτήτως του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της πηγής αυτού του πλούτου. Και εγώ πλέον καλούμαι να κατανοήσω τον ορθολογισμό του παγκοσμιοποιημένου παράγοντος με δικό μου κόστος.

Ένα άλλο παράδειγμα ανορθολογισμού είναι η κατ' αυτήν ορθολογισμένη θέση της Ελληνικής κυβερνήσεως, ότι ο Ελληνικός λαός πρέπει με επιβαλλόμενες θυσίες να σώσει την χώρα από την χρεωκοπία και έτσι να απαλλαγεί από το καθεστώς διώξεων εκ μέρους των δανειστών της. Την ιδέα του ανορθολογισμού για την προκειμένη περίπτωση την δανειζόμαι από άρθρο του κυρίου Σωτηρίου Πετράκη στην εφημερίδα «Εθνοτραπεζική» (Δεκ 2012, αριθ. Φύλλου 13), όπου ο αρθρογράφος διερωτάται: «Αφού θυσία σημαίνει την εκούσια στέρηση υλικών και ηθικών αξιών για χάρη άλλου ή για ορισμένο σκοπό, γιατί εγώ καλούμαι να θυσιασθώ για χάρη εκείνων, οι οποίοι δεν μου το ζήτησαν προεκλογικά και στη συνέχεια, χωρίς την δική μου συναίνεση, μου αφαιρούν κεκτημένα, τα οποία εγώ επί δεκαετίες οικοδομούσα με τον προσωπικό μου κόμητο».

Και εγώ θα συμπλήρωνα, ότι το χρέος δεν το δημιούργησα εγώ, αλλά αυτός, ο οποίος τώρα με θυσιάζει, με δική του ετυμηγορία και ύστερα από δική του οικονομική κακοδιαχείριση και μετά από πλείστες καταμαρτυρούμενες εναντίον αυτού και των περί αυτόν, παραβατικές πράξεις.

Όπως τείνουν να διαμορφωθούν τα πράγματα, το να πιστεύω, ότι ανήκω σε μία κοινωνία, που να διέπεται από δικαιοσύνη και ηθική είναι ένας ανορθολογισμός, διότι καθημερινώς προσλαμβάνω τέτοιες διαμορφώσεις, οι οποίες μου μνηνούν, ότι δεν υπάρχει κοινωνία. Υπάρχουν μόνον άτομα και «οικογένειες» σε ένα συγκεχυμένο από πλευράς νόμων και θεσμών περιβάλλον. Και ου μόνον ουδόλως ανήκω σε ένα κοινωνικό σύνολο αλλά επί πλέον

νιώθω, ότι απειλούμαι από ένα πανοπτικό έλεγχο, που ασκεί εις βάρος μου ένα νέο είδος κράτους, όπου και αυτό το κράτος ελέγχεται από συγκεκριμένα άτομα και συγκεκριμένες οικογένειες.

Και εγώ αιθεροβατώ, νομίζοντας, ότι βρίσκω καταφύγιο στην κοινωνική δικτύωση του διαδικτύου, όπου συναντώ και άλλους αποξενωμένους ανθρώπους με κάποια κοινά ενδιαφέροντα. Ωστόσο, ουδόλως αποδεικνύεται, ότι θα συμφωνούσα σε σύμπραξη με αυτούς τους κοινών ενδιαφερόντων αγνώστους ανταποκριτές, για να συγκροτήσω μία ομόθυμη κοινότητα.

Αυτή άλλωστε, θα μπορούσε κάποιος να επιχειρηματολογήσει, κατά πάσα πιθανότητα και κατά ένα βαθμό βεβαιότητας, ότι είναι και η παραπλανητική πλευρά της κοινωνικο-πολιτισμικής παγκοσμιοποίησης. Δηλαδή, υπάρχουν άπειρες και χασματώδεις διαφορές, οι οποίες ουδέποτε θα συνιστούσαν γέφυρα εκφράσεως κοινών επιδιώξεων και συμφερόντων. Επί πλέον θα λέγαμε, μία «ορθολογισμένη» ιδέα, διαχθεμένη στο διαδίκτυο είναι πολύ πιθανόν να προέρχεται από άγνωστη πηγή και για την οποία είμαι υποψιασμένος, ότι όχι μόνον είναι απέναντί μου αλλά και ότι αδυνατώ να διακριβώσω τις προθέσεις της.

Αλλά και αυτή η εντύπωση μπορεί να είναι εκτός εμβελείας του πτωχού μου διερευνητικού νου. Και τότε με μεγάλη ευκολία μπορεί να καταφύγω σε μία μεταπλαστή διατύπωση, ότι δηλαδή φταίει «το σύστημα». Αυτό το άρατο σύστημα, το οποίο κινείται κάτω από μυστηριώδεις μεθοδεύσεις και μάλιστα πίσω από κάθε πολιτικό ολισθητήρα. Ωστόσο και πάλιν έρχεται ο «άλλος» και πατρικά με νουθετεί. Μου λέει, ότι δεν διδάσκομαι έτσι με τον τρόπο που σκέπτομαι. Δεν διαλευκαίνω υποθέσεις με τον τρόπο που αναλύω, τα όποια στοιχεία αντιλαμβάνομαι για να διακαιο-λογήσω την δυστυχία μου. Ναι, ίσως να είναι μία ανορθολογισμένη προσέγγιση. Ίσως το «σύστημα» να είναι μία επινόηση στην διαλεκτική των μη προνομιούχων. Ίσως η ουσία να κείται στην κακή διαχείριση των πολιτικών για την κάθε επισημαινόμενη αποτυχία των μηχανισμών του κράτους. Ίσως να είναι λάθος μου, όταν αποδέχομαι μία δημοκρατία διαρκούς συναισθήσεως, διότι αυτού του είδους η δημοκρατία δεν θα παραμείνει για καιρό δημοκρατία.

Και μετά από αυτά αναζητώ κάποιον, που να εκφράσει για λογαριασμό μου αυτά, που εγώ αδυνατώ, λόγω της υποστάσεώς μου, ως ενός ανήμπορου φυσικού προσώπου, διήκοντος εντός ενός συνόλου σιωπούντων, κατά γενική παραδοχή, αμνών.

Από τις εμπειρίες του παρελθόντος αιώνας γνωρίζω, ότι υπήρξε μία αντιρρητικότητα εκ μέρους του μείζονος των διανοουμένων της τότε εποχής, οι οποίοι στηλίτευαν την κατάχρηση κρατικής εξουσίας. Σήμερα, οι τότε ορθολογιστές, προβάλλουν τον μεταλλαγμένο τους ορθολογισμό κόντρα στην πάσχουσα από τα πλείστα όσα δεινά κοινή γνώμη. Μη υπάρχουσης αντιρρητικότητας εκ μέρους των διανοουμένων, παρατηρούμε μία μεταβίβαση

του διαλόγου διανοουμένων-κυβερνώντων στην μερίδα των νεοπαρουσιασθεισών «δεξαμενών σκέψης», όπου η σκέψη είναι συμβατική και «πολιτικώς ορθή» (politically correct) και όπου η κοινή γνώμη είναι αποκλεισμένη και από την οποία ζητούνται «απλά» η κατανόηση και η θυσία.

Αναρωτιέμαι αν η κοινή γνώμη έχει αντίληψη του πώς λειτουργεί και πώς βαίνει η κυβερνητική οικονομική πολιτική. Επίσης αναρωτιέμαι αν βασικά στελέχη της κυβερνήσεως αντιλαμβάνονται όλα τα σχετικά με την οικονομική πολιτική την οποία συνυπογράφουν.

Ως προς εμάς τους πολίτες και ως φαίνεται, δεν είμαι σίγουρος, ότι δεν έχουμε αποκοιμηθεί, από αυτή την συναινετική δημοκρατία και από αυτή την υπνωτιστική πρακτική, που διαχέεται μέσω των media και που μας καθιστά υπερβολικά καταφατικούς, υπομονετικούς, άβουλους, ρομποτοποιημένους, δεδομένους και κατά μίαν έκδοση θεήλατους. Δηλαδή κι αυτά ακούγονται: «έχει ο Θεός» ή «ο Θεός είναι μεγάλος».

Όμως, αρκεί μόνον η πίστη; Μήπως χρειάζεται ή μήπως απαιτείται να αρχίσουμε να ελέγχουμε αυτούς, που εμείς ψηφίσαμε για να μας κυβερνούν; Μήπως το χρήμα που συντηρεί στη ζωή τους καταχρηστικούς μηχανισμούς των κομμάτων αντί να κατευθύνεται στα ταμεία των από χίλιες εμφανείς και αφανείς πηγές και κατευθύνσεις θα πρέπει να αναπροσανατολισθεί και χρησιμοποιηθεί ορθολογισμένα σε ορθολογισμένους σκοπούς;

Αφού οι θεσμοί της πολιτείας, κατά διαπίστωση είναι ευτελισμένοι από το χρήμα. Αφού η ίδια η γλώσσα της πολιτικής έχει χάσει κάθε ουσία και κάθε νόημα. Αφού απαξιάσαντες αντιλαμβανόμαστε τον ανορθολογικό τρόπο με τον οποίο μας επιβάλλονται τα ειδικά συμφέροντα. Αφού οι πολιτικοί μας στην εποχή που μας έλαχε αποδεικνύονται πυγμαίου ύψους. Αφού η ηθική παρόρμηση των πολιτών υπερνικά κάθε κομματικό προσηλυτισμό. Τότε ας αρχίσουμε να σκεπτόμαστε με τον παραδοσιακό και ορθολογιστικό τρόπο.

Οι δημοκρατίες υπάρχουν, συντηρούνται και προοδεύουν, όταν οι πολίτες συμμετέχουν ενεργά στα δημόσια πράγματα και δεν είναι οπτικο-ακουστικοί και ετερόφωτοι υποστηρικτές του ανορθολογισμού των πολιτικών συμβούλων και των αργυρωνήτων δημοσίων υπαλλήλων, που μερικοί εξ αυτών έχουν την ικανότητα να αναρριχώνται μέχρις υπουργικών θώκων σε μία κρατική οντότητα, η οποία καθ' υπόνοιαν είναι προγεγραμμένη από τους ρυθμιστές μιας καθ' όλα αναξιόπιστης παγκοσμιοποίησης.

Ο Ελληνικός λαός, τουλάχιστον, δεν θα έπρεπε να νοιάζεται στο να επιδοκιμάζει τις πράξεις των κομμάτων. Τα κόμματα, το γνωρίζει (ο λαός) κατευθύνουν την τύχη του εκεί που έμμεσα αυτός (ο λαός) μέσω αυτών (των κομμάτων) προσδιορίζει την δυστυχία του. Η μη επανεκλογή των όσων έχουν διαδραματίσει αρνητικό ρόλο στα πράγματα της χώρας είναι ένας ορθολογισμένος τρόπος να μετατραπεί η κοινή γνώμη σε συλλογική δράση στα πλαίσια του νόμου.

ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

του Δημήτρη Ζακοντίνου
Οικονομολόγου-Αντιπροέδρου Δ.Σ./ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Στην ελεύθερη οικονομία οι αγοραπωλησίες μετοχών, ομολόγων, τίτλων ακινήτων κ.α. χρηματοπιστωτικών προϊόντων υπόκεινται σε φαινόμενα κερδοσκοπίας που κατά βάση χαρακτηρίζονται από μία άνοδο των τιμών που καταλήγει απότομα συνήθως σε καταστροφικά αποτελέσματα.

Η διαδικασία είναι κλασική και αρκεί μία φήμη στην Αγορά, ότι επίκειται αύξηση των τιμών, να δημιουργήσει την προσδοκία ότι η αξία αυτών των «προϊόντων» αύριο θα είναι μεγαλύτερη και το αποτέλεσμα είναι να προσελκύνονται όλο και περισσότεροι αγοραστές που καλύπτουν την συνεχώς αυξανόμενη τιμή τους.

Από αυτό το φαινόμενο δεν ξεφεύγουν ούτε ιδιώτες, ούτε επιχειρήσεις, αλλά ούτε και τα διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και ταμεία (FUND) καθόσον η ραγδαία αύξηση των τιμών δημιουργεί τάσεις απόσπασης μεγαλύτερου μεριδίου από τον παραγόμενο πλούτο που όμως δεν έχει καμία σχέση με οποιαδήποτε παραγωγική διαδικασία.

Όπως ακριβώς άρχισε η άνοδος των τιμών, έτσι ακριβώς επέρχεται και η αναπόφευκτη πτώση όταν κάποιοι που έκριναν ότι κέρδισαν αρκετά αρχίζουν να αποχωρούν μαζικά συμπαρασύροντας και τους υπόλοιπους που θέλουν και αυτοί να κερδίσουν. Δεν χρειάζεται και πολλή σκέψη να γίνει αντιληπτό ότι η υπερβολική προσφορά θα επιφέρει την απότομη πτώση των τιμών με επακόλουθο την οικονομική καταστροφή των πολλών.

Οι επιπτώσεις μετά από μία τέτοια εξέλιξη προκαλούν αναμφίβολα οικονομική αλλά και πολλές φορές κοινωνική κρίση που στο παρελθόν έχουν αντιμετωπισθεί με διάφορους τρόπους.

Ωστόσο σήμερα βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, η κρίση που ξεκίνησε στις ΗΠΑ το 2008 έχοντας ως αφετηρία την κατάρρευση των τιμών των ακινήτων πάνω στις οποίες στηριζόταν ένα σύστημα χρεογράφων που είχε διαμορφωθεί με την προοπτική ότι οι αξίες των ακινήτων πάντα θα αυξάνονταν και ότι στη χειρότερη περίπτωση η αξία τους θα μπορούσε να ελεγχθεί.

Τελικά κανένας από τους σχεδιασμούς δεν λειτούργησε. Οι τιμές των ακινήτων έπεφταν συνεχώς και δεν μπορούσαν να ελεγχθούν, η αξία των χρεογράφων έγινε ακαθόριστη, οι αγορές έπαψαν να στηρίζουν το σύστημα και όταν η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ διέκοψε τη χρηματοδότηση αυτό κατέρρευσε οδηγώντας σε πτώχευση πολλές επενδυτικές τράπεζες ακόμα και την κορυφαία LEHMAN BROS, προκαλώντας βαθιά οικονομική κρίση στη χώρα.

Ωστόσο η κρίση μεταφέρθηκε αστραπιαία και στην Ευρωζώνη καθόσον πολλές (κυρίως ΓερμανοΓαλλικές) Τράπεζες είχαν εκτεθεί στην Αγορά τίτλων ύψους 1 τρις ευρώ περίπου εκδόσεως τραπεζών που πτώχευσαν. Η απώλεια κεφαλαίων σε αυτό το μέγεθος, καθώς και η έκ-

θεσή τους στη χρηματοδότηση εταιριών που αδυνατούσαν να εισπράξουν τις απαιτήσεις τους, λόγω της υφέρουσας ευρωπαϊκής ύφεσης, (Σύμφωνα με τη Σουηδική εταιρία διαχείρισης κεφαλαίων INTRUM JUSTICIA το 2010 οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις διέγραψαν απαιτήσεις ανεπίδεκτες είσπραξης 312 δις ευρώ) δημιούργησαν ένα εκρηκτικό μίγμα από έλλειψη ρευστότητας και αδυναμίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεών τους και αρκούσε μία δευτερεύουσα αιτία να προκαλέσει την πτώχευσή τους με απρόβλεπτες συνέπειες για την Ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία. Κατά συνέπεια η διάσωσή τους ήταν προτεραιότητα για τις κυβερνήσεις Γερμανίας – Γαλλίας.

Ενώ όμως στις ΗΠΑ η κρίση εκτονώθηκε με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης που διέθεσε τεράστια χρηματικά ποσά για τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού και επιχειρηματικού συστήματος της χώρας, στην Ευρώπη η έλλειψη μεταξύ άλλων κοινής οικονομικής πολιτικής και ευρωπαϊκής συνειδησης βοήθησαν την commission και τις κυβερνήσεις Γερμανίας και Γαλλίας να επιβάλλουν ως μέθοδο εξόδου από την κρίση την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας (3%/ ΑΕΠ), όπως προβλέπεται από τη συνθήκη του Maastricht.

Αυτομάτως προκλήθηκε μία κρίση χρέους σε όλες τις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, αλλά και στην Ιρλανδία, όμως για άλλους λόγους.

Ωστόσο ιδιαίτερα για τη Χώρα μας και ανεξαρτήτως από τη διαχρονική ανευθυνότητα και ανεπάρκεια των κυβερνήσεών της, ήταν γνωστό σε όλους ότι υπήρχε υψηλό Δημόσιο χρέος, δημοσιονομικό έλλειμμα, ενώ η επίμονη βάση της χρήσης της Δημιουργικής Λογιστικής που απέκρυπτε τα πραγματικά οικονομικά μεγέθη, γινόταν κατά τεκμήριο δεκτή από τα διάφορα ευρωπαϊκά όργανα.

Παρόλ' αυτά η μη βιωσιμότητα του χρέους της (έλλειμμα 115%), αντίληψη που εκμαιεύθηκε κατόπιν μεθοδεύσεων με την συνεργασία και της Ελληνικής Κυβέρνησης οδήγησε στη δημιουργία μηχανισμού στήριξης (ΤΡΟΙΚΑ-ΔΝΤ, Ε.Ε., Ε.Κ.Τ) που προχώρησε στη χρηματοδότηση (240 δις ευρώ) της Χώρας μας, αλλάζοντας ωστόσο το προφίλ του χρέους, καθόσον τα Ελληνικά ομόλογα που κατείχαν κυρίως οι Γερμανογαλλικές τράπεζες αποπληρώθηκαν και τα κατέχει πλέον ο μηχανισμός στήριξης (δηλαδή η ΤΡΟΙΚΑ). Όμως ο τρόπος εξόφλησης αυτών των δανείων που συνδυάζονταν με τη λήψη μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης (μείωση μισθών- συντάξεων) τη συνεχή και αδιάλειπτη δημιουργία φορολογικών επιβαρύνσεων, την απουσία προοπτικών για παραγωγικές επενδύσεις και την εκτίναξη της ανεργίας στο 30% ουδόλως συνηγορούν για την επαναφορά του χρέους σε «βιώσιμα» επίπεδα εμποδίζοντας τη Χώρα να αποτανθεί στις διεθνείς χρηματαγορές με ότι αυτό συνεπάγεται για το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της και την ασφάλεια της.

ένα δικό της σχέδιο εξόδου από την κρίση, ένα σχέδιο που θα προσβλέπει σε μία αναπτυξιακή πορεία της Χώρας, την εξυγίανση και αναδιάρθρωση της οικονομίας στις σημερινές κοινωνικές και τεχνολογικές απαιτήσεις.

Ένα σχέδιο που θα προβλέπει την αύξηση της ζήτησης προϊόντων και υπηρεσιών και κατά συνέπεια της απασχόλησης.

Και είναι σε όλους γνωστό ότι μία ανεπαρκής ζήτηση μειώνει την απασχόληση και προκαλεί ανεργία όπως και ότι η υπερβολική φορολόγηση προκαλεί τάσεις φοροδιαφυγής και ενίσχυσης της παραοικονομίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατά συνέπεια μπορούμε με βεβαιότητα να εξάγουμε το συμπέρασμα ότι η μεθόδευση και η επιβολή του συγκεκριμένου σχεδιασμού εκ μέρους της ΤΡΟΙΚΑ έδωσε άμεσα ρευστότητα στις Γερμανογαλλικές τράπεζες ενώ η επί Ζετία φημολογία για επικείμενη χρεοκοπία της Ελλάδας οδήγησε στις Τράπεζες του εξωτερικού περίπου 70 δις ευρώ, ενισχύοντας την ευρωπαϊκή ρευστότητα και απομυζώντας τους τελευταίους πόρους της Ελληνικής οικονομίας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναμφίβολα και πρέπει να αντιμετωπισθούν τα εγγενή προβλήματα της Χώρας, όπως το δημοσιονομικό έλλειμμα, το μεγάλο χρέος, η φοροδιαφυγή, η γραφειοκρατία, η έλλειψη ανταγωνιστικότητας, ωστόσο η ακολουθητέα, εδώ και τρία χρόνια πολιτική, έχει οδηγήσει τη Χώρα σε μία πρωτοφανή για τα παγκόσμια δεδομένα ύφεση (ΑΕΠ 2008 240 δις ευρώ – ΑΕΠ 2012 195 δις ευρώ) με εκτίναξη της ανεργίας σε ποσοστό άνω του 25%, ενώ οι τοποθετήσεις αξιωματούχων της Ε.Ε. για περαιτέρω χρηματοδότηση και νέο κούρεμα του χρέους δεν αφήνουν καμία ελπίδα δημιουργίας ευνοϊκού επενδυτικού κλίματος και σαφώς δεν αποτελούν επενδύσεις οι πωλήσεις υγιών Ελληνικών κρατικών επιχειρήσεων.

Η λύση του Ελληνικού Οικονομικού προβλήματος είναι καθαρά ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Η όποια Ελληνική κυβέρνηση πρέπει να απαλλαγεί από δογματισμούς και η Δημοσιονομική πολιτική που θα ακολουθηθεί θα πρέπει να έχει εθνικό χαρακτήρα λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της οικονομίας και της κοινωνίας.

Η όποια Ελληνική κυβέρνηση πρέπει να αποταθεί εκ νέου στους Δανειστές έχοντας προηγουμένως εκπονήσει

υπόψη ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την πορεία προς μία οικονομική ανάπτυξη είναι η ισορροπία μεταξύ αποταμιεύσεων και επενδύσεων γιατί η συσσώρευση χρήματος είναι η αιτία των οικονομικών κρίσεων.

Τέλος, για την κυβέρνηση θα ήταν εγκληματικό να μένει αδιάφορη μπροστά στο κύμα της ογκούμενης ανεργίας που μόνο καταστρεπτικές συνέπειες θα έχει εάν συνεχισθεί.

Βέβαια τα παραπάνω προϋποθέτουν την έξοδό μας από τον ασφυκτικό εναγκαλισμό του μνημονίου που μας οδηγεί όλο και περισσότερο στην ύφεση και στην ανέχεια γι' αυτό άμεσα πρέπει να προταθούν (εναλλακτικά).

α. Μείωση των τοκοχρεωλυτικών δόσεων (σήμερα >40 δις ευρώ) με αντίστοιχη επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής σε επίπεδα που θα επιτρέψουν την χρηματοδότηση και εφαρμογή του προγράμματος.

β. Αναστολή πληρωμής του χρέους για ορισμένα χρόνια ανάλογα με το εκπονηθέν αναπτυξιακό πρόγραμμα (π.χ. 3 ή 5 χρόνια) και επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής του, πράγμα που θα επιφέρει και τη μείωση των δόσεων.

Σε κάθε περίπτωση θα καταβάλλονται οι λογισθησόμενοι τόκοι, ώστε αφ' ενός να μην ζημιώνονται οι δανειστές και αφ' ετέρου να μην αυξάνεται το ποσό του δανείου.

Πιστεύουμε ότι είναι μία τίμια και ρεαλιστική πρόταση, σύμφωνα με την οποία οι δανειστές δεν ζημιώνονται, ενώ η εφαρμογή ενός αναπτυξιακού προγράμματος βασισμένου στην ιδιαιτερότητα της Ελλάδος θα επιτρέψει τη δημιουργία κατάλληλου κλίματος, ώστε να γίνουν παραγωγικές επενδύσεις, δημόσιες και ιδιωτικές και να σταματήσει αυτή η απίστευτη οικονομική κατρακύλα.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΕΞΑΠΑΤΗΣΕΩΝ

Επιμέλεια Υποστρατήγου ΕΛ.ΑΣ ε.α. Π. Λάγγαρη Πρώην Υποδιευθυντού της Αντιτρομοκρατικής Υπηρεσίας της ΕΛ.ΑΣ

Οι αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας δραστηριοποιούνται καθημερινά για τον εντοπισμό προσώπων που επιχειρούν να εξαπατήσουν με διάφορους τρόπους και μεθόδους πολίτες, και ιδίως ηλικιωμένους. Ταυτόχρονα, σε περιπτώσεις καταγγελιών αναζητούν τους ανθρώπους αυτούς, προκειμένου να τους οδηγήσουν στη Δικαιοσύνη.

Με αφορμή πρόσφατα περιστατικά που ηλικιωμένοι, κυρίως, πολίτες εξαπατήθηκαν, σε διάφορες περιοχές της χώρας, από επιτήδειους που τους προσέγγισαν και με διάφορα προσχήματα και τεχνάσματα τους απέσπασαν χρηματικά ποσά, το Αρχηγείο τα Ελληνικής Αστυνομίας, στο πλαίσιο της πρόληψης και της αποτροπής τέτοιων περιστατικών, συνιστά τα ακόλουθα :

-Να μην πείθεστε εύκολα από άτομα, τα οποία σας «κλησιάζουν» ως γνωστοί συγγενικών-φιλικών προσώπων.

-Να είστε ιδιαίτερα επιφυλακτικοί σε άγνωστα άτομα που επιχειρούν με διάφορα προσχήματα και τεχνάσματα να εισέλθουν στην οικία σας.

-Εφόσον άγνωστο άτομο εισέλθει στην οικία σας με οποιαδήποτε πρόφαση (π.χ. διεξαγωγή έρευνας, πώληση κάποιου προϊόντος, ανάγκη να πραγματοποιήσουν μια κλήση κ.λ.π.), να μην επιτρέπετε να μεταβαίνει σε άλλους χώρους του σπιτιού σας, πέραν αυτών που χρειάζεται και ποτέ να μην χάνετε την οπτική επαφή μαζί του.

-Στην περίπτωση αυτή, να προσέχετε τα προσωπικά σας αντικείμενα, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο αφαίρεσής τους με τη μέθοδο της απασχόλησης.

-Να είστε ιδιαίτερα επιφυλακτικοί όταν άγνωστοι προσπαθήσουν να σας πείσουν για την καταβολή χρηματικού ποσού, με το πρόσχημα επείγουσας ανάγκης συγγενικού-φιλικού προσώπου (π.χ. νοσηλεία σε νοσοκομείο). Το ίδιο μπορεί να προσπαθήσουν και τηλεφωνικά. Για τους ίδιους λόγους να μην ενδίδετε σε προτροπές για συνάντηση (ραντεβού κ.λ.π.).

-Σε περιπτώσεις που άγνωστοι επικαλούνται έκτακτη ανάγκη γνωστού-συγγενικού σας προσώπου, να επιδιώκετε πάντα οι ίδιοι να επικοινωνείτε τηλεφωνικά με το γνωστό-συγγενικό σας πρόσωπο, προς επιβεβαίωση των όσων επικαλούνται. Η επικοινωνία να γίνεται με δικό σας τηλέφωνο και κατόπιν δικής σας πρωτοβουλίας και να μην δέχεστε να μιλάτε με άτομο, το οποίο κάλεσαν οι άγνωστοι.

-Σε κάθε περίπτωση, να δηλώνετε ότι δεν πρόκειται να παραδώσετε χρήματα, εάν δεν εμφανιστούν οι γνωστοί-συγγενείς σας.

-Να μην δέχεστε σε καμία περίπτωση άγνωστα άτομα να σας οδηγήσουν σε Πιστωτικό Κατάστημα ή ΑΤΜ για ανάληψη χρηματικού ποσού.

-Να μην πείθεσθε εύκολα σε ευκαιριακές αγορές προϊόντων που σας προτείνουν άγνωστα άτομα, ιδιαίτερα δε δίχως να δείτε πρώτα τα προϊόντα αυτά.

-Να μην πείθεσθε από αγνώστους, οι οποίοι εμφανίζονται ως υπάλληλοι Δημόσιας Υπηρεσίας ή άλλου φορέα για την επιδιόρθωση κάποιου τεχνικού προβλήματος, εάν δεν τους έχετε εσείς προηγουμένως καλέσει.

-Να μην πείθεσθε όταν άγνωστοι σας ζητούν να καταβάλλετε χρήματα για οφειλές γνωστών ή συγγενικών προσώπων σε δημόσιες υπηρεσίες ή σε καταστήματα-εταιρείες για αγορά αγαθών-προσφορά υπηρεσιών.

-Επισημαίνεται ότι από νοσοκομεία ή από δημόσιες υπηρεσίες δεν χρησιμοποιείται η πρακτική υπάλληλοί τους να μεταβαίνουν σε οικίες ή σε δημόσιους χώρους και να ζητούν από πολίτες την καταβολή χρημάτων για υπηρεσίες που παρέχουν.

-Να έχετε πάντα διαθέσιμους τους τηλεφωνικούς αριθμούς, με τους οποίους πρέπει να επικοινωνήσετε σε περίπτωση ανάγκης (Αστυνομία, Πυροσβεστική, Νοσοκομεία, στενοί συγγενείς κ.α.).

-Προσπαθήστε να συγκρατήσετε τα χαρακτηριστικά των δραστών, καθώς και τα οχήματα με τα οποία κινούνται (αριθμό κυκλοφορίας, μάρκα οχήματος, χρώμα κ.λ.π.), για να βοηθήσετε το έργο των διωκτικών αρχών.

-Να ενημερώνετε πάντα τις αστυνομικές Αρχές, ακόμη και σε περίπτωση απόπειρας απάτης σε βάρος σας.

Υπενθυμίζουμε τις συνηθέστερες μεθόδους που μετέρχονται οι δράστες τέτοιων συμπεριφορών, προκειμένου να ενημερωθούν οι πολίτες, κυρίως οι ηλικιωμένοι, και να αποφεύγουν το ενδεχόμενο εξαπάτησής τους.

Απάτη με τη μέθοδο προσέγγισης εκ μέρους συγγενικού προσώπου (κυρίως σε βάρος ηλικιωμένων ατόμων).

Οι δράστες επιλέγουν κυρίως ηλικιωμένους ανθρώπους, για τους οποίους πληροφορούνται με οποιονδήποτε τρόπο τα στοιχεία ταυτότητας τόσο των ιδίων, όσο και προσφιλών συγγενικών τους προσώπων, συνήθως των παιδιών ή των εγγονών τους.

Τους προσεγγίζουν –δήθεν- ως απεσταλμένοι των συγγενών τους και με το πρόσχημα άμεσης και επείγουσας ανάγκης χρημάτων, επιδιώκουν να τους αποσπάσουν μεγάλη χρηματικά ποσά. Η προσέγγιση συνήθως γίνεται κατά την έξοδο ή λίγο πριν την είσοδο στην κατοικία τους, έξω από Τράπεζες ή εμπορικά καταστήματα κ.λ.π.

Οι τεχνικές που χρησιμοποιούν οι δράστες για να πείσουν τους ηλικιωμένους να τους δώσουν τα χρήματα για λογαριασμό των οικείων τους, είναι ο αιφνιδιασμός και η παρουσίαση μιας αληθοφανούς οικονομικής ανάγκης που πρέπει να ικανοποιηθεί χωρίς αναβολή. Με τον τρόπο αυτό, αλλά και με την αναφορά σε συγγενικά πρόσωπα με ιδιαίτερη οικειότητα, επιδιώκουν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη και να μην αφήσουν περιθώρια δεύτερης σκέψης. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι δράστες για να ισχυροποιήσουν

τα επιχειρήματά τους, προσποιούνται πως τηλεφωνούν στα οικεία πρόσωπα για να επιβεβαιώσουν την οικονομική ανάγκη, πλην όμως οι ηλικιωμένοι μέσα στην αναστάτωση τους δεν αντιλαμβάνονται ότι συνομιλούν με συνεργούς των δραστών και όχι με τους συγγενείς τους.

Οι λόγοι που επικαλούνται οι δράστες για να αποσπάσουν χρήματα είναι συνήθως η εξόφληση ενός χρέους, η πληρωμή ασφαλιστηρίων συμβολαίων, η αγορά ηλεκτρικών συσκευών, ανταλλακτικών αυτοκινήτων κ.λ.π. για λογαριασμό –δήθεν- συγγενικών προσώπων.

Τα χρηματικά ποσά που ζητούν οι δράστες κυμαίνονται από μερικές εκατοντάδες έως αρκετές χιλιάδες ευρώ, ποσά τα οποία μεταβάλλονται και προσαρμόζονται ανάλογα με τη δεκτικότητα και ευπιστία των ηλικιωμένων. Ενδεικτικά αναφέρεται πως στο παρελθόν δράστες έχουν μεταφέρει με αυτοκίνητο ηλικιωμένους ακόμα και σε Τράπεζες, προκειμένου να αναλάβουν μεγάλα χρηματικά ποσά και να τους τα παραδώσουν.

Απάτη με τη μέθοδο νοσηλείας συγγενικού προσώπου

Οι δράστες επιλέγουν συνήθως ηλικιωμένους και πληροφορούνται με οποιονδήποτε τρόπο τα στοιχεία ταυτότητας τόσο των ιδίων, όσο και προσφιλών συγγενικών τους προσώπων, συνήθως των παιδιών τους. Ακολουθώντας, επικοινωνούν τηλεφωνικά μαζί τους κυρίως τις νυχτερινές ώρες (συνήθως μετά τα μεσάνυχτα) και εκμεταλλεύονται την αναστάτωση που προκαλείται, τους αναγγέλλουν ότι ένας στενός συγγενής τους (π.χ. γιος, κόρη, γαμπρός ή νύφη) εισήχθη επείγουσα σε κάποιο νοσοκομείο, λόγω τροχαίου ατυχήματος ή κάποιου άλλου εκτάκτου λόγου και απαιτούν χρήματα για να γίνει άμεσα κάποια ιατρική πράξη, συνήθως χειρουργική επέμβαση.

Οι δράστες ζητούν από τους ηλικιωμένους να μεταβούν άμεσα σε συγκεκριμένο σημείο (που νωρίτερα οι ίδιοι έχουν επιλέξει ως κατάλληλο, συνήθως κοντά στο σπίτι τους), όπου τους «αναμένει» άνθρωπος του νοσοκομείου π.χ. ένας νοσηλεύτης ή υπάλληλος του ΕΚΑΒ, για να παραλάβει τα χρήματα και να τα παραδώσει το ταχύτερο δυνατό στους γιατρούς.

Οι ηλικιωμένοι χρησιμοποιούν συνήθως την ίδια τηλεφωνική συσκευή στην οποία δέχθηκαν την κλήση για να καλέσουν στο κινητό τηλέφωνο το συγγενικό τους πρόσωπο, που –δήθεν- νοσηλεύεται σε κρίσιμη κατάσταση. Όμως, μέσα στη σύγχυσή τους δεν αντιλαμβάνονται ότι η –γραμμή- είναι ακόμη ανοιχτή με τους δράστες, οι οποίοι δεν τερμάτισαν την προηγούμενη κλήση. Οι δράστες προσποιούνται ότι απαντούν στην κλήση των θυμάτων και «επιβεβαιώνουν» την άσχημη είδηση, παριστάνοντας για παράδειγμα κάποιον τραυματιοφορέα που κρατάει το κινητό του νοσηλευόμενου.

Απάτη με τη μέθοδο πώλησης κατασχεμένων από την Τράπεζα ακινήτων ή οχημάτων σε συμφέρουσα τιμή

Οι δράστες εμφανίζονται συνήθως ως δικηγόροι Τραπεζών, οι οποίες προτίθενται να προχωρήσουν σε πλει-

στηριασμό κατασχεμένων ακινήτων και αυτοκινήτων. Με τη χρήση πλαστών εγγράφων και συνήθως με το πρόσχημα ότι οι ίδιοι ελέγχουν τη διενέργεια των πλειστηριασμών, πείθουν ότι μπορούν να μεσολαβήσουν στην κατακύρωση του πλειστηριαζόμενου αντικειμένου σε πολύ χαμηλή τιμή και αποσπούν έτσι μεγάλα χρηματικά ποσά. Έχει παρατηρηθεί ότι μέλη αυτών των εγκληματικών ομάδων για να γίνονται περισσότερο πιστευτοί μισθώνουν πολυτελή διαμερίσματα και ακριβά αυτοκίνητα, προκειμένου να τα παρουσιάζουν ως προοριζόμενα για εκποίηση από τις Τράπεζες.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι δράστες «αλιεύουν» υποψήφιους συναλλασσόμενους, ακόμα και μέσα από τον κύκλο γνωριμιών άλλων ατόμων που έχουν εξαπατήσει, πριν αυτά αντιληφθούν την απάτη.

Απάτη με τη μέθοδο της απασχόληση σε ΑΤΜ (συνήθως σε βάρος ηλικιωμένων ατόμων)

Οι δράστες προσεγγίζουν ένα άτομο τη στιγμή που πραγματοποιεί συναλλαγή σε ΑΤΜ και χωρίς να γίνουν αντιληπτοί υποκλέπτουν οπτικά το «PIN» κατά την πληκτρολόγησή του, ενώ στη συνέχεια περιμένουν να ολοκληρωθεί η συναλλαγή.

Τη στιγμή της εξόδου της κάρτας από το ΑΤΜ ένας από τους δράστες ρίχνει στα πόδια του συναλλασσόμενου ένα χαρτονόμισμα και τον προτρέπει να το πάρει με το πρόσχημα ότι του έπεσε από την τσέπη.

Οι δράστες εκμεταλλεύονται το χρονικό διάστημα που ο συναλλασσόμενος απασχολείται με το πεσμένο χαρτονόμισμα και αφαιρούν την κάρτα του από το στόμιο εξόδου του ΑΤΜ, τοποθετώντας στη θέση της μία άλλη. Μετά την αποχώρηση του συναλλασσόμενου, που δεν έχει αντιληφθεί την αλλαγή της κάρτας, οι δράστες αφαιρούν το υπόλοιπο του λογαριασμού.

Κάθε πολίτης, κάθε φορά που διαπιστώνει τέτοιου είδους συμπεριφορές ή άτομα που προσεγγίζουν είτε τους ίδιους είτε κάποιον από το οικείο περιβάλλον τους, με πρόθεση εξαπάτησης, αλλά και σε περίπτωση που τους αποσπάσουν χρηματικό ποσό, εξαπατώντας τους, καλό είναι να ενημερώνουν άμεσα τις Αστυνομικές Αρχές και να καταγγέλλουν, αντίστοιχα, το περιστατικό. Μπορούν να απευθύνονται στο Τμήμα Ασφαλείας της περιοχής τους, ενώ για άμεση αστυνομική επέμβαση μπορούν να επικοινωνούν με την Άμεση Δράση, καλώντας τον τριψήφιο αριθμό 100, ακόμα και στέλνοντας δωρεάν μήνυμα (SMS) στον ίδιο αριθμό. Επισημαίνεται ότι οι συστάσεις και οι μέθοδοι που περιγράφονται παραπάνω θα βρίσκονται στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Αστυνομίας στη θέση : Οδηγός του Πολίτη/Χρήσιμες Συμβουλές.

ΠΗΓΕΣ:Περιοδικό «ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ» της Ελληνικής Αστυνομίας, Τ. 29 Ιουλίου-Αυγούστου 2012, (Αναδημοσίευση, λίαν χρήσιμη, προς ενημέρωση των αναγνωστών του περιοδικού μας «ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ»)

Με μια ματιά η Ελλάδα και ο Κόσμος

Γεγονότα και εξελίξεις στο διάστημα 16 Δεκεμβρίου 2012 – 15 Μαρτίου 2013

Του Αντιστρατήγου ε.α. Χ. Μουστάκη
Επιτίμου Διοικητού 1ης Στρατιάς

1.ΕΛΛΑΣ – ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

α.Κύπρος

Στον 2ο γύρο των προεδρικών εκλογών, που διεξήχθη στις 24 Φεβρουαρίου 2013, εξελέγη ως 7ος Πρόεδρος της Κύπρου ο κ. Αναστασιάδης Νικόλαος με ποσοστό 57,4%, ο οποίος και ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 28 Φεβρουαρίου 2013.

Μεγάλη αναταραχή προκάλεσε στην Κύπρο το «κούρεμα των καταθέσεων» το οποίο συμπεριέλαβε η ΕΕ στο σχέδιο διασώσεως της οικονομίας της. Εντονότατα αντέδρασε και η Ρωσία, η οποία απειλήσε με την απόσυρση όλων των καταθέσεων των Ρώσων πολιτών.

Η πρόβλεψη του «κουρέματος» των καταθέσεων αποβλέπει στη φυγή όλων των ξένων καταθέσεων από την Κύπρο προκειμένου να κλονιστεί η οικονομία της και να αναγκαστεί, σε δεύτερη φάση, να αποδεχθεί στους όρους διασώσεώς της και την υποθήκευση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου.

Η οικονομική κρίση αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά και το Κυπριακό.

Το Κυπριακό, λόγω των εκλογών, ετέθη σε δεύτερη μοίρα. Αναμένεται όμως η Διεθνής Κοινότητα να επαναφέρει σύντομα το σχέδιο Ανάν, υπέρ του οποίου είχε ταχθεί ο νέος Πρόεδρος, με άλλη μορφή. Ο ίδιος στην ομιλία του, στη Βουλή, ανέφερε ότι η διαδικασία που θα ακολουθηθεί, θα τελεί υπό την αιγίδα του ΟΗΕ και θα αποβλέ-

πει στη δημιουργία ενός συγχρόνου, λειτουργικού και ενωμένου κράτους με μια και μόνη κυριαρχία, διεθνή προσωπικότητα και ιθαγένεια.

Ο κ. Νταβούτογλου ζήτησε, με δηλώσεις του, από τον κ. Αναστασιάδη να τιμήσει το «ΝΑΙ» που ψήφισε για το σχέδιο Ανάν και οι Τουρκοκύπριοι ηγέτες, να συνεχιστούν οι συνομιλίες από εκεί που είχαν σταματήσει και όχι από μηδενική βάση.

Είναι βέβαιοι ότι τόσο οι Τουρκοκύπριοι, υπό την καθοδήγηση της Τουρκίας, όσο και η Διεθνής Κοινότητα θα απαιτήσουν να τηρηθούν οι δεσμεύσεις του κ. Χριστόφια γεγονός που θα φέρει σε δύσκολη θέση τον κ. Αναστασιάδη, γιατί το 75% των Ε/Κ τις απορρίπτει. Η κατάσταση θα είναι ακόμη πιο δύσκολη επό όσο χρόνο διαρκεί και η οικονομική κρίση, γιατί οι πιέσεις θα είναι πιο έντονες.

Ο Τούρκος Υπουργός Ενέργειας Τανέρ Γιλντίζ, επιβεβαίωσε στις 14 Φεβρουαρίου ότι η Αγκυρα απήθυνε επιστολές σε όλες τις μεγάλες εταιρείες ενέργειας προειδοποιώντας τις να μη συνεργαστούν με την Κύπρο, διότι διαφορετικά δεν θα έχουν καμία προοπτική συνεργασίας με τη χώρα του. Προσέθεσε δε ότι 3-4 μεγάλες εταιρείες συντάχθηκαν με την Τουρκία.

β.Έρευνες για Υδρογονάνθρακες

Στις 27 Φεβρουαρίου ο Εκτελεστικός Διευθυντής της Νορβηγικής Εταιρείας PETROLEUM GEOSERVICES (PGO) ανακοίνωσε ότι

οι έρευνες που πραγματοποίησε με το γεωφυσικό ερευνητικό σκάφος «NORDIC EXPLOREL» από 11 Νοεμβρίου 2012 μέχρι 26 Φεβρουαρίου 2013 στο Ιόνιο Πέλαγος και νότια της Κρήτης ήταν απόλυτα επιτυχημένες, προσθέτοντας ότι η ανάλυση των στοιχείων θα είναι έτοιμη το τελευταίο τρίμηνο του έτους.

Αν όλα εξελιχθούν ομαλά οι έρευνες με γεωτρήσιμα θα αρχίσουν το 2015 και θα ολοκληρωθούν το 2018-2019, οπότε και θα έχουν προσδιοριστεί τα πραγματικά αποθέματα στις περιοχές μεταξύ Ζακύνθου, Κεφαλλονιάς και Κυθήρων, νότια της Κρήτης και ανοικτά της Πύλου και Κυπαρισσίας.

Πολύ νωρίτερα, ίσως ξεκινήσουν οι εξορύξεις στις περιοχές Ιωαννίνων, Δυτικού Πατραϊκού Κόλπου και Κατακόλου, στις οποίες οι έρευνες, που πραγματοποιήθηκαν τη δεκαετία '90, έχουν εντοπίσει 50-80 εκατ., 200 εκατ. και 3 εκατ. βαρέλια αντιστοίχως.

γ.ΑΟΖ

Το θέμα της ανακηρύξεως ή όχι της ΑΟΖ αποτελεί αντικείμενο της πολιτικής αντιπαράθεσης μεταξύ κυβερνήσεως και αντιπολιτεύσεως. Η κυβέρνηση, παρά τις κατά καιρούς δηλώσεις για σύντομη ανακήρυξη, φαίνεται να μην εντάσσει στους σχεδιασμούς της και αυτή του Αιγαίου, λόγω των αντιδράσεων της Τουρκίας, αλλά και των πιέσεων του διεθνούς παράγοντα και κυρίως των ΗΠΑ. Ωστόσο βολιοδοσκοπεί τις δια-

θέσεις των υπολοίπων ομόρων κρατών (Ιταλίας, Αλβανίας, Λιβύης, Αιγύπτου) προκειμένου να λάβει τις αποφάσεις της και επιδιώκει με προσηκτικά βήματα να κατοχυρώσει de facto το δικαίωμα σε έρευνα και αξιοποίηση επί συγκεκριμένων περιοχών. Μάλιστα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή αποτελεί η αποτύπωση σε χάρτες των περιοχών στο Ιόνιο και στη Νότια Κρήτη, που έγιναν σεισμικές έρευνες από την εταιρεία PGO και η δημοσίευσή τους στην εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, προκειμένου να κατοχυρώσει τα δικαιώματα έρευνας και αξιοποίησής τους.

Στο ίδιο μήκος κύματος, δηλαδή στη διασφάλιση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων με ενέργειες που δεν προκαλούν αντιδράσεις, εντάσσεται και η κατάθεση ρηματικής διακοινώσεως στον ΟΗΕ με την οποία απορρίπτει τη μονομερή ενέργεια της Τουρκίας που παραχωρεί άδειες για έρευνες εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, την οποία δημοσιοποίησε τον Απρίλιο του 2013.

Ως γνωστόν η Τουρκία αμφισβητεί τη δικαιοδοσία του συμπλέγματος των νησιών του Καστελλορίζου σε θάλασσα και ΑΟΖ και θεωρεί ότι η θάλασσα της Ελλάδας δεν ενώνεται με αυτή της Κύπρου, αλλά ότι ενώνεται η Τουρκική ΑΟΖ με την Αιγυπτιακή.

Η κίνηση αυτή της Ελλάδος ήταν επιβλημένη γιατί η Άγκυρα, σε αντίθεση με το παρελθόν που προέβαινε σε παρόμοιες ενέργειες που έμεναν στα χαρτιά, λόγω αδυναμίας της να πραγματοποιήσει έρευνες, αυτή τη φορά έχει τη δυνατότητα να προβεί σε έρευνα με δύο δικά της ερευνητικά πλοία, το «ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΣΑ» που αγόρασε από τη Νορβηγία και το μετονόμασε και το πολύ μικρότερο «TUBITAK MARMARA» τουρκικής κατασκευής και να δημιουργήσει τετελεσμένα

Η κυβέρνηση με την ενέργειά της αυτή δημιουργεί ισχυρό ανάχωμα έναντι των τουρκικών διεκδικήσεων. Ενημερώνοντας τη διεθνή κοινότητα για τις θέσεις της και προϊδεάζοντας για τις αντιδράσεις της εξασφαλίζει τη στήριξή της και κυρίως των ΗΠΑ, ικανοποιώντας τις συστάσεις τους για αποφυγή μονομερών ενεργειών που θα προκαλούσαν ένταση.

Ως γενικό συμπέρασμα προκύπτει ότι η κυβέρνηση έπραξε το καλύτερο δυνατό από αυτά που της παρέχουν οι διεθνείς συγκυρίες.

Όσον αφορά στις μελλοντικές κινήσεις για το θέμα της ΑΟΖ, εξετάζονται, σύμφωνα με πληροφορίες, οι παρακάτω πέντε εναλλακτικές ενέργειες :

Πρώτη : Η μονομερής ανακήρυξη της ΑΟΖ και στη συνέχεια πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με τις όμορες δια θαλάσσης χώρες για την οριοθέτησή της. Ο αντίλογος σ' αυτή είναι ότι υπάρχει κίνδυνος αντιδράσεων, όχι μόνο από την Τουρκία, αλλά και από τις άλλες χώρες που μπορεί να επηρεάσει.

Δεύτερη: Η συμπλήρωση, με την κατάθεση συγκεκριμένων συνταταγμένων, της ενημέρωσης που έκανε στον ΟΗΕ τον περασμένο Μάιο ως προς τον τρόπο που υπολογίζει τις θαλάσσιες ζώνες. Σύμφωνα με την ενημέρωση αυτή, η Ελλάδα υπολογίζει το εύρος όλων των θαλασσιών ζωνών στα 200 ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης και με όριο τη μέση γραμμή, εφόσον δεν υπάρχει συμφωνία με τα γειτονικά κράτη. Στην περίπτωση όμως αυτή η Τουρκία, όπως έχει δηλώσει, θα αντιδράσει με άμεση δική της διακήρυξη και διακοπή των διερευνητικών επαφών, οι οποίες, παρά τη στασιμότητα στην οποία βρίσκονται, αποτελούν το μοναδικό μηχανισμό διευθέτησεως των προβλημάτων που προκαλεί η Τουρκία στο Αιγαίο.

Τρίτη: Η τμηματική ανακήρυξη ΑΟΖ, που θα μπορούσε να γίνει στο Ιόνιο και νοτίως της Κρήτης, σε συμφωνία με την Κύπρο. Μια όμως τέτοια κίνηση θα είναι ως έμεση αναγνώριση των αμφισβητήσεων που προβάλλει η Τουρκία.

Τετάρτη: Να επιδιώξει την αναγνώριση από την Ε.Ε. της Ελληνικής ΑΟΖ ως Ευρωπαϊκής και να προβεί σε συνεκμετάλλευση μαζί της. Άλλωστε την λύση αυτή πρότεινε ο πρωθυπουργός και στον κ. Ολάντ κατά την επίσκεψή του στην Αθήνα, ο οποίος και την απεδέχθη. Το ότι η λύση αυτή είναι ψηλά στην ατζέντα του πρωθυπουργού προκύπτει και από τις ομιλίες του στα συνέδρια που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα στις 6 Φεβρουαρίου για θέματα ενεργειακά και στις 4 Μαρτίου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμμα-

τος. Και στα δύο φόρα ο πρωθυπουργός ονόμασε τα κοιτάσματα Ελλάδος και Κύπρου «Ευρωπαϊκά».

Πέμπτη : Να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις με τα γειτονικά κράτη ώστε να διαπιστωθεί εάν υπάρχουν πιθανότητες για οριστική συμφωνία, εντός ευλόγου φυσικά χρόνου.

Λόγω της οικονομικής κρίσεως και της αδυναμίας της Ελλάδος να προχωρήσει μόνη της σε εκμετάλλευση, η κυβέρνηση πρέπει να αποφύγει τις μονομερείς ενέργειες προκρίνοντας την Πέμπτη λύση και αν αυτή δεν επιτύχει να προχωρήσει στην Τετάρτη που είναι πιο σίγουρη από τις υπόλοιπες.

δ.Ε/Τ Σχέσεις

Στις 12 Μαρτίου η Τουρκία κατέθεσε στον ΟΗΕ ρηματική διακοίνωση, σε απάντηση της ελληνικής, ισχυριζόμενη ότι έχει δικαιώματα έρευνας στα θαλάσσια οικόπεδα, νοτίως Ρόδου και Καστελλορίζου.

Το ελληνικό ΥΠΕΞ με άμεση ανακοίνωσή του επισημαίνει ότι τα νησιά απολαμβάνουν δικαιώματος σε ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδα, όπως απορρέει από το Διεθνές Δίκαιο.

Ο Βουλευτής του κυβερνώντος κόμματος ΑΚΡ Χαλί Ουρούν ανήγγειλε ότι θα συζητηθεί στην Τουρκική Εθνοσυνέλευση, η επαναλειτουργία της Αγίας Σοφίας ως τζαμιού ανοιχτού σε προσκυνητές, κατόπιν αιτήματος 75 εκατομμυρίων πιστών. Ως αντάλλαγμα δε προτείνει το άνοιγμα της εκκλησίας της Αγίας Ειρήνης στην Κωνσταντινούπολη και τη μετατροπή σε εκκλησία του τεμένου Κουρτούμπα στην Ισπανία.

Η Τουρκία αντέδρασε έντονα στην ψήφιση από την Ελληνική Βουλή τροπολογίας, σε νομοσχέδιο του Υπουργείου Παιδείας, με την οποία προβλέπεται ο διορισμός 240 μάρμηδων για τη διδασκαλία του Κορανίου, τόσο με ανακοίνωση του ΥΠΕΞ, όσο και με δήλωση του ίδιου του κ. Ερντογάν, αλλά και του ΥΠ ΕΞ κ. Νταβούτογλου.

Η κίνηση αυτή της Ελλάδος είναι απολύτως ορθή, γιατί μέχρι τώρα το Κοράνι δεν διδάσκεται στα δημόσια σχολεία, αλλά σε ιδιωτικά φροντιστήρια τα λεγό-

μενα «Κοράν Κουρσού», τα οποία είναι κέντρα τουρκικής προπαγάνδας και τους ιμάμηδες πληρώνει το Γενικό Προξενείο Κομοτηνής.

Πραγματοποιήθηκε στην Κωνσταντινούπολη στις 4 Μαρτίου το Συμβούλιο Ανωτάτης Συνεργασίας Ελλάδος-Τουρκίας με τη συμμετοχή πολλών υπουργών και επιχειρηματιών, κατά τη διάρκεια της οποίας υπεγράφησαν 25 διμερείς συμφωνίες.

Ο κ. Σαμαράς είχε συνάντηση με τον κ. Ερντογάν διάρκειας 1 ώρας και 45 λεπτών, κατά την οποία εθίγησαν όλα τα διμερή θέματα και κυρίως η οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών (ΑΟΖ), οι έρευνες για τους υδατάνθρακες, τα μειονοτικά ζητήματα, το Κυπριακό και η ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας, για την οποία ο Έλληνας πρωθυπουργός εξέφρασε τη στήριξη της Ελλάδος για την πλήρη ένταξή της.

Ως απότοκος του καλού κλίματος θεωρούνται οι δηλώσεις του Τούρκου Υπουργού Ενέργειας κ. Γιλντίζ, ο οποίος σε συνέντευξή του στην «Χουριέτ» ανέφερε, ότι η Τουρκία δεν έχει πρόθεση να προχωρήσει σε έρευνες για ενεργειακά κοιτάσματα στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδος όπως έχουν τα πράγματα τώρα.

Κατά πόσον θα ισχύσει αυτό θα φανεί σύντομα, δεδομένου ότι η Τουρκία έχει εξαγγείλει έρευνες στο επόμενο διάστημα.

Ο κ. Νταβούτογλου σε συνέντευξή του στην «Καθημερινή» αναφέρει ότι η Τουρκία είναι πρόθυμη να επιλύσει τις διαφορές με την Ελλάδα μέσα στο θετικό περιβάλλον που έχουν δημιουργήσει οι καλές σχέσεις Σαμαρά-Ερντογάν και ότι η χώρα του προτιμά τον διμερή διάλογο έναντι του Διεθνούς Δικαίου.

Η Τουρκία προτιμά τον διάλογο, γιατί δεν έχει αναγνωρίσει το Δίκαιο για τις Θάλασσες που δίνει συγκριτικά πλεονέκτημα στη χώρα μας. Γι' αυτό η κυβέρνηση πρέπει να επιμείνει στο Διεθνές Δίκαιο και να μην πέσει στην παγίδα του διαλόγου, που στήνει η Τουρκία.

Συνεχίζονται με αμείωτη ένταση οι παραβιάσεις και παραβάσεις των τουρκικών μαχητικών αεροσκαφών στον εναέριο χώρο του Αιγαίου. Σύμφωνα με Εθνικά και Νατοϊκά

στοιχεία από το 2002 έως το 2012 έχει παραβιαστεί 18.000 φορές ο εναέριος χώρος πάνω από τις νησίδες Καλόγηροι, που συμπίπτουν με τον 25ο μεσημβρινό, τον οποίο οι Τούρκοι παρουσιάζουν ως τα όρια τους με την Ελλάδα.

ε. Ένοπλες Δυνάμεις

Κατά την επίσκεψη του κ. Ολάντ στην Αθήνα, πέραν των θεμάτων για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσεως, συζητήθηκε και η ενοικίαση δύο υπερσύγχρονων φρεγατών τύπου FREEM, αντί 50 εκατ. ευρώ ετησίως.

Η ενοικίαση αντιμετωπίζει κατά τρόπο οικονομικό τις επιχειρησιακές ανάγκες του Ναυτικού, δεδομένου ότι το κόστος αγοράς της καθεμιάς ανέρχεται στα 700 εκατ. ευρώ, ποσόν που στην παρούσα οικονομική συγκυρία είναι αδύνατον να διατεθεί.

στ. Αγωγός TAP (TRANS ADRIATIK PIPELINE)

Στις 13 Φεβρουαρίου υπεγράφη διακρατική συμφωνία μεταξύ Ελλάδος-Αλβανίας και Ιταλίας, η οποία σηματοδοτεί τη θέληση των τριών χωρών για την κατασκευή του αγωγού TAP εφόσον τον Ιούνιο επιλεγεί για την μεταφορά του Αζέρικου αερίου στην Ευρώπη αντί του ανταγωνιστικού NABUCCO WEST. Η επιλογή θα γίνει από την Κοινοπραξία Σαχ Ντενίς II

Η κίνηση αυτή της Ελλάδος είναι ορθή γιατί αποτελεί τη μοναδική μας ελπίδα να αναδειχθεί η χώρα μας σε ενεργειακό κόμβο, μετά την απόρριψη από την κοινοπραξία Σαχ Ντενίς του ελληνοϊταλικού ITGI, που θα διήρχετο από Τουρκία, Ελλάδα και Ιταλία και την απένταξη των ελληνικών εδαφών από των ρωσικό αγωγό SOUTH STREAM, που αποτελεί την απάντηση της Ρωσίας στο ευρωπαϊκό σύστημα αγωγών για την μεταφορά Αζέρικου αερίου στην Ευρώπη. Η τυχόν πρόκριση του TAP, είναι πολύ πιθανόν να αποτελέσει και αιτία για θετικές εξελίξεις στη συζήτηση με την Αλβανία περί νέας συμφωνίας για την ΑΟΖ, γιατί ως γνωστόν η προηγούμενη έχει ακυρωθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο της, με δάκτυλο της Τουρκίας.

ζ. Σκόπια

Ο διαμεσολαβητής κ. Νίμιτς επισκέφθηκε την Αθήνα και τα Σκόπια (10 και 11 Ιανουαρίου) και είχε συναντήσεις με τις ηγεσίες των δύο χωρών και στη συνέχεια συναντήθηκε με τους διαμεσολαβητές των δύο χωρών στις 29 και 30 Ιανουαρίου στη Ν. Υόρκη, χωρίς όμως να υπάρξει κάποιο θετικό αποτέλεσμα.

Αναμένεται να συνεχιστούν οι προσπάθειες του κ. Νίμιτς προκειμένου να υπάρξει κάποιο θετικό αποτέλεσμα, μέχρι την επομένη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Ε.Ε. με τα Σκόπια, όπως γίνεται κάθε φορά. Η μέχρι τώρα όμως στάση του κ. Γκρουέφσκι δεν δίνει ελπίδες για ευνοϊκή κατάληξή τους.

2. ΒΑΛΚΑΝΙΑ

α. Σκόπια

Συνεχίζεται η πολιτική κρίση που ξέσπασε τον περασμένο Δεκέμβριο με βίαια επεισόδια και συγκρούσεις εντός και εκτός του Κοινοβουλίου, εξαιτίας της αντιδράσεως της αντιπολιτεύσεως στην προσπάθεια του κ. Γκρουέφσκι να περάσει τον προϋπολογισμό του 2013 χωρίς καμία συζήτηση. Ήδη ο αρχηγός της αντιπολιτεύσεως κ. Τσερβενκόφσκι έχει θέσει ως όρο, για τη συμμετοχή του κόμματός του στις αυτοδιοικητικές εκλογές της 24ης Μαρτίου, τη δέσμευση του κ. Γκρουέφσκι, ότι θα προκηρυχθούν και πρόωρες εθνικές εκλογές, εάν η αντιπολίτευση κερδίσει, αλλά αυτός τον απορρίπτει.

Την 1η Μαρτίου επισκέφθηκε τα Σκόπια ο αρμόδιος για τη διεύθυνση Επίτροπος κ. Φούλε, σε μια προσπάθεια για άρση του δημιουργηθέντος αδιεξόδου, το οποίο αν διατηρηθεί θα έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην ενταξιακή πορεία της χώρας.

β. Αλβανία

Το ακροδεξιό κόμμα «Ερυθρόμαυρη Συμμαχία» που διεκδικεί την είσοδό του στη Βουλή στις προσεχείς εκλογές, με επιστολή του προς τον Αλβανό Πρόεδρο κ. Νισάνι επιτίθεται στον Αρχιεπίσκοπο κ. Αναστάσιο τον οποίο κατηγορεί για «αντιαλβανική δραστηριότητα» και ζητά από τον Πρόεδρο να τον απομακρύνει από την χώρα και να του

αφαιρέσει την ανωτάτη διάκριση «Γ. Σκεντέρμπεης» που του επιδόθηκε προ τριετίας.

Στην ενέργεια αυτή αντέδρασαν με κοινή τους δήλωση 42 επίσκοποι, πρεσβύτεροι, διάκονοι, μοναχοί αλλά και Αλβανοί πολίτες.

Κύκλοι του ελληνικού ΥΠ ΕΞ εντάσσουν την ενέργεια αυτή στο γενικότερο κλίμα εθνικιστικής και ανθελληνικής εξάρσης ενόψει των εκλογών.

Ο κ. Μπερίσα κατηγορήσε, σε υψηλούς τόνους τη Σερβία, για την απομάκρυνση του μνημείου που είχε στηθεί από τους Αλβανούς στο Πρέσεβο της Ν.Σερβίας, που αποτελούν την πλειοψηφία (Λεπτομέρειες ως παράγραφος 2δ)

Οι δηλώσεις του κ. Μπερίσα, τις οποίες πολλοί διπλωμάτες χαρακτήρισαν ως «εθνικιστικές κορώνες», αποτελούν απόδειξη των προθέσεων του να καταστεί ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης των Αλβανών, που θα οδηγήσει το έθνος στην εκπλήρωση των δικαιών του και τη δημιουργία της «Μεγάλης Αλβανίας» από την Πρέβεζα μέχρι το Πρέσεβο και από τα Σκόπια μέχρι την Ποντογκόριτσα, όπως είχε αναφέρει σε ομιλία του στην Αυλώνα στις 27 Νοεμβρίου 2012.

γ.Βουλγαρία

Στις 20 Φεβρουαρίου κατέρρευσε αιφνιδιαστική η κυβέρνηση του κ. Μπορίσωφ, λόγω των σφοδρών συγκρούσεων των αντικυβερνητικών διαδηλωτών, που διαμαρτύροντο επί οκτώ συνεχόμενες, ημέρες με τις Ειδικές Δυνάμεις της Αστυνομίας για τις υπέρογκες αυξήσεις στην τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος. Οι προσπάθειες του Προέδρου κ. Πλεβνέλιεφ για το σχηματισμό νέας κυβερνήσεως απέτυχαν και ορίστηκαν εκλογές για τις 12 Μαΐου. Επίσης αποφασίστηκε και η μείωση του ρεύματος κατά 6,4% η οποία προκάλεσε και νέες διαδηλώσεις γιατί δεν κρίθηκε ικανοποιητική.

δ.Σερβία – Κόσσοβο

Ένταση μεταξύ Σερβίας και Κοσσοβίου προκάλεσε η βιαία απομάκρυνση από το κέντρο της πόλεως Πρέσεβο στη Νότια Σερβία στις 26 Ιανουαρίου, του μνημείου το οποίο είχαν στήσει οι Αλβανοί που αποτελούν την πλειοψηφία, προς τιμήν των νεκρών της παραστρατιωτικής

οργανώσεως «Απελευθερωτικός Στρατός Πρέσεβο Μπουγιάνοβατς Μπεντβέντια» που είχαν σκοτωθεί σε συγκρούσεις με τη σερβική αστυνομία στο διάστημα 2000-2001. Στο Κόσοσβο αλβανοί εθνικιστές πρόεβησαν, για αντεκδίκηση, σε καταστροφές σερβικών τάφων και επιχείρησαν να πυρπολήσουν ορθόδοξες εκκλησίες και μοναστήρια.

Η κυβέρνηση του Κοσσοβίου απείλησε με διακοπή του διαλόγου για την εξομάλυνση των σχέσεων των δύο χωρών, αλλά με την παρέμβαση των ΗΠΑ και της ΕΕ απεσοβήθη η κλιμάκωση της εντάσεως.

Οι πρωθυπουργοί της Σερβίας και του Κοσσοβίου Νάτσιτς και Θάτσι συναντήθηκαν στις Βρυξέλες στις 17 Ιανουαρίου 2013 και στις 6 Φεβρουαρίου 2012, στα πλαίσια των διεξαγομένων συνομιλιών για την εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών υπό την αιγίδα της εκπροσώπου της ΕΕ για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής κ. Κάθριν Άστον.

Στις 15 Μαρτίου ολοκληρώθηκαν οι συζητήσεις που είχαν στο Βελιγράδι η ύπατη εκπρόσωπος για την Εξωτερική Πολιτική της ΕΕ κ. Άστον με τη σερβική ηγεσία χωρίς συμφωνία. Η κ. Άστον δεν έκανε δεκτό το αίτημα των σέρβων για παροχή νομοθετικών και εκτελεστικών αρμοδιοτήτων στην Ένωση Σερβικών Δήμων του Β. Κοσσοβίου.

Η συζήτηση θα συνεχιστεί στις 20 Μαρτίου στις Βρυξέλλες.

3.ΤΟΥΡΚΙΑ

α.Συνταγματική Αναθεώρηση

Τα τέσσερα κόμματα που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο συμφώνησαν στα πλαίσια της Επιτροπής Συνταγματικής Συμφιλίωσης, η οποία επεξεργάζεται την αναθεώρηση του Συντάγματος :

-Να τεθεί το Γενικό Επιτελείο Ενόπλων Δυνάμεων υπό τον άμεσο έλεγχο του Υπουργείου Αμύνης.

-Να διορίζεται ο Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, μετά από εισήγηση της κυβερνήσεως.

-Να παύσει να αποτελεί θεσμό ανεξάρτητο από την πολιτική εξουσία, προστατευόμενο από το Σύνταγμα, το Ανώτατο Εθνικό Συμβούλιο.

β.Δίκες κατά Στρατιωτικών

Στις 3 Ιανουαρίου συνελήφθη ο Στρατηγός Καρανταγί, 81 ετών, που ήταν Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου στο διάστημα 1994-1998, με την κατηγορία ότι ανέτρεψε το 1997 την κυβέρνηση του ισλαμιστή Εμπαρκάν με το λεγόμενο «μεταμοντέρνο» πραξικόπημα, δια του οποίου τον ανάγκασε να παραιτηθεί, ασκώντας του παρασκηνακές πιέσεις.

Για την ίδια υπόθεση συνελήφθησαν στις 14 Ιανουαρίου άλλοι τέσσερεις ανώτατοι αξιωματικοί (δύο Στρατηγοί και 2 Ναύαρχοι).

Στην τελική ευθεία έχει εισέλθει η δίκη για την υπόθεση «Εργκένεκον» που άρχισε τον Δεκέμβριο 2008. Στο εδώλιο βρίσκονται 275 απόστρατοι αξιωματικοί, πολιτικοί, πανεπιστημιακοί και δημοσιογράφοι, οι οποίοι κατηγορούνται ότι συμμετείχαν σε συνωμοτική οργάνωση που επεδίωξε, ανεπιτυχώς, να ανατρέψει την κυβέρνηση του κ. Ερντογάν.

γ.Εσωτερική Κατάσταση

Την 1η Φεβρουαρίου 2013 σημειώθηκε επίθεση εναντίον της Πρεσβείας των ΗΠΑ στην Άγκυρα από νεαρό Κούρδο καμικάζι. Από την έκρηξη σκοτώθηκαν ο δράστης και ένας φρουρός ασφαλείας.

Ο κ. Ερντογάν, υιοθετώντας δημοσιεύματα τα οποία ανέφεραν ότι ο Κούρδος τρομοκράτης είχε εκπαιδευτεί στο στρατόπεδο του Λαυρίου, δήλωσε ότι έθεσε το θέμα στον κ. Σαμαρά κατά τη συνάντησή τους στο Κατάρ. Το ελληνικό ΥΠΕΞ διέψευσε κατηγορηματικά ότι τέθηκε το θέμα στον κ. Σαμαρά, προσθέτοντας ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχουν στρατόπεδα τρομοκρατών ούτε κέντρα εκπαιδεύσεώς τους.

δ.Κουρδικό

Δημοσιεύματα αναφέρουν ότι ο κ. Οτσαλάν με την κυβέρνηση έχουν καταλήξει σε ένα χρονοδιάγραμμα ειρηνεύσεως σύμφωνα με το οποίο θα κηρυχθεί εκεχειρία στις 21 Μαρτίου και μέχρι 15 Αυγούστου θα έχουν αποχωρήσει οι μαχητές του ΡΚΚ από την Τουρκία, με αντάλλαγμα την προώθηση από την κυβέρνηση μεταρρυθμίσεων για τη διεύρυνση των δικαιωμάτων της κουρδικής μειονότητας. Η εφαρμογή της συμ-

φωνίας προϋποθέτει την υπακοή των Κούρδων ηγετών στον Οτσαλάν, η οποία όμως δεν είναι σίγουρη.

Για τον ίδιο σκοπό ο κ. Ερντογάν πραγματοποίησε ανοίγματα προς τους Κούρδους δηλώνοντας ότι η Τουρκία διέπραξε σφάλματα με απάνθρωπες επιθέσεις εναντίον Κούρδων στις νοτιοανατολικές επαρχίες τη δεκαετία του '80 και πέρασε από τη Βουλή νόμο για τη χρήση της κουρδικής γλώσσας στα τουρκικά δικαστήρια.

Η σπουδή του κ. Ερντογάν για εσπευσμένο κλείσιμο του Κουρδικού οφείλεται στο φόβο του, ότι το Κουρδικό παρακλάδι του PKK στη Συρία, το Κόμμα της Δημοκρατικής Ένωσης, είναι πιθανό να αποκτήσει μεγάλη ισχύ, μέσω του εμφυλίου πολέμου και να εξελιχθεί σε μεγάλη απειλή για την Τουρκία.

Μεγάλη ανησυχία προκάλεσε στον κ. Ερντογάν, τόσο για την πρόκληση αντιδράσεων όσο και για δυσμενείς επιπτώσεις στην ειρηνευτική διαδικασία, η δολοφονία τριών ακτιβιστριών στο Παρίσι, τις κηδείες των οποίων παρακολούθησαν χιλιάδες Τούρκοι απαιτώντας εκδίκηση. Απ'ότι όμως φαίνεται μέχρι τώρα οι ειρηνευτικές συνομιλίες συνεχίζονται απερίσπαστα και αναμένεται να φανεί εντός του Μαρτίου αν θα έχουν ή όχι ευτυχή κατάληξη.

Ως ένδειξη της ουσιαστικής προόδου των ειρηνευτικών συνομιλιών αποτελεί και η απελευθέρωση στις 13 Μαρτίου οκτώ Τούρκων, που κρατούσε το PKK στο Β.Ιράκ.

ε.Ευρωπαϊκή Πορεία

Ο κ. Ερντογάν είναι απογοητευμένος από την στάση της ΕΕ, η οποία έχει μπλοκάρει το άνοιγμα οκτώ κεφαλαίων, λόγω της στάσης της Τουρκίας, έναντι της Κύπρου και γ'αυτό δηλώνει σε κάθε ευκαιρία ότι η χώρα του μπορεί να χάσει το ενδιαφέρον της για την Ευρώπη, αν δεν ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις μέχρι το 2023.

Η κ. Μέρκελ, κατά την επίσκεψή της στην Τουρκία στις 24-25 Φεβρουαρίου δήλωσε ότι τάσσεται υπέρ μιας «ανοιχτής» διαπραγματεύσεως, κάτι που σημαίνει, όπως εξήγησε, ότι «η έκβασή της δεν είναι εκ των προτέρων καθορισμένη» και δεν παρέλειψε να πείσει τον κ. Ερντογάν να ανοίξει τα τουρκικά

λιμάνια και αεροδρόμια στα πλοία και αεροπλάνα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι δηλώσεις της κ. Μέρκελ δεν ακούστηκαν ευχάριστα από τουρκικής πλευράς.

στ.Συριακή Κρίση

Εγκατεστάθηκαν στα σύνορα με τη Συρία οι συστοιχίες των πυραύλων Patriot που διέθεσαν οι ΗΠΑ, η Γερμανία και η Ολλανδία, γεγονός που προκάλεσε την αντίδραση του Ιράν, το οποίο εκτιμά ότι στρέφονται εναντίον του. Τα γερμανικά τμήματα επιθεώρησε η κ. Μέρκελ κατά την επίσκεψή της στην Τουρκία και τα αμερικανικά ο Υφυπουργός Άμυνας των ΗΠΑ κ. Κάριτερ στις 4 Φεβρουαρίου.

Την 1η Μαρτίου επισκέφθηκε την Τουρκία ο νέος Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ κ. Κέρι και συζήτησε το θέμα της Συρίας με τον κ. Ερντογάν. Σύμφωνα με τις δηλώσεις και οι δύο χώρες συμφωνούν στην αναγκαιότητα της αποκαθίλιωσης του συριακού καθεστώτος, αλλά διαφωνούν ως προς τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να απομακρυνθεί από την εξουσία ο κ. Άσαντ. Η μεν Τουρκία θεωρεί επιβεβλημένη την παρέμβαση για την άμεση ανατροπή, ενώ οι ΗΠΑ προτιμούν την κατάρρευση του καθεστώτος από μόνο του.

ζ.Σχέσεις με Ισραήλ

Νέα ένταση στις σχέσεις των δύο χωρών προκάλεσε η δήλωση την 1η Μαρτίου του κ. Ερντογάν ότι «ο σιωνισμός αποτελεί έγκλημα κατά της ανθρωπότητας».

Η δήλωση αυτή προκάλεσε και την δυσφορία των ΗΠΑ, όπως ανέφερε ο κ. Κέρι, μιλώντας σε Αμερικανούς δημοσιογράφους κατά τη διάρκεια της πτήσεως προς την Άγκυρα.

4.ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

α.Βρετανία

Ο πρωθυπουργός κ. Κάμερον μιλώντας στο Νταβός της Ελβετίας στις 23 Φεβρουαρίου, επανέλαβε τη θέση του περί της ανάγκης επανακαθορισμού των σχέσεων Λονδίνου-Βρυξελών, διευκρινίζοντας ότι η κίνησή του αποσκοπεί στο να δώσει μια πιο ανταγωνιστική, πιο ανοικτή και πιο ευέλικτη Ευρώπη. Προσέθεσε δε ότι, εφόσον επανέλθει πρωθυπουργός το 2015, θα

θέσει το αποτέλεσμα της διαπραγματεύσεως σε δημοψήφισμα με το ερώτημα εντός ή εκτός Ε.Ε. Διευκρίνισε επίσης ότι ο ίδιος επιθυμεί την παραμονή της Βρετανίας σε μια «αναμορφωμένη» Ευρώπη, αλλά απέφυγε να αποσαφηνίσει αν θα στηρίζει την εκστρατεία του «ΟΧΙ» σε περίπτωση που οι διαπραγματεύσεις δεν έχουν το επιθυμητό, για τον ίδιο, αποτέλεσμα.

Εξεδόθη νέο «εγχειρίδιο», βάσει του οποίου θα εξετάζονται όσοι αλλοδαποί επιθυμούν να αποκτήσουν άδεια παραμονής στη χώρα ή να γίνουν Βρετανοί πολίτες. Περιλαμβάνει 24 ερωτήσεις και ο εξεταζόμενος θα πρέπει να απαντήσει επιτυχώς στις 18.

Η έκδοση του εγχειριδίου εντάσσεται στην προσπάθεια της Βρετανίας να βρει τρόπους για να περιορίσει την εισροή μεταναστών, η οποία αναμένεται να αυξηθεί από το 2014, που θα αρθούν οι περιοριστικοί όροι για τους Βουλγάρους και Ρουμάνους.

Σε δημοψήφισμα που έγινε στις νήσους Φώκλαντ το 98,8% τάχθηκε με την παραμονή τους στο καθεστώς της Βρετανίας.

β.Ιταλία

Σε πολιτικό αδιέξοδο οδήγησαν οι εκλογές που διεξήχθησαν στις 24 Φεβρουαρίου.

Το εκλογικό αποτέλεσμα και κυρίως η επιστροφή του κ. Μπερλουσκόνι και η εκτόξευση του αντιευρωπαϊστή κ. Γκριλο στο 25%, ερμηνεύεται από τους πολιτικούς αναλυτές ως απάντηση στην πολιτική της σκληρής λιτότητας της κ. Μέρκελ. Εντούτοις το Βερολίνο και οι Βρυξέλλες απαντούν ότι η λιτότητα είναι μονόδρομος, ενώ ο Υπουργός Οικονομικών της Γαλλίας κ. Μοσκοβισί υποστηρίζει ότι η λιτότητα πρέπει να συνδυαστεί με την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Σε περίπτωση που η ενίσχυση του λαϊκισμού, που σημειώθηκε στην Ιταλία, επεκταθεί και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, θα απειληθεί ακόμη και η διάλυση της Ευρωζώνης, γιατί οι δυνάμεις της ευρωπαϊκής προοπτικής δεν θα αντέξουν τις πιέσεις, εκτός και αν η κ. Μέρκελ αλλάξει την πολιτική της, κάτι που δεν είναι και τόσο πιθανό. Ειδικά για την Ελλάδα οι επιπτώσεις θα είναι μάλλον

δυσμενείς, γιατί στην Ευρωζώνη θα κυριαρχήσει το πρόβλημα της Ιταλίας και η στήριξη της χώρας μας θα περιπέσει σε δεύτερη μοίρα.

γ.Γαλλία

Στις 20 Ιανουαρίου ο κ. Ολάντ επισκέφθηκε την Αλγερία όπου υπέγραψε με τον ομόλογό του κ. Μπουτεφλίκα σύμφωνο φιλίας και συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών, ενώ μιλώντας στη Βουλή αναγνώρισε τα δεινά που υπέστη ο αλγερινός λαός από την άγρια Γαλλική αποικιοκρατία.

Η επιχείρηση των ειδικών δυνάμεων για απελευθέρωση γάλλου κρατουμένου από ισλαμιστική οργάνωση στη Σομαλία απέτυχε. Δύο δε μέλη της επίλεκτης ομάδας που προέβη στην επιχείρηση φονεύθηκαν κατά τη διάρκειά της.

5. ΗΠΑ

Ύστερα από τις πολύνεκρες τραγωδίες κυρίως σε σχολεία, ο κ. Ομπάμα δήλωσε ότι θα προχωρήσει στην ανανέωση του νόμου, που απαγορεύει την πώληση επιθετικών όπλων, ο οποίος έληξε το 2004. Στην κίνηση αυτή αντιτίθεται το πανίσχυρο λόμπυ των κατόχων όπλων και οι υποστηρικτές του στο Κογκρέσο, που επιμένουν ότι θα αντισταθούν σε οποιαδήποτε απόπειρα περιορισμού της οπλοκατοχής.

Στελέχη του Ρεπουμπλικανικού κόμματος επέκριναν σκληρά τον κ. Ομπάμα για την πρότασή του για νομιμοποίηση 11 εκατ. παρανόμων που ζουν στις ΗΠΑ.

Η έκθεση του Αμερικανικού Συμβουλίου Πληροφοριών για την πορεία της ανθρωπότητας μέχρι το 2030 προβλέπει μεταξύ άλλων και τα εξής :

-Η Κίνα θα εξελιχθεί στη μεγαλύτερη οικονομία του πλανήτη, αλλά η Αμερική θα διατηρήσει τον πρωταγωνιστικό της ρόλο ως υπερδύναμη.

-Η Αμερική και η Ρωσία θα είναι αναγκασμένες να συνεργάζονται για την προάσπιση των συμφερόντων τους.

-Η Τουρκία θα απειληθεί με διαμελισμό, λόγω της δημιουργίας Κουρδικού κράτους.

-Η Κίνα μαζί με την Ινδία θα έχουν διπλάσια συνεισφορά στην

παγκόσμια ανάπτυξη από αυτή που έχουν σήμερα Αμερική και Ευρωζώνη μαζί.

6.ΡΩΣΙΑ

Ένταση στις διπλωματικές σχέσεις Ρωσίας-ΗΠΑ προκάλεσαν, η υπερψήφιση από το Κογκρέσο νόμου για την επιβολή κυρώσεων σε βάρος Ρώσων αξιωματούχων που κατηγορούνται για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και ο νόμος που ψηφίστηκε από το Ρωσικό Κοινοβούλιο για την απαγόρευση της υιοθεσίας ανηλίκων Ρώσων από Αμερικανούς.

Παρά το τεταμένο κλίμα ο κ. Ομπάμα, σύμφωνα με αμερικανικά και ρωσικά ΜΜΕ, έχει αποδεχθεί την πρόσκληση του κ. Πούτιν να επισκεφθεί τη Μόσχα εντός του πρώτου εξαμήνου του 2013. Τα θέματα που θα συζητηθούν, αν τελικά πραγματοποιηθεί η επίσκεψη, είναι η παγκόσμια οικονομία, η κρίση στη Μ.Α., το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν και η αντιπυραυλική ασπίδα των ΗΠΑ στην Ευρώπη.

Το Υπουργείο Άμυνας ανακοίνωσε τη συγκρότηση στολίσκου στη Μεσόγειο από το 2015 με πλοία από τους στόλους της Μαύρης Θάλασσας και της Βαλτικής, χωρίς να αναφέρει λεπτομέρειες για την αποστολή, τους χώρους λιμενισμού κλπ.

Στις 10 Ιανουαρίου 2013 κατελκύστηκε το νέο ρωσικό πυρηνικό κίνητο υποβρύχιο «Γιούρι Ντολγκορούκι» και εντάχθηκε στο στόλο του Βορρά. Έχει μήκος 180 μ. και μπορεί να αναπτύξει ταχύτητα μέχρι 25 κόμβους. Μπορεί να καταδυθεί σε βάθος μεγαλύτερο των 500 μ. και να κινείται εντελώς αθόρυβα. Είναι εξοπλισμένο με 16 διηπειρωτικούς βαλλιστικούς πυραύλους και 6 πυραύλους τύπου Κρουζ, με δραστικό βεληνικές 3000 χλμ.

Σύμφωνα με τον Καθηγητή Ευρωασιατικών Σπουδών της Σχολής Πολέμου του Αμερικανικού Ναυτικού Τόμας Φέντιτσιν, το νέο υποβρύχιο μπορεί να θεωρηθεί ως ευθεία απάντηση στην αντιπυραυλική ασπίδα των ΗΠΑ στην Ευρώπη, παρόλο που δεν έχει σχεδιαστεί γι' αυτό. Επίσης ότι η ιδιότητά του να κινείται σχεδόν αθόρυβα κάτω από το νερό, χωρίς να εντοπίζεται, το καθιστά το ιδανικό όπλο δεύτερου πυρηνικού πλήγματος, που

σημαίνει ότι θα μπορεί να εκτοξεύει τους πυραύλους του εναντίον προκαθορισμένων στόχων, έστω και αν η Ρωσία έχει ισοπεδωθεί.

7.ΒΑΤΙΚΑΝΟ

Νέος Πάπας εξελέγη στην Πέμπτη μόλις ψηφοφορία ο καρδινάλιος της Αργεντινής, ο οποίος πήρε το όνομα Φραγκίσκος.

Στην ενθρόνισή του που θα πραγματοποιηθεί στις 18 Μαρτίου θα παραστεί και ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος για πρώτη φορά στην ιστορία. Ούτε πριν το σχίσμα το 1054, ούτε και μετά παρέστη Πατριάρχης σε ενθρόνιση Πάπα.

8. ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

α.Ισραήλ

Ο Πρέσβης των ΗΠΑ στο Τελ Αβίβ ανακοίνωσε ότι ο Πρόεδρος κ. Ομπάμα θα πραγματοποιήσει την πρώτη επίσημη επίσκεψή του μετά τις εκλογές στο Ισραήλ και τη Δυτική Όχθη, χωρίς να προσδιορίσει την ημερομηνία. Σύμφωνα όμως με δημοσιογραφικές πληροφορίες θα πραγματοποιηθεί στις 20 Μαρτίου. Όπως ανακοίνωσε ο νέος Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Τζον Κέρι, ο κ. Ομπάμα δεν πρόκειται να παρουσιάσει, κατά την επίσκεψή του στη ΜΑ, κάποιο σχέδιο για την επίλυση του Παλαιστινιακού, αλλά θα ακούσει τις απόψεις των εμπλεκομένων.

Στις εκλογές που διεξήχθησαν στις 22 Ιανουαρίου 2013 ο συνδυασμός των Κομμάτων «Λικούντ» του κ. Νετανιάχου και του ακροδεξιού «Ισραήλ Μπεϊτινού» του κ. Λίμπερμαν κατέλαβε την πρώτη θέση με 31 έδρες σε σύνολο 120, δηλαδή 11 λιγότερες απόσες είχε στην προηγούμενη Βουλή. Δεύτερο με 19 έδρες ήλθε το νεοπαγές κόμμα «Γες Α ντίτ» (Υπάρχει Μέλλον), που απετέλεσε και την έκπληξη των εκλογών.

Στις 15 Μαρτίου ο κ. Νετανιάχου ανακοίνωσε τη σύνθεση της νέας κυβερνήσεως συνασπισμού στην οποία θα μετέχουν πέντε κόμματα. Η συμμαχία «ΛΙΚΟΥΝΤ-ΜΠΕΪΤΑΝΟΥ» με αρχηγό τον ίδιο και υπαρχηγό τον ακροδεξιό κ. Λίμπερμαν, τα κεντρώα κόμματα «Γες Ατίτ» με αρχηγό τον κ. Λαπίτ και «Χαντούα» με αρχηγό την κ. Τζίπι Λίβνι, η οποία θα αναλάβει το

Υπουργείο Δικαιοσύνης και θα ηγηθεί της διαπραγματευτικής ομάδος για το Παλαιστινιακό και το ακροδεξιό κόμμα «Εβραϊκή Πατρίδα» υπό τον κ. Μπένετ..

Στο νέο σχήμα δεν περιλαμβάνονται τα κόμματα των υπερρθοδόξων εβραίων, που συμμετείχαν στην απερχομένη κυβέρνηση, γιατί δεν θα μπορούσαν να συνυπάρξουν με το «Γες Ατίντ» και το «Χαντούα», τα οποία έχουν δεσμευτεί προεκλογικά, ότι θα καταργήσουν τα ειδικά προνόμια των υπερρθοδόξων εβραίων.

Στις 30 Ιανουαρίου η Ισραηλινή Αεροπορία ανακοίνωσε ότι προσέβαλε φάλαγγα αυτοκινήτων έξω από τη Δαμασκό, τα οποία μετέφεραν αντιπυραυλικά συστήματα SA-17 σε αποθήκες της Χεζμπολάχ στο Λίβανο. Το συριακό όμως καθεστώς ισχυρίζεται ότι επλήγη μόνο το ερευνητικό κέντρο στην περιοχή Τζομράγια, 15 χλμ δυτικά της Δαμασκού, χωρίς όμως να καταστραφούν οι υπόγειες εγκαταστάσεις του.

Η Ρωσία, η Συρία και το Ιράν επέκριναν την επιδρομή και απήθυσαν αυστηρές προειδοποιήσεις στο Τελ Αβίβ.

β. Παλαιστινιακό

Οι επικεφαλής των αποστολών της ΕΕ στην Ιερουσαλήμ και τη Ραμάλα στην έκθεσή τους «Ιερουσαλήμ 2012» χαρακτηρίζουν την εποικιστική δραστηριότητα «συστηματική, σκόπιμη και προκλητική» πολιτική, με στόχο να καταστήσει αδύνατη τη συγκρότηση Παλαιστινιακού κράτους. Καλούν δε τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ να προβούν και σε ενέργειες που ισοδυναμούν με οικονομικές κυρώσεις σε βάρος του Ισραήλ.

Φόβους για μια νέα ιντιφάιντα (εξέγερση) των Παλαιστινίων προκαλούν οι ταραχές που ξέσπασαν στη Δυτική Όχθη εξ αιτίας του θανάτου του 30χρονου Αραφάτ Τζαζαράντ σε ισραηλινή φυλακή στις 23 Φεβρουαρίου, ο οποίος σύμφωνα με την Παλαιστινιακή Αρχή προήλθε από βασανιστήρια. Στις διαδηλώσεις που ακολούθησαν στη Δυτική Όχθη ο Ισραηλινός στρατός χρησιμοποίησε πραγματικά πυρά, τραυματίζοντας πέντε άτομα. Η κηδεία του, που έγινε με στρατιωτικές τιμές στη Χεβρόνα, μετετράπη σε οργισμένη διαδήλωση από τους 25.000 Παλαι-

στίνιους που παρέστησαν, ενώ ο ΟΗΕ ζήτησε να διεξαχθεί έρευνα από ανεξάρτητη αρχή.

Το όλο κλίμα επιβαρύνεται από την απεργία πείνας τεσσάρων κρατουμένων σε ισραηλινές φυλακές, με τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ κ. Μπαν Κι Μουν να καλεί το Ισραήλ είτε να τους απαγγείλει κατηγορίες και να εξασφαλίσει δίκαιη δίκη με διεθνείς εγγυήσεις, είτε να τους απελευθερώσει.

γ. Ιράν

Το διήμερο 26-27 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκαν διαπραγματεύσεις μεταξύ του Ιράν και της ομάδος των έξι (ΗΠΑ-Ρωσία-Κίνα-Βρετανία-Γαλλία) στο Καζακστάν για το πυρηνικό πρόγραμμά του, υπό τη σκιά των απειλών του Ισραήλ ότι θα προσφύγει σε στρατιωτική βία και τις προειδοποιήσεις ανωτέρου Αμερικανού αξιωματούχου προς την Τεχεράνη ότι, αν δεν υποχωρήσει, θα αντιμετωπίσει «καταστροφικές συνέπειες». Τα αποτελέσματα κρίνονται ικανοποιητικά γιατί το Ιράν δέχεται, με αντάλλαγμα τη χαλάρωση κάποιων κυρώσεων, να συζητήσει για τον εμπλουτισμό του ουρανίου μέχρι το κρίσιμο όριο του 20%, αλλά αρνείται να κλείσει τις υπόγειες εγκαταστάσεις στη Φροντό.

Το ενθαρρυντικό είναι ότι συνεφωνήθη να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις σε επίπεδο εμπρογνομόνων στις 18 Μαρτίου, στην Κωνσταντινούπολη και σε πολιτικό επίπεδο στις 5-6 Απριλίου και πάλι στο Καζακστάν.

Ο νέος ΥΠΕΞ των ΗΠΑ κ. Τζον Κέρι, που στο παρελθόν έχει ταχθεί υπέρ της διπλωματικής λύσεως του προβλήματος του Ιράν και κατά της στρατιωτικής επεμβάσεως, διεμήνυσε προς την ιρανική ηγεσία, από τη Σ.Αραβία που επισκέφθηκε στις 4 Μαρτίου, ότι εξαντλούνται τα περιθώρια της διπλωματικής λύσεως και την κάλεσε να αναλάβει τις ευθύνες της.

Ο αντιπρόεδρος κ. Μπάϊντεν, που είχε δηλώσει κατά την επίσκεψή του στο Μόναχο ότι οι ΗΠΑ είναι έτοιμες για απ'ευθείας συνομιλίες με το Ιράν αλλά τις αρνήθηκε ο Χαμανεϊ, μιλώντας στο ετήσιο συνέδριο του ισραηλινού λόμπυ (ΑΙΠΡΑC) στην Ουάσιγκτον ανέφερε για το ιρανικό ότι «Δεν επιδιώκουμε πόλεμο. Είμαστε έτοιμοι για ειρηνι-

κές διαπραγματεύσεις, αλλά όλες οι επιλογές, συμπεριλαμβανομένης της στρατιωτικής, βρίσκονται στο τραπέζι». Αντιθέτως ο κ. Νετανιάχου από το ίδιο βήμα επέμεινε ότι «Ούτε οι λέξεις, ούτε οι κυρώσεις, από μόνες τους, θα σταματήσουν το Ιράν. Οι κυρώσεις πρέπει να συνοδεύονται από ξεκάθαρη και αξιόπιστη στρατιωτική απειλή».

δ. Ιράκ

Στην έκθεση του Ινστιτούτου Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μπράουν αναφέρεται ότι ο πόλεμος στο Ιράκ στοίχισε τη ζωή σε 134.000 ιρακινούς πολίτες και σε 176.000-189.000, αν συμπεριληφθούν τα μέλη των Δυνάμεων Ασφαλείας, οι δημοσιογράφοι και τα μέλη των ανθρωπιστικών οργανώσεων. Επίσης ότι το κόστος έφθασε σχεδόν τα 6 τρισεκατομμύρια δολάρια.

Διαδηλώσεις σουνιτών πραγματοποιήθηκαν σε όλη τη χώρα κατά του σίιτη πρωθυπουργού κ. Μαλικί, τον οποίον κατηγορούν για καταπίεση και προσπάθεια απομονώσεώς τους.

Στις 8 Φεβρουαρίου περισσότερα από 30 άτομα σκοτώθηκαν και δεκάδες τραυματίστηκαν από μαπαράζ εκρήξεων παγιδευμένων αυτοκινήτων σε πολυσύχναστες αγορές περιοχών, όπου οι σίιτες είναι πλειοψηφία.

Η ραγδαία κλιμάκωση της βίας από οργανώσεις, που συνδέονται με την Αλ Κάϊντα, σε συνδυασμό με τη δυσφορία των σουνιτών, εντείνει τους φόβους για διολίσθηση της χώρας σε εμφύλιο πόλεμο.

ε. Συρία

Συνεχίζεται με αμείωτη ένταση ο εμφύλιος πόλεμος που άρχισε πριν 2 χρόνια, χωρίς να είναι ορατός ο τερματισμός του. Η κατάσταση έχει φτάσει σε αδιέξοδο τόσο πολιτικά, αφού η διεθνής κοινότητα αδυνατεί να αναγκάσει τον Άσαντ σε παραίτηση, όσο και στρατιωτικά, αφού η αντιπολίτευση δεν μπορεί να καταβάλει τις δυνάμεις του καθεστώτος.

Ο κ. Άσαντ απέρριψε το σχέδιο ειρηνεύσεως του απεσταλμένου του ΟΗΕ κ. Μπράχιμι, υπέρ του οποίου είχε ταχθεί και ο ΥΠΕΞ της Ρωσίας κ. Λαβρόφ. Το ίδιο έκανε και η αντιπολίτευση για το σχέδιο του κ. Άσαντ, που πρότεινε διακοπή κάθε

ξένης βοήθειας στους αντικαθεστωτικούς και στη συνέχεια δημοψήφισμα για νέο Σύνταγμα και κοινοβουλευτικές εκλογές.

Στις 21 Φεβρουαρίου ο Συριακός Εθνικός Συνασπισμός (SNC), που συνεδρίασε στο Κάιρο, απήρθηνε έκκληση προς ΗΠΑ και Ρωσία να εγγυηθούν την έξοδο από την κρίση, προς μία συντεταγμένη πορεία εθνικής συμφιλίωσης και εκδημοκρατισμού. Ο κ. Λαβρόφ, απάντησε ότι η Ρωσία δεν έχει λόγους να ζητήσει από τον κ. Άσαντ να παραιτηθεί.

Ο SNC που επρόκειτο να συνεδριάσει στις 12 Μαρτίου στην Κωνσταντινούπολη για την εκλογή μεταβατικού πρωθυπουργού, ανέβαλε τη συνεδρίαση για 20 Μαρτίου γιατί ο μοναδικός υποψήφιος, ο κ. Χιτζάμ που διετέλεσε και πρωθυπουργός του κ. Άσαντ πριν αποσκιρτήσει τον Αύγουστο 2012, απέσυρε αιφνιδιαστικά την υποψηφιότητά του.

Η αδυναμία του SNC να ελέγξει τις ένοπλες ομάδες, που ζουν στο εσωτερικό, θα δυσκολεύει την εξεύρεση συμβιβαστικής λύσεως και θα δίνει τη δυνατότητα στον Άσαντ να μακροημερεύει, δεδομένου ότι οι ένοπλες ομάδες είναι τελείως ασυντόνιστες.

8. ΑΦΡΙΚΗ

α. Αίγυπτος

Στις 22 Δεκεμβρίου ολοκληρώθηκε το δημοψήφισμα για το Σύνταγμα, το οποίο ενεκρίθη με ποσοστό 64%, αφού πρώτα έφερε τη χώρα στο χείλος του εμφυλίου, λόγω των ταραχών που ξέσπασαν μετά την απόφαση του Προέδρου κ. Μόρσι να περιβληθεί με έκτακτες εξουσίες. Στις κάλπες προσήλθε μόνο το 34%, που σημαίνει ότι μόνο ένας στους πέντε Αιγυπτίους στήριξε ενεργά το Σύνταγμα, το οποίο χαρακτηρίζεται από την αντιπολίτευση ως βήμα προς εξισλαμισμό της χώρας.

Μέσα από τη μάχη για το δημοψήφισμα, που πυροδότησε μεγάλες διαδηλώσεις και αντιδιαδηλώσεις στις μεγάλες πόλεις, κατόρθωσε η μέχρι τώρα διαιρεμένη αντιπολίτευση να συσπειρωθεί στο νεοπαγές Μέτωπο Εθνικής Σωτηρίας, το οποίο μετεξελίχθη σε κόμμα.

Μετά την έγκριση του δημοψηφίσματος ο πρόεδρος κ. Μόρσι

προκήρυξε κοινοβουλευτικές εκλογές που θα αρχίσουν στις 22 Απριλίου και θα ολοκληρωθούν μετά 2 μήνες.

Βίαια επεισόδια ξέσπασαν στις 25 Ιανουαρίου, 2η επέτειο από την έναρξη της αιγυπτιακής εξέγερσης που κατέληξε στην πτώση του καθεστώτος Μουμπάρακ, όταν το συγκεκριμένο πλήθος, που αποδοκίμαζε την πολιτική του κ. Μόρσι, άρχισε να συγκρούεται με την αστυνομία. Οι συγκρούσεις συνεχίστηκαν μέχρι τις 2 Φεβρουαρίου που ο κ. Μόρσι κήρυξε το στρατιωτικό νόμο για ένα μήνα στις πόλεις Πρωτ-Σάϊντ, Ισμαηλία και Σουέζ, με τη σύμφωνη γνώμη της αντιπολιτεύσεως, η οποία στο μεταξύ είχε αρνηθεί να προσέλθει σε σύσκεψη, για την εκτόνωση της κρίσεως, που είχε συγκαλέσει ο κ. Μόρσι.

Στις 25 Φεβρουαρίου ο κ. Μόρσι κάλεσε σε διάλογο για τις εκλογές της 22 Απριλίου την αντιπολίτευση, η οποία όμως δεν προσήλθε γιατί όπως έχει καταστήσει σαφές δεν θα συμμετάσχει σε αυτές για να μη νομιμοποιήσει την ψευδοδημοκρατία που επικρατεί στη χώρα.

Εμπλοκή όμως προκλήθηκε, ως προς την διεξαγωγή των εκλογών, από την ακύρωση στις 6 Μαρτίου του διατάγματος προκηρύξεώς τους, ως παρανόμου από το διοικητικό δικαστήριο. Η παρέμβαση αυτή της δικαιοσύνης θα επιβάλει κατά πάσαν πιθανότητα την καθυστέρηση στο χρόνο ενάρξεως των εκλογών. Οι ηγέτες της αντιπολιτεύσεως αρνήθηκαν να συναντηθούν με το νέο ΥΠΕΞ των ΗΠΑ κ. Κέρι, αντιδρώντας στις πιέσεις που τους ασκεί ο κ. Ομπάμα για να μετάσχουν στις εκλογές. Αίνιγμα για όλους τους Άραβες αποτελεί ο ήπιος τρόπος με τον οποίο αντιμετώπισαν οι ΗΠΑ τα αυθαιρεσίες και την σκληρότητα του κ. Μόρσι.

Οι ΗΠΑ κάνουν για μια ακόμη φορά λάθος επιλογή. Αντί να επιδιώξουν τη μόνιμη φιλία με τους λαούς προκρίνουν την πρόσκαιρη με αμφιλεγόμενες ηγεσίες.

Στις 6 Φεβρουαρίου επισκέφθηκε το Κάιρο ο Πρόεδρος του Ιράν κ. Αχμεντινεζάντ για να συμμετάσχει στην Ισλαμική Συνδιάσκεψη. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση υποβάθμισε την σημασία της επισκέψεως του Ιρανού Προέδρου δια του ΥΠΕΞ

της, ο οποίος δήλωσε ότι ο κ. Αχμεντινεζάντ βρίσκεται εδώ μόνο για τη διάσκεψη, προσθέτοντας ότι η χώρα του δεν είναι διατεθειμένη να θυσιάσει την ασφάλεια των σουνιτικών κρατών του Κόλπου, υπονοώντας ότι δεν τίθεται ζήτημα δημιουργίας άξονα με το Ιράν.

Η πολιτική αβεβαιότητα ρίχνει βαριές σκιές στην αιγυπτιακή οικονομία. Η αιγυπτιακή λίρα καταγράφει αρνητικό ρεκόρ 8 χρόνων στην ισοτιμία της προς το δολάριο. Γι' αυτό η κυβέρνηση αύξησε τους φόρους και μείωσε τις επιδοτήσεις στα καύσιμα, προκαλώντας τις αντιδράσεις των Αιγυπτίων.

β. Τυνησία

Αιματηρές διαδηλώσεις ξέσπασαν στη χώρα εξ αιτίας της δολοφονίας στις 6 Φεβρουαρίου του αριστερού πολιτικού Τσόκρι Μπελάϊντ, σκληρού επικριτή της κυβέρνησης συνασπισμού που σχημάτισε, μετά τις εκλογές του Οκτωβρίου 2011, το κόμμα των μετριοπαθών ισλαμιστών «Εχάντα» (Αναγέννηση) με πρωθυπουργό τον Χαμαντί Τζεμαλί. Το κύμα της αναταραχής κλόνισε την κυβέρνηση και ο πρωθυπουργός επιχείρησε να συγκροτήσει κυβέρνηση τεχνοκρατών, προκειμένου να εκτονωθεί η κρίση, αλλά απέτυχε, λόγω της αντιδράσεως των σκληροπυρηνικών ισλαμιστών του κόμματός του και έτσι οδηγήθηκε σε παραίτηση στις 19 Φεβρουαρίου. Νέος πρωθυπουργός ορίστηκε από το «Εχάντα» ο κ. Λαραγιάντ Αλί στις 6 Μαρτίου, η κυβέρνηση του οποίου θα προχωρήσει σε εκλογές πριν το τέλος του 2013.

γ. Μάλι

Στις 11 Ιανουαρίου η Γαλλία επενέβη στρατιωτικά με α/φ και 5000 στρατιώτες προκειμένου να αποτρέψει το διαμελισμό της χώρας από τους αντάρτες, που ήλεγχαν το βόρειο τμήμα της από εννεαμήνου και είχαν επιβάλλει τον ισλαμικό νόμο και πέτυχε μέχρι τα μέσα Φεβρουαρίου να ανακαταλάβει όλη την περιοχή, με τους αντάρτες να καταφεύγουν, ύστερα από μεγάλες απώλειες στις γειτονικές χώρες.

Οι γαλλικές δυνάμεις άρχισαν να αποσύρονται σταδιακά, αντικαθιστάμενες από την αφρικανική ειρηνευτική δύναμη «Misma» δυνά-

μεως 8000 ανδρών.

Στις 16 Ιανουαρίου αντάρτες από το Μάλι κατέλαβαν, ως αντίποινα για τη γαλλική επίθεση, εγκαταστάσεις φυσικού αερίου στην Αλγερία και συνέλαβαν ως ομήρους όλους τους εργαζομένους. Η ομηρία έληξε στις 20 Ιανουαρίου με έφοδο του αλγερινού στρατού κατά την οποία υπήρξαν δεκάδες νεκροί (25 δυτικοί εργαζόμενοι, 12 ισλαμιστές αντάρτες και 24 διαμελισμένα πτώματα). Οι διασωθέντες ανέρχονται στους 791 (684 αλγερινοί και 107 αλλοδαποί). Η εσπευσμένη επέμβαση της Αλγερίας, που απέκλεισε εξ αρχής κάθε πιθανότητα διαπραγματεύσεως με τους αντάρτες, προκάλεσε την οργή των δυτικών κυβερνήσεων που θρηνούν νεκρούς.

Η επέμβαση της Γαλλίας δεν είχε μόνο ανθρωπιστικά κίνητρα, όπως ισχυρίζεται, αλλά απέβλεπε στην προάσπιση των συμφερόντων της στη Δυτική Αφρική. Στο Μάλι ζουν 5000 Γάλλοι, ενώ ο ορυκτός πλούτος του έχει προσελκύσει γαλλικές πολυεθνικές. Οι αντάρτες απειλούν τα συμφέροντά της και στην Αλγερία, αλλά κυρίως στο Νίγηρα, ο οποίος αν και είναι μια από τις φτωχότερες χώρες είναι 4ος σε παραγωγή ουρανίου στον κόσμο. Η Γαλλία η οποία παράγει το 78% της ηλεκτρικής ενέργειας με πυρηνικούς αντιδραστήρες, εισάγει το 40% του ουρανίου που χρειάζεται από το Νίγηρα.

Γενικότερα η Αφρική αποκτά όλο και μεγαλύτερο ενδιαφέρον στα μάτια των Μεγάλων Δυνάμεων. Η Κίνα καλύπτει το 1/3 των ενεργειακών της αναγκών και γι' αυτό δεν διατύπωσε την παραμικρή διαφωνία στην κάλυψη που έδωσε ο ΟΗΕ στη γαλλική επέμβαση.

Η Αμερική καλύπτει το 18% των ενεργειακών της αναγκών από την Αφρική και εντός διετίας θα έχει φτάσει το 25%. Μάλιστα οι ΗΠΑ σχεδιάζουν να αναπτύξουν στρατιωτικές δυνάμεις σε 35 χώρες μέχρι τα τέλη του 2013 οι οποίες θα αναλάβουν την εκπαίδευση και τον εξοπλισμό τοπικών δυνάμεων για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας.

9.ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

α.Αφγανιστάν

Στις 14 Ιανουαρίου ο κ. Καρζάϊ συναντήθηκε με τον κ. Ομπάμα στην Ουάσιγκτον. Οι δύο άνδρες συμφώνησαν για τη συνέχιση του διαλόγου με τους Ταλιμπάν, για την παραμονή αριθμού Αμερικανών στρατιωτών μετά το 2014 και για την παροχή νομικής ασυλίας στους Αμερικανούς στρατιώτες που θα παραμείνουν. Ως προς τον αριθμό των Αμερικανών στρατιωτών που θα παραμείνουν δεν έχει αποφασιστεί ακόμη, αλλά οι μεν Αμερικανοί προτείνουν 3000-9000, ενώ ο κ. Καρζάϊ ζητά 15000.

Ο κ. Καρζάϊ συνεχίζει τις συνομιλίες με τους Ταλιμπάν, στους οποίους έχει προτείνει ένα σχέδιο ειρηνεύσεως το οποίο προβλέπει, κατάπαυση του πυρός στο Α' εξάμηνο του 2013 και το διορισμό στελεχών των Ταλιμπάν σε θέσεις κυβερνητών στις νότιες και ανατολικές επαρχίες, που έχουν τα προτύργιά τους και στη συνέχεια μετατροπή των ενόπλων ομάδων σε κόμματα τα οποία θα διεκδικήσουν την εξουσία μέσω της εκλογικής διαδικασίας.

Η αμερικανική υπηρεσία αρωγής έδωσε στη δημοσιότητα στατιστικά στοιχεία για την σημερινή εικόνα της χώρας σε σχέση με αυτή του 2001. Σύμφωνα με την έκθεση :

-Οι περισσότεροι κάτοικοι εγκατέλειψαν τις απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές και ζουν σε πόλεις και κωμοπόλεις.

-Το 20% των Αφγανών έχει πρόσβαση στην κινητή τηλεφωνία από 0% το 2001.

-Το 60% παρακολουθεί καθημερινά τηλεόραση και το 95% έχει πρόσβαση στα ραδιόφωνα.

-Το κατά κεφαλήν εισόδημα πενταπλασιάστηκε, με ετήσιο αριθμό αύξησης 9%.

-Μόλις το 18% έχει πρόσβαση στο ηλεκτρικό, που είναι τριπλάσιο από αυτό του 2001.

-Το 60% έχει πρόσβαση στην περίθαλψη από το 9% του 2001. Το προσδόκιμο ζωής έφτασε στα 60 χρόνια από 44. Η μητρική θνησιμότητα μειώθηκε κατά 80% και η παιδική κατά 44%.

-Οι μαθητές από 900.000 αγόρια έχουν φτάσει τα 8 εκατ. με το 1/3 κορίτσια.

-Οι φοιτητές από 8.000 έχουν φτάσει σε 77.000 με το 20%

γυναίκες.

-Οι γυναίκες που ήταν στο περιθώριο, κατέχουν σήμερα το 27% των εδρών στο Κοινοβούλιο, τρία υπουργεία, 120 θέσεις προέδρων δικαστηρίων και το 30% των θέσεων δημοσίων υπαλλήλων.

β.Πακιστάν

Το Α' 15νθήμερο του Ιανουαρίου φονεύθηκαν 118 σίτες στο ΒΔ Πακιστάν από επιθέσεις της απαγορευμένης σουνιτικής οργάνωσης Λασκάρ-ε-Τζάνγκβι σε σιιτικό τέμενος, η οποία προσπαθεί να επιβάλει τη σουνιτική θεοκρατία.

Οξεία πολιτική κρίση προκάλεσε η εντολή του ανωτάτου δικαστηρίου για τη σύλληψη του πρωθυπουργού κ. Άσραφ, κατηγορουμένου για υπόθεση διαφθοράς, την οποία αρνήθηκε να εκτελέσει η κρατική υπηρεσία για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ως στερουμένης επαρκών στοιχείων. Κυβερνητικές πηγές απέδιδαν την κίνηση αυτή ως μέρος σχεδίου για την επιστροφή του στρατού στα πολιτικά δρώμενα.

Η οργάνωση Τεχνίκ-ι-Ταλιμπάν Πακιστάν, σε επιστολή που δημοσιεύθηκε σε εφημερίδα, θέτει όρους για την κατάπαυση του πυρός. Οι Ταλιμπάν μεταξύ άλλων απαιτούν :

-Την αναπροσαρμογή του Συντάγματος σύμφωνα με τον ισλαμικό νόμο.

-Τον τερματισμό της στρατιωτικής συνεργασίας με τις ΗΠΑ.

-Τη διακοπή κάθε ανάμειξης της πακιστανικής κυβερνήσεως στον αφγανικό πόλεμο. Οι όροι των Ταλιμπάν απορρίφθηκαν από την κυβέρνηση ως «παράλογοι».

γ.Κορέα

Στις 22 Ιανουαρίου 2013 το ΣΑ/ΟΗΕ αποφάσισε ομόφωνα, συμπεριλαμβανομένων της Ρωσίας και της Κίνας, την επέκταση των κυρώσεων εναντίον της απομονωμένης και πενομένης Β.Κορέας, ύστερα από τη δοκιμή βαλλιστικών πυραύλων της, στις 12 Δεκεμβρίου 2013, με την οποία παραβίασε σχετικές αποφάσεις του ΟΗΕ. Αντιδρώντας η Πιονγιάνγκ δήλωσε ότι θα προβεί και σε νέα πυρηνική δοκιμή και απείλησε τη Ν.Κορέα ότι θα επιτεθεί εναντίον της, αν εφαρμόσει τις κυρώσεις. Η Κίνα επέκρινε τη

Β.Κορέα για τη στάση της και έκανε έκκληση σε όλες τις εμπλεκόμενες δυνάμεις να επανέλθουν στις διαπραγματεύσεις.

Στις 12 Φεβρουαρίου η Β. Κορέα, υλοποιώντας τις απειλές της, πραγματοποίησε την τρίτη επιτυχημένη πυρηνική δοκιμή, προκαλώντας διεθνή κατακραυγή, συμπεριλαμβανομένης και της Κίνας, αλλά η Πιονγιάνγκ απείλησε και με νέα πιο ισχυρότερη δοκιμή.

Στις 7 Μαρτίου 2013 το ΣΑ/ΟΗΕ με νέα ομόφωνη απόφαση επέβαλε στη Β.Κορέα και άλλες κυρώσεις οικονομικού χαρακτήρα με στόχο να στερηθεί από πηγές χρηματοδοτήσεως για τις στρατιωτικές και πυρηνικές φιλοδοξίες. Αντιδρώντας άμεσα η Πιονγιάνγκ ανακοίνωσε στις 8 Μαρτίου την άρση της συμφωνίας για κατάπαυση του πυρός με τη Ν.Κορέα και την κατάργηση της κόκκινης γραμμής μεταξύ των δύο χωρών.

Αν η Ρωσία και κυρίως η Κίνα εφαρμόσουν τις κυρώσεις και συνεχίσουν τις πιέσεις το καθεστώς της Β.Κορέας θα αναγκαστεί να υποχωρήσει, γιατί δεν θα έχει άλλη διέξοδο.

δ.Ν.Κορέα

Η κ. Πάρκ, κόρη του επί 18 χρόνια δικτάτορα Παρκ Τσουνγκ Χι, εξελέγη πρόεδρος της χώρας με 51,6% στις εκλογές που έγιναν στις 19 Δεκεμβρίου 2012.

Η κ. Πάρκ, μετά την τελευ-

ταία πυρηνική δοκιμή της Β.Κορέας δήλωσε ότι δεν πρόκειται να ανεχθεί τις πυρηνικές φιλοδοξίες του βόρειου γείτονα, προσθέτοντας όμως ότι η χώρα της είναι ανοιχτή στο διάλογο για την επανένωση της Κορεατικής Χερσονήσου.

ε.Ιαπωνία

Το Φιλελεύθερο κόμμα του κ. Άμπε κέρδισε τις 294 από τις 480 έδρες του Κοινοβουλίου και επανήλθε στην εξουσία, έπειτα από διάλειμμα τριών ετών. Διαφεύδοντας όσους πίστευαν ότι θα τηρήσει σκληρή στάση έναντι της Κίνας για το θέμα των νησίδων Σενκάκου για την Ιαπωνία και Ντιαόγκου για την Κίνα, έσπευσε να δηλώσει μετά την εκλογή του ότι στόχος του είναι να αποτραπούν, με διάλογο, οι διεδικήσεις της Κίνας χωρίς να επιδεινωθούν οι σχέσεις των δύο χωρών. Επίσης δήλωσε ότι θα συνεργαστεί με τον κ. Πούτιν για τις διαφιλονικούμενες νήσους Κουρίλες.

στ.Κίνα

Ο νέος ηγέτης του ΚΚ Κίνας Σι Τζίπινγκ, στις ομιλίες του κατά την περιοδεία στη Νότιο Κίνα έκανε ευθείες επιθέσεις εναντίον του Ιαπωνικού εθνικισμού. Επίσης ανέφερε ότι το όνειρό του είναι μια ισχυρή χώρα με έναν ισχυρό στρατό.

Η Κίνα απαντώντας στις ενέργειες των ΗΠΑ, που αποβλέπουν στην περικύκλωσή της με την

εγκατάσταση 219 Βάσεων στη ζώνη Ασίας-Ειρηνικού αναπτύσσει δικές αντισυσπειρώσεις με άλλες χώρες όπως η Μαλαισία, η Ινδονησία και η Καμπότζη.

Το Πεκίνο δεν ανταποκρίθηκε στην έκκληση των ΗΠΑ για συνεργασία στον κυβερνοχώρο και συγκράτηση των Κινεζών χάκερς που έχουν την έδρα τους σε Μονάδα του Κινεζικού Στρατού στα περίχωρα της Σαγγάης. Ο κ. Ομπάμα αποφεύγει επί του παρόντος τη σύγκρουση αλλά αν δεν επιλυθεί το πρόβλημα είναι αναγκασμένος να αντιδράσει, με βάση τους κανόνες περί «κυβερνοπολέμου» που τελούν υπό έγκριση.

10 . Λ Α Τ Ι Ν Ι Κ Η ΑΜΕΡΙΚΗ

Ο Πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγκο Τσάβες απεβίωσε στις 5 Μαρτίου 2013 ύστερα από πολύχρονη πάλη με τον καρκίνο. Η σωρός του τοποθετήθηκε στο Μουσείο της Λαϊκής Επανάστασης. Στις 24 Απριλίου θα πραγματοποιηθούν οι εκλογές για νέο Πρόεδρο, Μέχρι τότε καθήκοντα Προέδρου θα ασκεί ο Αντιπρόεδρος κ. Μαδούρο στενός συνεργάτης του Τσάβες τα τελευταία 20 χρόνια, που θα είναι και υποψήφιος με αντίπαλο τον κ. Ενρίκο Κοπρίλες, εκ μέρους όλης της αντιπολίτευσης, ο οποίος είχε λάβει το 44% , ως αντίπαλος του Τσάβες στις τελευταίες εκλογές.

Κατά την ημέρα των αρχαιρεσιών του Ινστιτούτου, ο νέος πρόεδρος του ΔΣ του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. Αντιναύαρχος ε.α. Βασίλειος Μαρτζούκος Π.Ν. επιδίδει αναμνηστική πλακέτα στον τελευταίο πρόεδρο της ΕΛ.Ε.Σ.ΜΕ. Αντιστράτηγο ε.α. Ηλία Καζούκα

Θεσμοί και αγωγή στην αρχαία Σπάρτη

Του Δημητρίου Τσολακίδη

Ταξίαρχου ε.α.

(Σώματος Στρατιωτικών Νομικών Συμβούλων και Στρατολογίας)

Οι αρχαίοι Έλληνες απέδιδαν τη διαρρύθμιση του σπαρτιατικού πολιτεύματος, που είχε γίνει με βάση τους κρητικούς θεσμούς, στον Λυκούργο. Για τη ζωή του Λυκούργου επικρατούν πολλές αμφιβολίες και διαφωνίες. Άλλοι τον θεωρούν απόγονο του Ευρυσθένη και άλλοι απόγονο του Προκλή.

Ο Ευρυσθένης ήταν γιός του Αριστοδήμου (από το γένος των Ηρακλειδών) και της Αργείας κόρης του Αυτεσίωνα, ο οποίος με το νεώτερο αδελφό του Προκλή, μετά το θάνατο του Αριστοδήμου κατέλαβε την αρχή στη Λακεδαίμονα. Και οι δύο υπήρξαν οι γενάρχες των δύο Σπαρτιατικών βασιλικών οίκων, αν και δεν ονομάζονται συνήθως Ευρυσθενίδες και Προκλείδες, αλλά Αγιάδες και Ευρυπωντίδες.

Η Σπάρτη δεν καταλαμβάνει αυτοτελή θέση ούτε στην Ιστορία της Φιλοσοφίας ούτε στην Ιστορία της Τέχνης. Στην Ιστορία, όμως, της Αγωγής η Σπάρτη έχει ασφαλώς ορισμένη θέση. Το χαρακτηριστικότερο πράγμα από όσα παρήγαγε η Σπάρτη είναι το πολιτειακό της σύστημα, το οποίο για πρώτη φορά εμφανίζεται σαν δύναμη που ασκεί αγωγή με όλη τη σημασία της λέξεως.

Οι πηγές από τις οποίες αντλούμε τις γνώσεις μας για τον ιδιότυπο αυτόν οργανισμό είναι δυστυχώς ασαφείς. Εν τούτοις, αποτελεί ευτύχημα το γεγονός ότι η κεντρική ιδέα που διαποτίζει τη σπαρτιατική αγωγή μέχρι και των τελευταίων λεπτομερειών αποκαλύπτεται με καθαρό και σαφή τρόπο στα ποιήματα του Τυρταίου. Χάρη στα ποιήματα αυτά η σπαρτιατική αγωγή μπόρεσε να αποσπασθεί από τον ιστορικό της χώρο και να ασκήσει μόνιμη επίδραση. Σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει με τον Όμηρο και τον Ησίοδο δεν πληροφορούμαστε από τις ελεγείες του Τυρταίου παρά μόνο για το ιδεώδες αυτής της αγωγής. Είναι χρήσιμο εδώ να σημειώσουμε, ότι η ελεγειακή ποίηση αποτελεί μετάβαση από το έπος στη λυρική ποίηση και διακρίνεται σε τέσσερα ήδη: α) πολεμική, β) ερωτική, γ) ηθική και πολιτική, δ) γνωμική. Δηλαδή η ποίηση του Τυρταίου δεν μας δίνει στοιχεία από τα οποία θα μπορούσαμε να συνθέσουμε το ιστορικό υπόβαθρο από το οποίο προέκυψε το ιδανικό αυτό. Για να το πετύχουμε πρέπει να καταφύγουμε σε μεταγενέστερες πηγές. Η κυριότερη από τις πηγές αυτές, η «Λακεδαιμονίων Πολιτεία» του Ξενοφώντα είναι προϊόν του εν μέρει φιλοσοφικού, εν μέρει πολιτικού «ρομαντισμού» του 4ου π.Χ. αιώνα, ο οποίος έβλεπε στο σπαρτιατικό κράτος ένα είδος παρθενικής αποκάλυψης. Τη χαμένη «Πολιτεία των Λακεδαιμονίων» του Αριστοτέλη μπορούμε να ανασυνθέσουμε μόνο ως προς ορισμένες λεπτομέρειές της, οι οποίες διασώθηκαν στα άρθρα λεξικών της μεταγενέστερης αρχαιότητας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η γενική κατεύθυνση του έργου θα ήταν όμοια προς εκείνη, η οποία έχει αποτυπωθεί στο δεύτερο βιβλίο των «Πολιτικών» του Αριστοτέλη, όπου επιχειρείται η αξιολόγηση του σπαρτιατικού κράτους. Η αξιολόγηση αυτή διακρίνεται για τη νηφαλιότητα με την οποία συντελείται η κρίση, αντίθετα προς τη συνήθη αποθέωση της Σπάρτης από τους άλλους φιλοσόφους. Ο Ξενοφών (430-352 π.Χ.), που διάκειται φιλικά προς τη

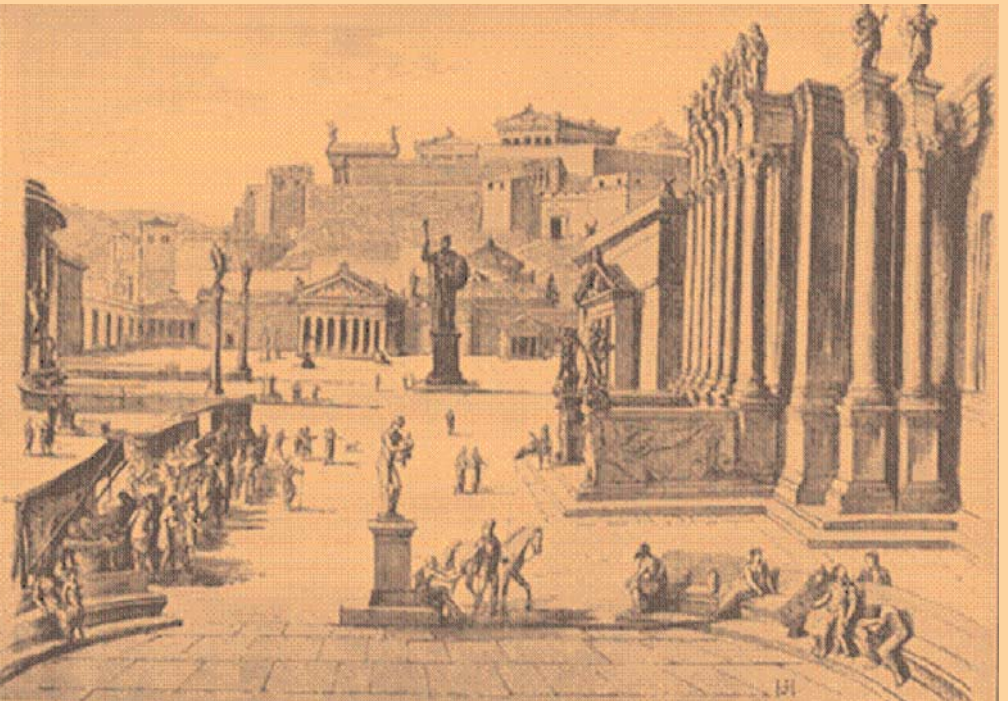
Σπάρτη, έχει προσωπική εμπειρία των πραγμάτων ενώ ο Πλούταρχος (46-120 μ.Χ.) αναμινύει στη βιογραφία του Λυκούργου, παλαιότερες φιλολογικές πηγές, κάθε μία από τις οποίες έχει διαφορετική αξία. Κατά την αξιολόγηση των μαρτυριών αυτών δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτές προήλθαν από την ενσυνείδητη ή ασυνείδητη αντίδραση κατά της νέας παιδείας του 4ου π.Χ. αιώνα. Στις αρχαϊκές συνθήκες της Σπάρτης βλέπουν συχνά την υπέρβαση δυσχερειών, τις οποίες αντιμετώπιζαν οι ίδιοι και τη λύση προβλημάτων, τα οποία στην πραγματικότητα δεν είχαν απασχολήσει καθόλου το σοφό Λυκούργο. Είναι αδύνατο να προσδιοριστεί κατά την εποχή του Ξενοφώντα η ακριβής ηλικία των σπαρτιατικών θεσμών. Η μόνη ασφαλής εγγύηση για την αρχαιότητα της προέλευσής τους βρίσκεται στον περιβόητο συντηρητισμό, ο οποίος κατέστησε τους Σπαρτιάτες το ιδεώδες όλων των αριστοκρατών και στον οποίο οφείλεται η απέχθεια των δημοκρατών. Όπως, όμως, είναι φυσικό και η Σπάρτη γνώρισε κάποια εξέλιξη.

Από τα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη προέρχεται η κρίση, ότι η σπαρτιατική αγωγή ήταν μια μονομερής και επίπονη πολεμική άσκηση. Η μορφή αυτού του είδους είναι ήδη γνωστή στον Πλάτωνα, ο οποίος και την έχει διαρκώς υπόψη, όταν διαγράφει στους «Νόμους» την πνευματική εικόνα του κράτους του Λυκούργου. Η αδιαφιλονίκητη ηγεμονία της Σπάρτης στον ελληνικό χώρο, που θεμελιώθηκε με τη νικηφόρο έκβαση του Πελοποννησιακού Πολέμου (431 π.Χ.-404 π.Χ.), είχε μετά από τριετήμιση δεκαετίες εκμηδενιστεί με την καταστροφή στα Λεύκτρα (371 π.Χ. στον πόλεμο μεταξύ Σπάρτης και Θήβας υπό τους Κλεόμβροτο και Επαμεινώνδα αντίστοιχα). Ο θαυμασμός προς τη σπαρτιατική ευνομία είχε δεχθεί ισχυρό πλήγμα. Η αποστροφή των Ελλήνων κατά των καταπιεστών είχε γίνει γενική, από τότε, ιδίως, που η ακόρεστη επιθυμία της Σπάρτης για απόκτηση δύναμης κυριάρχησε και κατήργησε την παλιά τιμημένη ανατροφή. Το χρήμα, το οποίο κάποτε ήταν σχεδόν άγνωστο στη Σπάρτη, είχε τώρα εισέλθει σε αυτήν κι έτσι η απληστία του χρήματος κατέστρεψε τη Σπάρτη.

Ορισμένοι ιστορικοί εμφορούμενοι από το ηθικό μεγαλείο των Δωριέων, το οποίο θέλησαν να τονίσουν και να προβάλουν σε αντίθεση προς την «λατρεία» της Αθήνας, είχαν αντιληφθεί τον παλιό σπαρτιατικό πολεμικό κόσμο ως κάθε τι άλλο παρά ως συνέχεια μιας παλαιότατης κατάστασης του Δωρικού φύλου, η οποία διατηρήθηκε στη Λακωνία, λόγω των εκεί ιδιαίτερων συνθηκών, από τις ημέρες των μετακινήσεων των ελληνικών φύλων και της εγκατάστασης των Δωριέων στη Λακωνία μέχρι τους μεταγενέστερους χρόνους.

Πάντως, θα πρέπει να τονίσουμε το γεγονός ότι οι Σπαρτιάτες αποτελούν ένα ολιγάριθμο τμήμα του Λακωνικού πληθυσμού που κατέχει ηγετική θέση. Υπό τας διαταγές των ευρίσκονται οι περίοικοι, μια ελεύθερη αγροτική τάξη και οι εϊλωτες που τελούσαν σε κατάσταση δουλείας και στους οποίους δεν αναγνωριζόταν κανένα δικαίωμα. Οι αρχαίες πηγές περιγράφουν τη Σπάρτη σαν ένα είδος πολεμικού στρατοπέδου «εν ενεργεία». Ο χαρακτήρας αυτός

καθορίζεται περισσότερο από την εσωτερική κατάσταση της κοινότητας παρά από μια διάθεση για εξωτερικές κατακτήσεις. Ο θεσμός της διπλής βασιλείας των Ηρακλειδών, ο οποίος κατά τους ιστορικούς χρόνους είχε χάσει την πολιτική του δύναμη, και ο οποίος επανακτούσε την αρχική του σημασία μόνο στο πεδίο της μάχης, είναι κατάλοιπο του παλιού θεσμού του πολεμικού βασιλιά από τους χρόνους της δωρικής μετανάστευσης, και προέρχεται πιθανόν από δύο διαφορετικές φυλές, των οποίων οι ηγέτες διατηρούσαν παράλληλα την δύναμή τους. Η σπαρτιατική λαϊκή συνέλευση εξακολουθεί να αποτελεί την κοινότητα των πολεμιστών. (Η λέξη «στρατός», παράγωγο του ρήματος στρώννυμι ή στρωννύω και

στορέννυμι ή στόρνυμι =στρώνω, έχει κατά τους αρχαϊκούς χρόνους την έννοια «λαός», έτσι διατηρεί ένα αξιόλογο ίχνος της καταγωγής εκείνων, τα οποία αποκαλούμε ελεύθερους θεσμούς). Τα πολιτικά δικαιώματα του πολίτη της αρχαίας πόλης αρχικά προέρχονται από τον τομέα ο οποίος ήταν αρμόδιος για την άμυνα της χώρας. Κατά τη σπαρτιατική λαϊκή συνέλευση δεν διεξάγεται καμία συζήτηση, απλά αυτή αποφασίζει με ένα ναι ή ένα όχι στις προτάσεις τις οποίες εισάγει το συμβούλιο των γερόντων. Το συμβούλιο αυτό έχει το δικαίωμα να διαλύει την εθνοσυνέλευση ή να αποσύρει τις αρχικές προτάσεις του στην περίπτωση που η απόφαση της λαϊκής συνέλευσης δεν ήταν η επιθυμητή. Οι έφοροι συγκροτούσαν την πολιτικά ισχυρότερη αρχή του κράτους, η οποία περιόριζε στο ελάχιστο τις αρμοδιότητες των βασιλέων. Η καθιέρωση του θεσμού των εφόρων έχει την έννοια της συμβιβαστικής διεξόδου από το δίλημμα της δυναμικής έντασης μεταξύ αρχόντων και λαού. Με αυτόν τον τρόπο παραχωρείται μεν στο λαό ένα ελάχιστο μέτρο δικαιωμάτων, από την άλλη μεριά, όμως, προφυλάσσεται ο χαρακτήρας αυθεντικότητας της δημοσίας ζωής. Είναι χαρακτηριστικό, το ότι οι έφοροι αποτελούν το μοναδικό θεσμό, ο οποίος δεν αναγόταν στη νομοθεσία του Λυκούργου. Είναι χαρακτηριστικό, επίσης, ότι ο θεσμός των εφόρων αποδίδεται από τον Πλούταρχο στο βασιλιά Θεόπομπο (και τον συμβασιλέα του Πολύδωρο), αλλά ο Τυρταίος ο οποίος περιγράφει τα διάφορα στοιχεία της Σπαρτιατικής Πολιτείας στο ποίημά του «Ευνομία», γράφοντας δύο γενεές μετά τους χρόνους του Θεοπόμπου, δεν αναφέρει τους εφόρους.

Αυτή η δήθεν νομοθεσία είναι το ακριβώς αντίθετο εκείνου, το οποίο οι αρχαίοι έλληνες εννοούσαν με τη λέξη αυτή. Δεν είναι ένα είδος κωδικοποίησης επί μέρους διατάξεων Δημοσίου, Αστικού και Ποινικού Δικαίου αλλά ο ίδιος ο Νόμος στην πρωταρχική του έννοια, η προφορική παράδοση που ισχύει και από την οποία μόνο λίγοι βασικοί νόμοι που καθιερώθηκαν πανηγυρικά είχαν πάρει γραπτή διατύπωση. Δηλαδή, τέτοια γραπτή διατύπωση είχαν πάρει οι λεγόμενες ρήτρες, (ρήτρα, λέξη συνώνυμη με την λέξη χρησμός), όπως π.χ. αυτές που αναφέρονται στις αρμοδιότητες της λαϊκής συνέλευσης, για τις οποίες γράφει ο

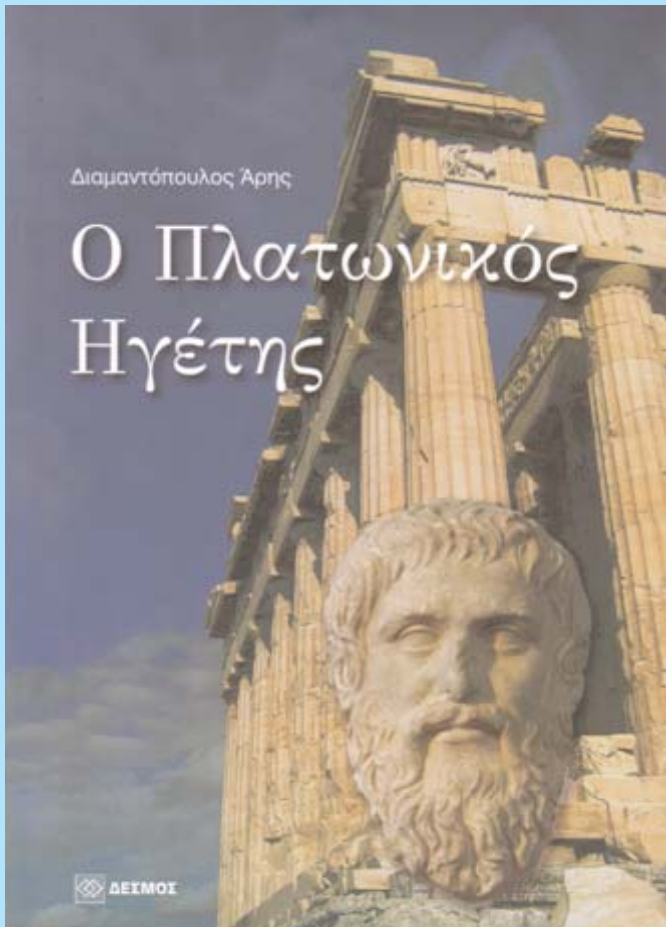
Πλούταρχος. Οι αρχαίες πηγές δεν θεωρούν το χαρακτηριστικό αυτό σαν κατάλοιπο πρωτόγονων καταστάσεων. Αντίθετα διαβλέπουν σ' αυτό, σε αντίθεση με την ατέρμονη παραγραφομανία της Δημοκρατίας του 4ου αιώνα, τη σοφία του Λυκούργου, ο οποίος θεωρούσε την δύναμη της ΑΓΩΓΗΣ και τη μόρφωση άρτιου πολιτικού φρονήματος, σπουδαιότερη από τις ξηρές γραπτές διατάξεις, έχοντας στο σημείο αυτό την ίδια γνώμη με τον Σωκράτη και τον Πλάτωνα. Ορθό είναι βέβαια, ότι η αποστολή που καλείται να επιτελέσει η αγωγή και η γενική προφορική παράδοση (έθιμο) προσλαμβάνει τόσο μεγαλύτερη σημασία, όσο λιγότερο ρυθμίζει ο νόμος με εξωτερικό τρόπο τις λεπτομέρειες της ζωής. Παρ' όλα αυτά, η εικόνα του «μεγάλου Παιδαγωγού» Λυκούργου στηρίζεται στη μεταγενέστερη εξιδανικευμένη ερμηνεία των σπαρτιατικών δεδομένων. Η απουσία γραπτών νόμων ερμηνεύεται από τον Πλούταρχο από το γεγονός ότι η εκπαίδευση στη Σπάρτη ήταν παντοδύναμη. Η λειτουργία της νομοθεσίας είχε υποκατασταθεί παντελώς από την ΠΑΙΔΕΙΑ.

Τέτοιο ήταν το πολίτευμα της Σπάρτης. Τίποτε άλλο, δηλαδή, από αριστοκρατία πολύ περιορισμένη σε πρόσωπα, η οποία διατήρησε όλους τους τύπους του Ομηρικού πολιτεύματος, βασιλεία, βουλή των γερόντων, αγορά του δήμου και η οποία κατόρθωσε να αφαιρέσει από αυτά κάθε πραγματική εξουσία και να άρχει άμεσα με πέντε επιτρόπους της, τους εφόρους. Αριστοκρατίες, όμως, επικράτησαν σε πολλά μέρη της Ελλάδας στα πρώτα αυτά ιστορικά χρόνια. Οι αριστοκρατίες αυτές δεν είχαν ποτέ τη δύναμη που απέκτησε η αριστοκρατία της Σπάρτης, και πολλές φορές μάλιστα, όταν πλούτισε ο λαός, απέβαλαν ολοκληρωτικά το παλιό αξίωμά τους, ενώ η αριστοκρατία της Σπάρτης δεν δυνάμωσε μόνο την εξουσία της, αλλά για πολλά χρόνια διατήρησε το κύρος της αμετάβλητο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1.Ιστορία του ελληνικού έθνους, Κ. Παπαρρηγόπουλου
- 2.ΠΑΙΔΕΙΑ Η μόρφωση του έλληνα ανθρώπου, WERNER JAIGE
- 3.Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία ΠΥΡΣΟΥ
- 4.Μεγάλο Λεξικό Ρημάτων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας ΚΟΝΤΕΟΥ
- 5.Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσας LIDDEL-SCOTT
- 6.Άπαντα Αρχαίων Ελλήνων Συγγραφέων ΠΑΠΥΡΟΥ
- 7.Ιστορία του ελληνικού έθνους Εκδοτικής Αθηνών

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΕ ΤΙΤΛΟ “ Ο ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ”

Προσφάτως κυκλοφόρησε το σύγγραμμα με τίτλο “**Ο Πλατωνικός Ηγέτης**”, το οποίον αποτελεί διασκευή της διδακτορικής διατριβής του Υποστρατήγου ε.α. Άρη Διαμαντόπουλου.

Ο συγγραφέας γεννήθηκε στην Ναύπακτο. Το 1961 αποφοίτησε από την Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, ως ανθυπολοχαγός. Παράλληλα με την στρατιωτική του επιμόρφωση, ασχολήθηκε και με άλλες επιστήμες όπως Ψυχολογία και Φιλοσοφία, το δε έτος 2000, αναγορεύθηκε Διδάκτορας της Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο συγγραφέας στο βιβλίο του ερευνά το ήθος του πολιτικού ηγέτη, του οποίου την επιστήμη, ο Πλάτων, την θεωρεί ως την ανώτερη και την ευγενέστερη όλων των άλλων επιστημών.

Η όλη εργασία έχει εκπονηθεί με βάση τις σκέψεις του Πλάτωνα, και δομημένη στις σύγχρονες αντιλήψεις περί ηγεσίας, τεχνική η οποία αποτελεί και την πρωτοτυπία της.

Οι σκέψεις του Πλάτωνα συμπλέκονται με ανάλογες του Αριστοτέλη και των άλλων φιλοσόφων, ενώ συγχρότως σημειώνονται και οι κριτικές προς τον Πλάτωνα από σύγχρονους μελετητές του.

Από όλες, τις διαχρονικής αξίας, πολιτικές θέσεις του Πλάτωνα αναδεικνύονται στο εν λόγω σύγγραμμα εκείνες οι οποίες ανταποκρίνονται, όχι μόνο στις σημερινές αλλά και στις μελλοντικές απαιτήσεις της πολιτικής.

Μια τέτοια απαίτηση είναι η εξέλιξη και η αντικατάσταση των ιδεολογιών, στην πολιτική, από την επιστήμη όπως την οραματίστηκαν ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης.

Οραματίστηκαν και πρότειναν δηλαδή μια Πολιτεία βασισμένη στην επιστήμη και στην προσωπικότητα του ηγέτη χωρίς ιδεολογίες και κόμματα. Και αυτό διότι είχαν παρατηρήσει από τότε ότι, τα κόμματα αποβλέπουν περισσότερο στο κομματικό όφελος και στην κομματική τους επικράτηση παρά στο γενικότερο καλό του κοινωνικού συνόλου, με συνέπεια να δυσχεραίνεται η ομαλή λειτουργία της δημοκρατίας.

Αποτελεί ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον βιβλίο και είναι αυτό, που χρειάζεται ένας σημερινός αναγνώστης για να εξερευνήσει την οδό, η οποία προσβαίνει στον Ηγέτη του αρχαίου αυτού στοχαστή. Στον Ηγέτη, ο οποίος για όλους τους ανθρώπους, Έλληνες και ξένους πρέπει να αντιπροσωπεύει ένα ολόκληρο κόσμο, που σφύζει από ζωή, πνεύμα, διερευνητικότητα, πρωτοτυπία, συγκίνηση και γοητεία.

Είναι το βιβλίο, που εισαγάγει τον αναγνώστη σε μία αίσθηση του κόσμου, που είναι ιδεατή, αλλιώςτική από αυτή, που ο καθένας μας αντιλαμβάνεται, αλλά με την οποία θα μπορούσε να πραγματωθεί, αφ' ης οι άνθρωποι και οι ηγέτες αυτών απαλλαγούν από την συμπτωματολογία του ατομικού ωφελιμισμού.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, οι όποιοι δογματισμοί θα πρέπει να παραμερισθούν και να ξαναρχίσουν οι έντονοι προπληματισμοί για την πορεία του υπερτεχνολογημένου κόσμου.

Η ανήσυχη σκέψη θα πρέπει να ανακαλύψει τις λύσεις, που πρέπει, ώστε να μπορούμε να κινούμεθα σε μία πορεία ανελικτική, κατά πρώτον της διανοήσεως και στη συνέχεια της πρακτικής της λειτουργίας της κοινωνίας μας.